

Agencija za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije
Агенција за превенцију корупције и координацију борбе против корупције
Agency for the Prevention of Corruption and Coordination of the Fight against Corruption

BOSNA I HERCEGOVINA

STRATEGIJA ZA BORBU PROTIV KORUPCIJE 2015. - 2019. I AKCIJSKI PLAN ZA PROVEDBU STRATEGIJE ZA BORBU PROTIV KORUPCIJE 2015. - 2019.

Sarajevo, prosinac 2014.

Naziv dokumenta: Strategija za borbu protiv korupcije 2015. – 2019. i Akcijski plan za provedbu Strategije za borbu protiv korupcije 2015. – 2019.

Izdavač: Agencija za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije

Godina: 2014.

BOSNA I HERCEGOVINA

STRATEGIJA ZA BORBU PROTIV
KORUPCIJE 2015. - 2019. I
AKCIJSKI PLAN ZA PROVEDBU
STRATEGIJE ZA BORBU PROTIV
KORUPCIJE 2015. - 2019.

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine na 6. sjednici održanoj 7. 5. 2015. godine usvojilo je Strategiju za borbu protiv korupcije 2015. - 2019. i Akcijski plan za provedbu Strategije za borbu protiv korupcije 2015. - 2019.

Naslov:

Strategija za borbu protiv korupcije 2015. - 2019. i Akcijski plan za provedbu Strategije za borbu protiv korupcije 2015. - 2019.

Izdavač:

Agencija za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije

Godina: 2014

© Agencija za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije, sva prava pridržana.

Adresa izdavača:

Spasovdanska 22, 71123 Istočno Sarajevo, Bosna i Hercegovina

kontakt@apik.ba

www.apik.ba

Dizajn publikacije:

Studio Lisica

DTP:

Jasmin Leventa

Štampa:

Blicdruk d.o.o. Sarajevo

SADRŽAJ

UVOD	7
STRATEGIJA ZA BORBU PROTIV KORUPCIJE 2015. – 2019.	9
1. Uvod	10
2. Opći principi i strateški prioriteti u BiH	11
2.1. Definiranje pojma korupcije	12
2.2. Borba protiv korupcije u javnom sektoru	12
2.3. Umanjenje regulatorne i distributivne uloge javnog sektora	13
2.4. Poticaj moralne osude i neprihvatljivosti korupcije	13
2.5. Smanjivanje koristi i povećanje rizika od korupcije	13
2.6. Smanjivanje i reguliranje diskrecionih ovlasti	14
2.7. Povećanje transparentnosti pri donošenju odluka	14
2.8. Povećanje nadzora i kontrole nad donošenjem odluka	14
2.9. Interaktivnost i proaktivnost u prevenciji i represiji korupcije	15
2.10. Intenziviranja otkrivanja i represije korupcije	15
2.11. Poboljšanje koordinacije u borbi protiv korupcije	15
3. Vizija	16
4. Opći cilj	16
5. Strateški ciljevi	16
6. Načela	17
7. Zapreke za učinkovitu provedbu Strategije i Akcijskog plana	19
8. Normativni, institucionalni i društveni okvir za borbu protiv korupcije	20
9. Strateški ciljevi i programi za njihovu provedbu	22
9.1. Uspostava i jačanje institucionalnih kapaciteta i unaprjeđenje normativnog okvira za borbu protiv korupcije	22
9.2. Razvijati, promovirati i provoditi preventivne protukoruptivne aktivnosti u javnom i privatnom sektoru	28
9.3. Unaprjeđenje djelotvornosti i učinkovitosti pravosudnih institucija i tijela za provedbu zakona u oblasti borbe protiv korupcije	34
9.4. Podizanje javne svijesti i promoviranje potrebe za sudjelovanjem cjelokupnog društva u borbi protiv korupcije	40
9.5. Uspostava učinkovitih mehanizama za koordinaciju borbe protiv korupcije, te praćenje i evaluacija provedbe Strategije	46
AKCIJSKI PLAN ZA PROVEDBU STRATEGIJE ZA BORBU PROTIV KORUPCIJE 2015. – 2019.	49
Strateški cilj 1: Uspostava i jačanje institucionalnih kapaciteta i unaprjeđenje normativnog okvira za borbu protiv korupcije	50
Strateški cilj 2: Razvijanje, promoviranje i provedba preventivne protukoruptivne aktivnosti u javnom i privatnom sektoru	60
Strateški cilj 3: Unaprjeđenje djelotvornosti i učinkovitosti pravosudnih institucija i tijela za provedbu zakona u oblasti borbe protiv korupcije	74
Strateški cilj 4: Podizanje javne svijesti i promoviranje potrebe za sudjelovanjem cjelokupnog društva u borbi protiv korupcije	82
Strateški cilj 5: Uspostava učinkovitih mehanizama za koordinaciju borbe protiv korupcije, te praćenje i evaluacija provedbe Strategije	91

British Embassy
Sarajevo

Ova publikacija je objavljena uz podršku Vlade Velike Britanije, u okviru projekta “Jačanje komunikacijskih kapaciteta Agencije za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije u Bosni i Hercegovini”.

Autori ove publikacije su odgovorni za njen sadržaj i stavovi koji su u njoj izneseni ne odražavaju stavove Vlade Velike Britanije.

UVOD

Agencija za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije (u daljem tekstu Agencija), sukladno zakonskim mjerodavnostima i planiranim aktivnostima iz Programa rada za 2014. godinu, u ožujku ove godine započela je sa pripremama na izradi Nacrta Strategije za borbu protiv korupcije i Akcijskog plana za razdoblje 2015. - 2019. godina.

Definiran je metodološki pristup izradi Strategije i Akcijskog plana, vremenski okvir za izradu, te su postavljeni temeljni principi i pristupi izradi navedenog dokumenta. Ključno opredjeljenje bilo je da nova Strategija, s obzirom na propuste i nedostatke prethodnih strategija koje su tretirale korupciju u BiH, ima sveobuhvatan pristup, bude prihvatljiva za sve razine vlasti u BiH kroz definiranje politika, te da bude provodljiva.

Imenovana je Interresorna radna skupina od predstavnika 23 institucije sa državne razine, razine entiteta i Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, te predstavnika nevladinog sektora, a po potrebi angažirani su eksperti iz akademske i međunarodne zajednice. Koordiniranje cjelokupnim procesom vodili su predstavnici Agencije u suradnji s predstavnicima IPA projekta "Jačanje antikorupcijskih kapaciteta i mreža nevladinih organizacija u BiH" (IPA-2010).

Urađena je sveobuhvatna analiza međunarodnih konvencija, koje je BiH ratificirala, preporuka međunarodnih organizacija (posebno GRECO), strategija i akcijskih planova zemalja u okruženju, strategija za borbu protiv korupcije i Strategije za reformu javne uprave koje su još uvijek aktualne na pojedinim razinama vlasti, te cjelovita analiza stanja zastupljenosti korupcije u BiH.

Održana su četiri radna sastanka Interresorne radne skupine, između kojih je Agencija vršila dodatne konsultacije i pripremala radne materijale za naredne radne sastanke. Sve primjedbe i sugestije članova radne skupine, koje su iznesene na sastancima radne skupine, ali i koje su naknadno dostavljane pismenim putem, uvažavane su i pravovremeno ugrađene u predložene nacрте dokumenata.

Agencija je na kraju, uvažavajući sve pristigle primjedbe i sugestije, kako članova Interresorne radne skupine tako i predstavnika međunarodne zajednice, nevladinog sektora i angažiranih eksperata, pripremila konačnu verziju Nacrta Strategije i Akcijskog plana, i sukladno proceduri 5. siječnja 2015. godine uputila ih Vijeću ministara BiH na usvajanje.

Kroz publiciranje Strategije za borbu protiv korupcije 2015. - 2019. i Akcijskog plana za provedbu Strategije, namjera nam je da što veći broj aktera dobije priliku upoznati se sa sadržajem ova dva dokumenta, te da ih na taj način približimo institucijama zaduženim za njihovu provedbu.

Na koncu, koristimo ovu prigodu da se zahvalimo svim sudionicima Interresorne radne skupine na njihovom predanom radu, primjedbama, sugestijama i ukupnoj potpori koju su dali u izradi ovog strateškog dokumenta, koji trasira buduće petogodišnje razdoblje BiH u borbi protiv korupcije.

Menadžment Agencije

U izradi Strategije i Akcijskog plana sudjelovale su sljedeće institucije i organizacije:

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, Agencija za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije, Povjerenstvo za izbor i praćenje rada Agencije za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije, Središnje izborno povjerenstvo Bosne i Hercegovine, Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine, Ministarstvo sigurnosti Bosne i Hercegovine, Ministarstvo financija i trezora Bosne i Hercegovine, Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće Bosne i Hercegovine, Tužiteljstvo Bosne i Hercegovine, Sud Bosne i Hercegovine, Državna agencija za istrage i zaštitu (SIPA), Ured koordinatora za reformu javne uprave, Ured za reviziju institucija Bosne i Hercegovine, Povjerenstvo za praćenje i provedbu Strategije Republike Srpske, Tim za praćenje i provedbu Općeg plana za borbu protiv korupcije Federacije BiH, Ministarstvo unutarnjih poslova Republike Srpske, Ministarstvo pravde Republike Srpske, Ministarstvo unutarnjih poslova Federacije BiH, Ministarstvo pravde Federacije BiH, Tim za praćenje i provedbu Strategije i Akcijskog plana za borbu protiv korupcije Brčko distrikta BiH, Policija Brčko distrikta BiH, Transparency International BiH, Centar za istraživačko novinarstvo, nevladina antikorupcijska mreža ACCOUNT.

Doprinos u izradi Strategije i Akcijskog plana dao je:

Projekat Podrška antikorupciji (PAK)

BOSNA I HERCEGOVINA

**STRATEGIJA ZA BORBU
PROTIV KORUPCIJE**

2015. – 2019.

Sarajevo, prosinac 2014.

1. Uvod

Korupcija je ozbiljan problem u suvremenom svijetu koji je, u različitim oblicima i razmjerama prisutan svugdje, pa i u ekonomski snažnim, demokratskim i organiziranim državama. Kao što su činjenice koje utječu na stanje i razmjere korupcije raznovrsne, poput povijesnih, društvenih, kulturoloških i političkih, tako su i posljedice korupcije u životu običnoga građanina i cjelokupnoga društva mnogobrojne i teške. Korupcija negativno utječe na tijek ekonomije time što uzrokuje nepredvidive troškove za investitore koji su obeshrabreni za buduća ulaganja, uzrokujući rast sive ekonomije i smanjenje prihoda države temeljem neplaćenih poreza, carina i drugih dažbina, povećava troškove administracije, roba i usluga, te smanjuje produktivnosti. Ova pojava, u društvenom smislu, utječe na izmijenjen sustav vrijednosti, pogotovo racionaliziranje, pa čak i opravdavanje nezakonitog ponašanja. U političkom pogledu, narušava legitimitet i ugled institucija vlasti, ugrožava ostvarenje načela pravne države, uzrokujući nepovjerenje građana u vlast, te političku nestabilnost povećanjem jaza između elite i građanstva.

Korupcija predstavlja posebnu opasnost za države u tranziciji, u kojima demokratski, institucionalni i vrijednosni sustavi još nisu dovoljno izgrađeni. U takvim državama, neadekvatni pravni i politički mehanizmi ne pružaju dovoljno garancija za učinkovitu kontrolu raspolaganja javnim ovlastima, čiju zlouporabu korupcija, zapravo, predstavlja. Bosna i Hercegovina (u daljnjem tekstu BiH), kao tranzicijska zemlja, u posljednje vrijeme poduzima određene sustavne aktivnosti na suzbijanju korupcije. Prema "Indikatorima upravljanja" Svjetske banke, BiH se nalazi ispod sredine ljestvice od preko 200 zemalja, a sličnu poziciju ima i prema "Indeksu percepcije korupcije" Transparency Internationala koji rangira skoro 180 zemalja.¹ Prema spomenutim i drugim pokazateljima, BiH je slabije rangirana od zemalja Zapadne Europe, ali i većine zemalja iz regiona.

Pristupanje Europskoj uniji strateški je prioritet BiH. Borba protiv korupcije jedan je od ključnih izazova vladavine prava u većini država iz procesa proširenja Europske unije, u koje se ubraja i BiH, i povezana je sa poštivanjem pitanja temeljnih ljudskih prava, radom pravosudnih tijela i institucija, pravdom i unutarnjim poslovima. Budući da se borbi protiv korupcije pridaje pozornost već u ranoj fazi procesa pristupanja Europskoj uniji, a da se otvaranje odgovarajućih poglavlja temelji na uvjerljivim rezultatima, BiH bi trebala pokazati odlučnost u poduzimanju konkretnih, sveobuhvatnih i održivih aktivnosti na suzbijanju koruptivnih praksi.

U BiH je do sada implementirano nekoliko strateških dokumenata za borbu protiv korupcije na državnoj, entitetskoj i razini Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu BD BiH), kao i nižim razinama vlasti. Dosadašnji strateški dokumenti nisu adekvatno implementirani, što se konstatira i u izvješćima o napretku BiH (prilozi uz priopćenje Europskog povjerenstva, Europskom parlamentu i Vijeću EU) za posljednjih nekoliko godina. U njima se cjelokupno angažiranje BiH ocjenjuje tek kao "rana faza borbe protiv korupcije."²

Borba protiv korupcije je dug i kompleksan proces u kojem nema brzih i jednostavnih rješenja. Potrebno je provoditi kontinuirane aktivnosti, zbog čega je neophodno da se prije okončanja Strategije za borbu protiv korupcije BiH 2009. – 2014. i Akcijskog plana za njezinu provedbu nastavi sa strateškom borbom protiv korupcije, odnosno izradi Strategija za borbu protiv korupcije i njezin provedbeni dokument – Akcijski plan za razdoblje 2015. – 2019. godine.

¹ Economy Rankings, <http://www.doingbusiness.org/rankings>, 19. prosinac 2014.; Globalni Indeks percepcije korupcije (CPI) 2013, http://www.mc.rs/upload/documents/saopstenja_izvestaji/2013/CPI/Srbija-CPI-2013.pdf, pristupljeno 19. prosinca 2014.

² Radni dokument osoblja povjerenstva, izvješća o napretku Bosne i Hercegovine u 2013., http://komorabih.ba/wp-content/uploads/2013/11/izvjestaj_napredak.pdf, pristupljeno 19. prosinca 2014.

2. Opći principi i strateški prioriteti u BiH

S obzirom na sve izraženiju društvenu svijest i opredijeljenost za učinkovitiju i angažiraniju borbu protiv korupcije, međunarodne obveze BiH na ovom planu i standardi koje bi zemlja trebala ispuniti na putu europskih integracija, Strategija za borbu protiv korupcije 2015. – 2019. (u daljem tekstu Strategija) i Akcijski plan za provedbu Strategije (u daljem tekstu Akcijski plan) predviđaju provodive, jasne i konkretne ciljeve, koji uvažavaju sve specifičnosti administrativne ustrojenosti, i društva u BiH.

Oni su nadogradnja i kontinuitet Strategije i Akcijskog plana BiH 2009. – 2014., te su sukladni međunarodnim standardima, obvezama zemlje iz ratificiranih protukoruptivnih konvencija sa domicilnim zakonodavstvom, ali i utemeljeni na dobrim, domicilnim i međunarodnim praksama. Borba protiv korupcije ne može se promatrati odvojeno od ostalih srodnih strateških i reformskih procesa u zemlji, u oblasti inozemnih poslova, reforme javne uprave, sigurnosti i unutarnjih poslova, pravosuđa i financija.

Zbog toga su Strategija i Akcijski plan sukladni odgovarajućim procesima, te razvojnim i sektorskim strategijama kako na državnoj, tako i na ostalim razinama vlasti u BiH. Time se nastoji učvrstiti konsenzus o potrebi koordiniranoga, sveobuhvatnoga i sustavnog djelovanja protiv korupcije, čime će biti ojačane pretpostavke za uključivanje u Europsku uniju, ali i poboljšanje kvalitete života svih građana u BiH. U koncipiranju Strategije primijenjen je tzv. integrirani pristup, tretiranjem svih bitnih oblasti borbe protiv korupcije – prevencije, represije i koordinacije. To podrazumijeva utemeljenost protukoruptivnih aktivnosti na činjenicama, te takav pristup odlikuju transparentnost, nepristranost, stručnost, inkluzivnost, sveobuhvatnost, mjerljivost i orijentiranost na učinak, što su principi u borbi protiv korupcije koje zagovaraju Ujedinjeni narodi. Posebna pozornost u izradi Strategije za borbu protiv korupcije 2015. – 2019. posvećena je iskustvima u provedbi prethodne Strategije za borbu protiv korupcije (2009. – 2014.) i Akcijskog plana za njezinu provedbu, uočavanjem njezinih prednosti i nedostataka. Strategija, pored jasno definirane vizije, strateških ciljeva, načela i prepreka u provedbi, određuje normativni i institucionalni okvir za borbu protiv korupcije, prioritetne oblasti, programe implementiranja, uključujući mehanizme praćenja i evaluacije njezine provedbe.

U koncipiranju Strategije posebna pozornost data je specifičnostima političkog i društvenog ustroja BiH, zbog postojanja viših razina vlasti, kao i na mogućnost da “entiteti, BD BiH i županije razviju vlastitu strategiju za borbu protiv korupcije i akcijski plan sukladno općim principima utvrđenim u državnoj Strategiji za borbu protiv korupcije”³

Kako ne bi došlo do negativnog preklapanja sa mjerodavnostima entiteta, BD BiH i županija, ova Strategija i prateći Akcijski plan nisu sektorski orijentirani, s obzirom na činjenicu da navedene razine vlasti imaju konkretne mjerodavnosti u sektorskim oblastima (unutarnji poslovi, pravosuđe, zdravstvo, prosvjeta i drugo).

Strategija i Akcijski plan usmjereni su ka najvišim strateškim mjerama koje se odnose na oblast prevencije, otkrivanja, procesuiranja, koordinacije, represije, poboljšanja zakonodavnog okvira, povećanja kapacitiranosti institucija, obuka i podizanja javne potpore borbi protiv korupcije. Takva orijentacija Strategije i Akcijskog plana omogućava podizanje borbe protiv korupcije na višu razinu od sektorskog, koji se odvija na razini entiteta, BD BiH i županija, tako što omogućava strateški, ujednačen i dovoljno širok okvir za uskladbu strategija i akcijskih planova za borbu protiv korupcije na tim razinama vlasti.

Kako bi se osigurala koordinirana provedba ove Strategije na razini BiH, temeljem Zakona o Agenciji za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije (u daljem tekstu Zakon o Agenciji), ona predviđa sljedeće opće principe borbe protiv korupcije:

---

³ Članak 22. Zakona o Agenciji za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije, (“Službeni glasnik BiH”, broj: 103/09, 58/13).

2.1. Definiranje pojma korupcije

Pojam korupcije definiran je međunarodnim aktima na nekoliko načina, što može prouzročiti različita tumačenja i postupke u provedbi ove Strategije.

Zakon o Agenciji definira korupciju kao: *“svaku zlouporabu moći povjerene javnom službeniku ili osobi na političkom položaju na državnoj, entitetskoj, županijskoj razini, razini Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, gradskoj ili općinskoj razini, koja može dovesti do privatne koristi. Korupcija posebice može uključivati posredno ili neposredno zahtijevanje, nuđenje, davanje ili prihvaćanje mita ili neke druge nedopuštene prednosti ili njezinu mogućnost, kojima se narušava odgovarajuće obavljanje bilo kakve dužnosti ili ponašanja očekivanih od primatelja mita.”*

Zbog uskog poimanja pojma korupcije kojeg daje ova definicija, za potrebe Strategije, kao širi okvir uzeta je jedna od najobuhvatnijih i najpotpunijih definicija te vrste koja se nalazi u Građansko-pravnoj konvenciji protiv korupcije Vijeća Europe⁴. Konvencija ukazuje na razne pojavne oblike korupcije koji su sankcionirani normama kaznenog zakonodavstva u BiH. Prema Konvenciji, *“korupcija podrazumijeva traženje, nuđenje, davanje ili primanje, posredno ili neposredno mita ili bilo koje druge nezakonite koristi ili stavljanje toga u izgled, koje izopačuje propisano izvođenje neke dužnosti ili ponašanja koje se zahtijeva od primatelja mita, nezakonite koristi ili osobe kojoj se to stavlja u izgled”*.

Institucije i pojedinci koji će sudjelovati u provedbi Strategije trebaju biti svjesni postojanja korupcije ukoliko dođe do namjernog narušavanja principa nepristranosti pri odlučivanju u cilju prisvajanja neke pogodnosti. Definiranje korupcije bitno je kako bi se ova pojava razlikovala od slučajeva kada je pristranost u odlučivanju posljedica predrasuda ili naklonosti, a ne nakane da se ostvari neka pogodnost za sebe ili drugoga, kao i od okolnosti u kojima je štetna odluka rezultat manjka informacija ili znanja kojim donositelj odluke raspolaže.

2.2. Borba protiv korupcije u javnom sektoru

Iako se korupcija može pojaviti u svakom dijelu društva u kojem se donose odluke, najgore posljedice ima korupcija u javnom sektoru, uključujući i nositelje javnih ovlasti. S obzirom na širinu javnog sektora u BiH na različitim razinama vlasti, kao i njegovu posebitu odgovornost prema građanima od čijih se sredstava financira, dužnost ovog sektora je da primjerom pokaže spremnost za borbu protiv korupcije, te kroz državne strateške akte utvrdi obveze za sudionike ovog sektora u prevenciji i represiji. Strategija polazi od toga da će prioriteti, prevashodno, biti upućeni na borbu protiv korupcije u javnom sektoru, odnosno u institucijama na svim razinama u BiH.

To uključuje, između ostalog, jačanje institucija javnog sektora koje se trebaju boriti protiv korupcije, te izradu ili izmjenu zakonskih i podzakonskih propisa, kako bi se smanjio broj prilika da do korupcije dođe ili omogućilo njezino lakše otkrivanje i procesuiranje, kao i provedbu preventivnih aktivnosti. Pozornost na javni sektor ne isključuje primjenu preventivnih i represivnih mjera protiv korupcije i u privatnom sektoru, posebice u onim oblastima gdje dolazi do interakcije između javnog i privatnog sektora. Istraživanja o korupciji u BiH pokazuju da se najveći dio ovog oblika kriminala odvija zlouporabom ovlasti u javnom sektoru u interakciji između javnog sektora, s jedne, i privatnog sektora ili građana sa druge strane. Za najveći dio gospodarskih subjekata veći problem predstavlja ovaj oblik korupcije od onog do kojeg dolazi u odnosima između privatnih poduzeća.

---

⁴ Strasbourg, 4. 11. 1999. godine, stupila na snagu 1. 11. 2003. godine, stupila na snagu u odnosu na BiH 1. 11. 2003. godine; (“Službeni glasnik BiH” broj: 36/2001).

2.3. Umanjenje regulatorne i distributivne uloge javnog sektora

Obujam korupcije u javnom sektoru izravno uvjetuje aktivnosti tog sektora (uredbu društvenih odnosa u većem obujmu putom zakonske regulative, intervencije na tržištu, preraspodjela imovine i resursa unutar društva...). Povodom toga, umanjeње regulatorne ili distributivne uloge javnog sektora, kao jedan od učinaka imat će i smanjenje broja prilika u kojima do korupcije može doći. To ne znači da će se institucije javnog sektora, zbog borbe protiv korupcije, odreći svoje regulatorne uloge ili donošenja odluka, već je potrebno takve aktivnosti poduzimati kada je to neophodno ili temeljeno na utvrđenim politikama, svjesni rizika od nastanka korupcije i uz mehanizme za kontrolu koji će te rizike svesti na minimum, kao jedan od oblika prevencije korupcije.

Zbog razgranatosti javnog sektora u BiH, postoji tendencija da se regulatorne djelatnosti tijela vlasti povećavaju i kada to nije neophodno, bilo u cilju pravdanja postojanja institucija i dobijanju proračunskih prihoda, ili zbog postavljanja zapreka u poslovanju koje se mogu prevladati koruptivnim mehanizmima. Zbog slabosti i nedovoljne konkurentnosti gospodarstva u BiH, poslovi koji se sklapaju sa tijelima vlasti imaju nerazmjerno veliki značaj za financijsko poslovanje i održivost mnogih dijelova privatnog sektora, što motivira koruptivno ponašanje. Iako su socijalna i druga slična davanja u BiH relativno niska spram razvijenijih zemalja, potrebe pripadnika socijalno ugroženih kategorija stanovništva za tom pomoći su velike, što stvara snažan motiv za korupciju kako bi se ostvarilo sudjelovanje u distribuiranju sredstava proračuna.

2.4. Poticaj moralne osude i neprihvatljivosti korupcije

Moralna osuda i neprihvatanje korupcije, kako na kolektivnom tako i na individualnom planu, predstavljaju najsnajznije i najučinkovitije sredstvo za suzbijanje korupcije, koje istovremeno zahtijeva najmanja institucionalna ulaganja. Međutim, zbog procesa utemeljenja etičkih vrijednosti, koje su narušavane u dugom razdoblju, nerealno je ove promjene očekivati u kratkom roku, ali sigurno je da se ozbiljni rezultati u borbi protiv korupcije teško postižu bez potpore javnosti.

Zbog svega toga, proces jačanja moralnih vrijednosti trebalo bi uključiti u kreiranje protukoruptivnih mjera putom ugradbe u propise i obrazovni proces, njegovog promoviranja od strane nositelja javnih ovlasti, te ukazivanjem na pozitivne primjere i mjere koje će uvjeriti građane da mogu utjecati i doprinijeti suzbijanju korupcije.

Stoga je neophodno da se podizanjem javne svijesti o pojavi, načinu suzbijanja i posljedicama korupcije, omogući uključivanje cjelokupnog društva u ovu borbu. Građani BiH snažno osuđuju korupciju i njezine pojavne oblike, ali, sudeći po istraživanjima javnog mnijenja i pokazateljima iz kaznenopravnih statistika, nisu spremni prijaviti ovakva kaznena djela.⁵

2.5. Smanjivanje koristi i povećanje rizika od korupcije

Sudionici u korupciji, za razliku od počinitelja nekih drugih kaznenih djela, postupaju racionalno, pri čemu odmjeravaju moguće koristi, zakonske i moralne sankcije kojima mogu biti izloženi i vjerojatnoći otkrivanja i procesuiranja. Zbog toga cilj protukoruptivnih mjera treba biti promjena odnosa između koristi i rizika potencijalnih sudionika u korupciji – smanjenje koristi na koju mogu računati, te uvećanje vjerojatnoće da će biti otkriveni i procesuirani. Ovo podrazumijeva i stavljanje snažnog naglaska na kaznene sankcije koje će najviše pogoditi počinitelje korupcije, s akcentom na oduzimanje imovine i druge vrste koristi dobivene na takav način.

Realiziranje ovog cilja može obuhvatiti promjenu normativnog okvira za borbu protiv korupcije, provedbu mjera prevencije, kao i bitno povećanje aktivnosti tijela koja provode zakone. U BiH je, i

⁵ Izvor: Countering corruption in Bosnia and Herzegovina: 2001-2011, <http://www.csd.bg/files/Full.pdf>, pristupljeno 19. prosinca 2014.

pored do sada poduzetih mjera, vjerojatnoća otkrivanja i procesuiranja korupcije veoma niska, što ovu nezakonitu djelatnost i dalje čini vrlo isplativom. Osim toga, u BiH je veoma malo izrečenih presuda za koruptivna djela, koja u rijetkim slučajevima prati oduzimanje nezakonito stečene imovine.

2.6. Smanjivanje i reguliranje diskrecionih ovlasti

S obzirom na to da je korupcija uvijek u svezi sa procesom donošenja odluka, Strategija teži tome da proces donošenja odluka bude u što manjoj mjeri prepušten slobodnoj procjeni donositelja odluka. Umjesto toga, potrebno je osmisliti i provoditi odlučivanje u jasno definiranoj proceduri, na temelju preciznijih kriterija i uz otvorenost procesa ka javnosti.

Za realiziranje ovog cilja potrebite su izmjene normativnog okvira zbog procedura donošenja odluka tamo gdje one ne postoje ili nisu dovoljno precizirane. Neophodno je i preispitivanje razine i neophodnosti diskrecionih ovlasti kao bitnog segmenta prevencije korupcije, te podizanje svijesti javnosti kako o rizicima diskrecionog odlučivanja, tako i o načinu na koji će civilno društvo pratiti korišćenja ovlasti sukladno svrsi zbog koje postoje. Iako postoje naponi u BiH da se obujam diskrecionog donošenja odluka ograniči, kako u kontekstu pojedinih dijelova Strategije za reformu javne uprave, tako i u kontekstu izrade planova integriteta, ono i dalje nije svedeno samo na slučajeve kada je neophodno.

2.7. Povećanje transparentnosti pri donošenju odluka

Vjerojatnost pojave korupcije ili mogućnosti njezine prikrivenosti povećava se ukoliko proces donošenja odluka nije javan.

Zbog toga, Strategija teži ka povećanju transparentnosti u procesu donošenja odluka, kroz poboljšanje normativnog okvira i prakse, kao bitnog segmenta prevencije korupcije i preduvjeta sudjelovanja cjelokupnog društva u suzbijanju korupcije. Proces donošenja odluka u BiH još uvijek nije dovoljno javan, a problemi se javljaju prilikom donošenja pravnih propisa (odsustvo javnih rasprava ili nedovoljna uključenost zainteresiranih aktera), skrivenosti utjecanja na donošenje odluka (lobiranje), odsustva analiza i nepotpunih obrazloženja. Pored toga, korupciji pogoduje i, općenito, manjak transparentnosti rada institucija i nedovoljna sloboda pristupa informacijama.

2.8. Povećanje nadzora i kontrole nad donošenjem odluka

Nadzor i kontrola u BiH općenito nije na zadovoljavajućoj razini. Izuzev problema koji proizlaze iz činjenice da nisu u svim slučajevima propisani rokovi za vršenje nadzora ili da nije jasno određeno tijelo koji vrši nadzor i kontrolu, kao ni obujam kontrole, ni kvalitet nadzora nije uvijek dovoljan. On se svodi na formalno odobravanje izvješća o radu, bez razmatranja svih aspekata rada koji proizlaze iz propisanih mjerodavnosti institucija.

S druge strane, ukoliko proces donošenja odluka nije podvrgnut nadzoru i kontroli, kao i kada ne postoji obveza da se polože računi za (ne)učinjeno, manje je vjerojatno da će korupcija biti otkrivena. Zbog toga, Strategija teži djelotvornom nadzoru i kontroli donošenja odluka, kao i smanjivanju broja okolnosti u kojima donositelj ne mora polagati račune za (ne)učinjeno.

Realiziranje ovog cilja podrazumijeva jačanje kapaciteta institucija koje vrše nadzor i kontrolu nad donošenjem i implementacijom pravnih propisa, poboljšanje normativnog okvira, a ujedno predstavlja bitan dio prevencije korupcije i još jedan preduvjet za djelotvorno sudjelovanje građana u borbi protiv korupcije.

2.9. Interaktivnost i proaktivnost u prevenciji i represiji korupcije

Ukoliko su znanje i svijest o korupciji, njezinim uzrocima, modalitetima i štetnim posljedicama veći kod svih zainteresiranih za njezino suzbijanje, povećavaju se prilike da korupcije u praksi bude manje i da se broj zainteresiranih za borbu protiv korupcije uveća. Zbog toga, Strategija predviđa i druge preventivne mjere za borbu protiv korupcije, uključujući i izobrazbu o problemu korupcije, provedbu temeljnih istraživanja postojećeg stanja, učenje temeljem uočenih obrazaca koruptivnog ponašanja i uključivanje šireg kruga subjekata i pojedinaca iz javnog i drugih sektora u borbu protiv korupcije.

Nema učinkovite borbe protiv korupcije ukoliko je isključivo reaktivna, odnosno ako se čeka da neko prijavi koruptivno ponašanje. Ona može biti učinkovita ako podrazumijeva i proaktivan pristup. Takav pristup znači da se temeljem uočenih obrazaca koruptivnog ponašanja kreiraju učinkovitiji preventivni mehanizmi, ali i da oni posluže otkrivanju koruptivnog djelovanja i prije nego što ono bude prijavljeno.

2.10. Intenziviranja otkrivanja i represije korupcije

Ukoliko veći broj slučajeva korupcije bude otkriven i primjereno procesuiran, te ukoliko rezultati tog rada budu poznati javnosti, može se očekivati, u budućnosti, manje takvih slučajeva.

Zbog toga Strategija teži:

- povećanju broja prijavljenih i slučajeva koji su istraženi od strane mjerodavnih tijela u kojima se sumnja na korupciju, kroz ojačan rad istražnih tijela i podstrekivanje osoba koje imaju takve sumnje da ih podjele s drugima;
- smanjenju broja slučajeva koruptivnih ponašanja koja nisu podložna otkrivanju i represiji;
- primjerenom sankcioniranju korupcije, odnosno odvracanju potencijalnih sudionika od koruptivnog ponašanja;
- razvoju mehanizama koji će osigurati naknadu štete oštećenim, nastalu usljed korupcije.

2.11. Poboljšanje koordinacije u borbi protiv korupcije

Da bi Strategija mogla dovesti do ostvarivanja navedenih općih principa, neophodno je uspostaviti učinkovite mehanizme za njezinu provedbu i koordinaciju rada mjerodavnih tijela, za praćenje realiziranja mjera u praksi i periodičnu evaluaciju ostvarenih rezultata. Iskustva u provedbi i koordiniranju Strategije za borbu protiv korupcije 2009. – 2014. nisu bila dovoljno učinkovita, a u nedovoljnoj mjeri je bila i koordinirana provedba mjera i aktivnosti iz Strategije i pratećeg Akcijskog plana između institucija na svim razinama vlasti u BiH.

Strategija, kao opći okvir za borbu protiv korupcije u BiH, obuhvaća ciljeve i donosi mjere koje su značajne i mogu se primijeniti na svim razinama vlasti, bez negativnog preklapanja sa mjerodavnostima entiteta, BD BiH i županija. Prepoznavanje modaliteta i specifičnih problema koje treba riješiti polazeći od načela, vizije i strateških ciljeva Strategije u pojedinim razinama odlučivanja, institucijama ili dijelovima javnog sektora, biti će izvršeno u okviru Akcijskog plana za provedbu Strategije 2015. – 2019., te posebnih strategija i akcijskih planova koji se donose ili mijenjaju za pojedine dijelove BiH ili sektore. Te strategije i planovi biti će doneseni sukladno Ustavu BiH i zakonom utvrđenim mjerodavnostima, temeljem ove Strategije ili sukladno njoj.

3. Vizija

Korupcija je slojevita pojava i za borbu protiv nje je nužan holistički pristup, tj. sudjelovanje što većeg broja društvenih aktera koji će, svatko iz svog kuta, doprinijeti borbi protiv korupcije. Pod pojmom *borba protiv korupcije* Strategija podrazumijeva mjere i preventivne aktivnosti na planu provedbe zakonskih i podzakonskih propisa, koordinaciju rada svih institucija u BiH, jačanje kapaciteta i širenje svijesti o potrebi i mehanizmima borbe protiv korupcije, kao i standardima i vrijednostima, kako u javnom i privatnom sektoru, tako i u cjelokupnom društvu.

S obzirom na navedeno, vizija Strategije je da se na isteku njezine primjene postigne sljedeći konačan rezultat:

Bosna i Hercegovina je, kroz izgradnju i unaprjeđenje institucionalnog i normativnog okvira, aktivnostima na planu jačanja svijesti o štetnosti korupcije, smanjenju tolerancije ka koruptivnom ponašanju, prevenciji korupcije, njezinom proaktivnom otkrivanju i neselektivnom i učinkovitom procesuiranju, prepoznata po uvjerljivim naporima i rezultatima u borbi protiv korupcije, višem stupnju vladavine prava i povećanom povjerenju građana u institucije vlasti.

4. Opći cilj

Strategijom se namjerava, uz uvažavanje i koordinaciju sa strateškim i reformskim procesima na svim razinama vlasti u BiH, stvoriti opći okvir za odlučnu i sveobuhvatnu borbu protiv korupcije, što podrazumijeva definiranje prioritetnih oblasti za djelovanje, ali i određenih polaznih opredjeljenja i načina zajedničkoga djelovanja.

Temeljem toga, opći cilj Strategije je:

U Bosni i Hercegovini ustanoviti prioritete na planu prevencije korupcije i borbe protiv korupcije, principe i mehanizme zajedničkoga djelovanja svih institucija u BiH kao i svih segmenata društva na tom polju, te stvoriti, odnosno unaprijediti pretpostavke za smanjenje stvarne i percipirane razine korupcije i afirmirati pozitivne društvene vrijednosti poput integriteta, odgovornosti i transparentnosti.

5. Strateški ciljevi

Iz ovako formuliranog općeg cilja proizlaze sljedeći strateški ciljevi, koji se u BiH trebaju postići provedbom Strategije:

1. *Uspostava i jačanje institucionalnih kapaciteta i unaprjeđenje normativnog okvira za borbu protiv korupcije;*
2. *Razvoj, promoviranje i provedba preventivne protukoruptivne aktivnosti u javnom i privatnom sektoru;*
3. *Unaprjeđenje djelotvornosti i učinkovitosti pravosudnih institucija i tijela za provedbu zakona u oblasti borbe protiv korupcije;*
4. *Podizanje javne svijesti i promoviranje potrebe za sudjelovanjem cjelokupnog društva u borbi protiv korupcije;*
5. *Uspostava učinkovitih mehanizama za koordinaciju borbe protiv korupcije, te praćenje i evaluacija provedbe Strategije.*

6. Načela

S obzirom na tzv. integrirani pristup Strategije, složenost problema korupcije, njezin izravan utjecaj na poštivanje temeljnih društvenih vrijednosti, vladavine prava i samoodrživog razvoja, neophodno je pridržavati se sljedećih načela u primjeni Strategije:

- *Vladavina prava* – usklađenost pravnih akata i svih radnji pravnih subjekata sa Zakonom. U poduzimanju protukoruptivnih aktivnosti subjekti provedbe trebaju svoje postupanje temeljiti na pravu tako da njihove odluke budu u formalnoj i materijalnoj suglasnosti s odgovarajućim pravnim aktima na svim razinama vlasti, kao i međunarodnim obvezama BiH. U procesu donošenja pravnih akata trebaju biti prepoznati i umanjeni rizici od nastanka korupcije u njihovoj primjeni, te određena tijela koji mogu vršiti djelotvoran nadzor, te osiguranje sredstava za njihovu provedbu;
- *Utemeljenost na činjenicama* – planiranje, praćenje i procjena ispunjenosti protukoruptivnih zadaća trebaju se temeljiti na činjenicama. Već u fazi analize i procjene stanja i pojavnih oblika, subjekti provedbe obvezni su utvrditi činjenice, temeljem njih odrediti mjere za suzbijanje korupcije. To posebice znači uzimanje u obzir prednosti i nedostataka u radu subjekata provedbe, kao i stalnu reviziju i monitoring ispunjenosti i prikladnosti strateških ciljeva;
- *Dobra praksa* – suglasje protukoruptivnih aktivnosti sa dobrim praksama na polju suzbijanja korupcije u zemlji i u ostalim tranzicijskim zemljama, učenjem na greškama, uočenim obrascima koruptivnog ponašanja i njihovih uvjeta u sustavu. Za pojedine aspekte problema korupcije može postojati mnoštvo različitih rješenja, koja trebaju biti uzeta u obzir, ovisno od njihove primjenjivosti u BiH;
- *Sveobuhvatnost i inkluzivnost* – koordiniranu uključenost najvećeg broja aktera i utjecaj na što je moguće veći broj činjenica koje doprinose korupciji. Borba protiv korupcije nije zadaća samo pojedinih subjekata, niti postoje pojedinačne činjenice koje uvjetuju korupciju. U borbu protiv korupcije dužne su se, svako u okviru svojih mjerodavnosti, uključiti sve institucije i službe u BiH, organizacije civilnog društva, profesionalna udruženja i građani. Stoga je potrebno stvarati partnerstva i koalicije za suzbijanje korupcije;

Tijela javnog sektora trebaju omogućiti drugim dijelovima društva djelotvorno utjecanje na suzbijanje korupcije, ne samo kroz zaštitu svojih prava, već i kroz sudjelovanje u donošenju odluka, pravovremeno razmatranje njihovih inicijativa, predstavki i omogućiti pokretanja postupaka za zaštitu javnog interesa;

- *Transparentnost i participativnost* – pravovremeno upoznavanje javnosti sa donošenjem odluka i politika u institucijama na svim razinama u BiH, kao temelj za utjecanje na njihovo donošenje je moćno sredstvo za suzbijanje korupcije. Svi subjekti provedbe ove Strategije, a pogotovo državna tijela i službe, dužni su osigurati odgovarajuće mehanizme komunikacije i konsultacije javnosti prilikom odlučivanja. Zbog veće transparentnosti, u najvećoj mjeri trebalo bi koristiti ekonomična i suvremena sredstva komunikacije – objavljivanje odluka, podataka o planiranim i provedenim aktivnostima i pretraživanja baza podataka o aktivnostima tijela vlasti, posebice u svezi sa sustavom javnog financiranja i praksom postupanja. Kako bi se ostvarila prethodna načela (sveobuhvatnost i inkluzivnost), odnosno osigurala potpora u provedbi aktivnosti na planu borbe protiv korupcije, posebice je bitno osigurati vidljivost protukoruptivnih napora u formi planova djelovanja, ali i izvješća o postupanju po tim planovima;
- *Nepristranost i stručnost* – politička i druga neutralnost i kompetentnost za ispunjavanje protukoruptivnih zadaća neophodni su za dug i složen proces kao što je borba protiv korupcije. Suzbijanje korupcije treba se smatrati dijelom rada za opće dobro i unaprjeđenja profesionalizma uprave, ali i privatnoga sektora, i u njemu nema mjesta ideološkim, političkim i drugim

negativnim utjecajima. Isto tako, potrebno je stalno raditi na unaprjeđenju znanja, stavova i vještina za suzbijanje korupcije;

- *Orijentiranost na učinak* – utvrđivanje jasnih, mjerljivih i ostvarivih ciljeva. Upitna je učinkovitost strateških dokumenata i aktivnosti za borbu protiv korupcije ako nisu jasno postavljeni ciljevi i svrha koju trebaju postići, čije realiziranje nije moguće pratiti i koji su teško ili nikako ostvarivi. Sve ove pretpostavke neophodni su izvršiti svi subjekti provedbe, kako bi se postigli optimalni rezultati za koje je moguće prikupiti pokazatelje o ispunjenosti. Budući da se značajan broj protukoruptivnih aktivnosti odnosi na javnu upravu, te javne službe i javna poduzeća, koja trebaju biti servis građanima, to u definiranju i ostvarivanju protukoruptivnih, i uopće, ciljeva rada javne uprave trebaju voditi brigu o konačnom rezultatu i kako ga mjeriti.

7. Zapreke za učinkovitu provedbu Strategije i Akcijskog plana

Svaki reformski proces, a posebno borba protiv korupcije složen je i zahtjevan proces kojeg prate zapreke za postizanje potrebitih učinaka. Kako bi se smanjio njihov utjecaj u provedbi Strategije potrebno je otkloniti sljedeće zapreke koje mogu utjecati na njezinu učinkovitu provedbu:

- *Nedostatak političke i druge volje* – bez želje i odlučnosti donositelja odluka na političkoj i administrativnoj razini, ne može se očekivati poduzimanje konkretnih i angažiranih mjera u borbi protiv korupcije, jer će one ili izostati ili biti kampanjske i selektivne;
- *Neispunjavanje međunarodno preuzetih obveza* – nedovoljna usklađenost zakonodavstva u BiH sa međunarodnim dokumentima za borbu protiv korupcije i manjak primjene međunarodno prihvaćenih standarda u toj oblasti, onemogućuju uporabu provjerenih i učinkovitih mehanizama suzbijanja korupcije;
- *Nedovoljna samostalnost i kompetentnost subjekata provedbe* – bez odgovarajućeg znanja, vještina, i, u okviru propisa, slobode postupanja subjekata provedbe protiv kompleksne pojave kao što je korupcija, borba protiv nje ne može biti učinkovita i dati potrebite rezultate;
- *Nedovoljna angažiranost subjekata provedbe* – bez dovoljne posvećenosti svih nositelja aktivnosti za provedbu Strategije, narušava se cjelovitost kompleksnog sustava za borbu protiv korupcije, što će neizbježno utjecati na postignute učinke njihovog rada;
- *Nedostatak financijskih i drugih resursa* – manjak financijskih i drugih resursa neophodnih za kvalitetnu borbu protiv korupcije ozbiljno utječe na kapacitet sustava za borbu protiv korupcije i onemogućuje provedbu zahtjevnijih mjera koje su bitne za njezino suzbijanje;
- *Kompleksnost političkog sustava* – nedovoljna razina kontinuiteta u borbi protiv korupcije i konsenzusa u zakonodavnoj i izvršnoj vlasti i oko nje, zbog nestabilnosti ili sporosti uspostave koalicija na vlasti, kao i zbog kompleksnosti političkog sustava, imaju konačno negativan utjecaj na njezino suzbijanje;
- *Nedostatak sustavnosti i koordinacije* – ni najbolje predviđene protukoruptivne politike i mjere u Strategiji ne mogu biti učinkovite ako se provode povremeno, nepovezano, djelomično i bez dovoljno sustavnih aktivnosti i koordiniranih subjekata provedbe;
- *Nedostatak potpore javnosti* – borba protiv korupcije ne može biti potpuna i učinkovita bez svijesti javnosti o štetnim posljedicama koje korupcija nanosi društvu i pojedincu, kao temelj za povećanu spremnost da građani zahtijevaju i podrže protukoruptivne aktivnosti te aktivno sudjeluju u njima;
- *Neutemeljena očekivanja za brze učinke u borbi protiv korupcije* – što je korupcija više prisutna, to je veća želja građana da ona bude suzbijena. Očekuju se brzi učinci za što kraće vrijeme, što može rezultirati nestrpljivošću i smanjivanjem potpore javnosti protukoruptivnim mjerama i aktivnostima.

8. Normativni, institucionalni i društveni okvir za borbu protiv korupcije

Svaki reformski proces, a posebice kompleksan kao što je borba protiv korupcije, zahtijeva odgovarajući učinkovit okvir za njegovu provedbu, koji sadrži normativnu, institucionalnu i društvenu komponentu.

Zbog postojanja više razina vlasti, normativni okvir za borbu protiv korupcije u BiH je kompleksan jer postoji veliki broj zakona na svim razinama vlasti koji reguliraju ovu oblast, u kojima su, pored Zakona o Agenciji, najznačajniji oni koji reguliraju sljedeće oblasti:

- kaznenopravne propise;
- javne nabave;
- sukob interesa;
- financiranje političkih stranaka;
- slobodan pristup informacijama;
- izborne procese;
- suzbijanje pranja novca;
- zaštita osoba koje prijavljuju korupciju.

Pored zakona, borbu protiv korupcije na različitim razinama vlasti u BiH određuju i postojeće ili buduće strategije za borbu protiv korupcije i akcijski planovi za njihovu provedbu, koje temeljem Zakona o Agenciji trebaju biti sukladni općim principima utvrđenim u ovoj Strategiji.

Zbog postojanja velikog broja institucija koje na odgovarajućoj razini vlasti imaju mjerodavnosti, institucionalni okvir za borbu protiv korupcije u BiH je također kompleksan i obuhvaća sljedeće institucije:

- Parlamentarnu skupštinu Bosne i Hercegovine (PS BiH);
- Vijeće ministara Bosne i Hercegovine (VM BiH) i državne institucije;
- Agenciju za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije APIK;
- Tijela za suzbijanje korupcije na razini entiteta, BDBiH i županija;
- Parlament Federacije BiH (PF BiH) i Narodnu skupštinu Republike Srpske (NS RS);
- Entitetske vlade i institucije;
- Skupštinu BD BiH;
- Vladu i institucije BD BiH;
- Zakonodavna tijela županija;
- Vlade i institucije županija;
- Javna poduzeća i ustanove u BiH.

Pored normativne regulative i rada javnih institucija, veoma bitnu ulogu u borbi protiv korupcije imaju i svi ostali segmenti društva koji su, ili bi trebali biti, zainteresirani za smanjenje štetnih posljedica korupcije:

- Političke stranke;
- Privatni sektor i drugi oblici njegovog udruživanja;

- Mediji;
- Sveučilišta i druge akademske i izobrazne institucije;
- Udruženja i organizacije civilnog društva;
- Građani.

Učinkovita borba protiv korupcije zahtijeva, koliko je moguće, višu razinu suradnje i koordinacije između svih pobrojanih institucija i društvenih subjekata, a njihova uloga u tom procesu je detaljnije obrađena u odgovarajućim strateškim ciljevima Strategije.

9. Strateški ciljevi i programi za njihovu provedbu

Iako su predstavljeni zasebno, svi strateški ciljevi nalaze se u tijesnoj vezi, jer očekivani učinci mogu biti postignuti samo ukoliko svi ciljevi budu tretirani s jednakom bitnošću. Provedba preventivnih i represivnih mjera ovisi i od jačanja institucionalnih kapaciteta i normativnog okvira za borbu protiv korupcije. Podizanje javne svijesti i sudjelovanje društva u borbi protiv korupcije povećava broj prijavljenih slučajeva korupcije, a ostvarivanje svih ovih ciljeva ovisi o učinkovitosti mehanizma za koordinaciju protukoruptivnih aktivnosti.

Strateški ciljevi su razrađeni kroz prioritetne strateške programe, iz kojih proizlaze mjere za njihovu provedbu, koje se operacionaliziraju kroz Akcijski plan, sa precizno određenim aktivnostima, izvršiteljima tih aktivnosti iz različitih oblasti, pokazateljima učinkovitosti, rokovima i planiranim sredstvima.

9.1. Uspostava i jačanje institucionalnih kapaciteta i unaprjeđenje normativnog okvira za borbu protiv korupcije

Borba protiv korupcije, kao sastavni dio uspostavljanja i održanja vladavine prava, podrazumijeva postojanje jasnih i sveobuhvatnih pravila, koja će se koristiti kako za suzbijanje, tako i za otkrivanje i procesuiranje korupcije, ali i postojanje dobro ustrojenih institucija. Te institucije trebale bi imati jasne zadaće, potrebite ovlasti, sredstva, znanja i vještine za ispunjenje postavljenih ciljeva i integriteta, koji su potrebiti kako bi norme bile provedene u djelo. Institucionalni okvir u BiH za suzbijanje korupcije nije dovršen, a pojedine institucije koje su od velikog značaja za borbu protiv korupcije ne posjeduju dovoljno kapaciteta.

Temeljni normativni okvir za borbu protiv korupcije postoji, ali potrebno ga je unaprijediti, kako uskladbom sa međunarodnim standardima, tako i unutar zemlje, otklanjanjem normi i procedura koje povećavaju rizik od nastanka korupcije i unošenjem pravila koja će te rizike umanjiti. Zajednički rezultat poboljšanih normi i ojačanih institucija treba biti učinkovita primjena kvalitetnih protukoruptivnih zakona, što se, po zajedničkim ocjenama domicilnih i stranih aktera, smatra najvećim problemom u BiH.⁶

Institucionalni kapaciteti

U BiH postoji više tijela i institucija koje, temeljem svojih zakonskih ovlasti, imaju ulogu u borbi protiv korupcije, koje se mogu temeljem svoje pozicije i mjerodavnosti, podijeliti u dvije skupine.

Prvoj skupini pripadaju institucije i tijela koji imaju zajedničku karakteristiku – da koordiniraju aktivnosti u borbi protiv korupcije, gdje pripadaju APIK i tijela za suzbijanje korupcije⁷, koja su određena ili se trebaju odrediti na razini entiteta, županija, i BD BiH.

Drugoj skupini pripadaju tijela i institucije sa mjerodavnostima u borbi protiv korupcije iz zakonodavne, izvršne i sudske vlasti na svim razinama u BiH, posebice one iz oblasti donošenja propisa, prevencije, kontrole, nadzora, otkrivanja, dokazivanja i procesuiranja koruptivnog ponašanja.

⁶ Izvor: Studija sustava nacionalnog integriteta Bosna i Hercegovina 2013., <http://ti-bih.org/wp-content/uploads/2012/12/TIBIH-NIS-Web-FIN.pdf> pristupljeno 19. prosinca 2014.

⁷ U pogledu čl. 23. st. 1. Zakona o Agenciji.

9.1.1. Tijela za koordinaciju borbe protiv korupcije

APIK je mjerodavan za izradu Strategije za borbu protiv korupcije BiH i Akcijskog plana, koordinaciju i nadzor nad njihovom provedbom, davanje mišljenja i instrukcija po pitanju njihove primjene, te koordinaciju rada javnih institucija u suzbijanju korupcije i sukoba interesa.

Pored toga, APIK ima mjerodavnosti za propisivanje jedinstvene metodologije za prikupljanje podataka o imovinskom stanju javnih službenika, analiziranje dostavljenih podataka za utvrđivanje koruptivnog djelovanja, kao i postupanja po zaprimljenim podnescima s indicijama koruptivnog ponašanja. APIK je mjerodavan i za koordinaciju rada institucija s javnim ovlastima u suzbijanju korupcije, praćenje učinaka primjene preventivnih protukoruptivnih zakona i podzakonskih akata i davanje instrukcija o pitanju njihove primjene, iniciranje aktivnosti u svezi izmjena i dopuna postojećih zakona, podzakonskih akata i njihove uskladbe.

Na razini entiteta, županija i BD BiH predviđeno je određivanje tijela za suzbijanje korupcije sa mjerodavnostima koordiniranja protukoruptivnih aktivnosti na odgovarajućoj razini vlasti.⁸ Pored toga, tamo gdje postoji potreba, treba omogućiti utemeljenje ovakvih tijela i na lokalnim razinama vlasti, odnosno na razini gradova i općina, i pored toga što nisu posebice spomenuti u Zakonu o Agenciji. Zakon o Agenciji predviđa obvezu razvoja protukoruptivne politike u entitetima, BD BiH i županijama, mogućnost određivanja nove ili postojeće upravne strukture koja će biti mjerodavna za suzbijanje korupcije, izradu i provedbu strategije za borbu protiv korupcije i akcijskih planova na odgovarajućoj razini, te obvezu tih tijela i institucija na svim razinama vlasti da surađuju sa APIK-om. Na taj način osigurala bi se pravovremena i učinkovita provedba koordiniranih politika za borbu protiv korupcije.

Rješenja iz ove Strategije sadrže okvir i predviđaju dodatnu razradu modaliteta suradnje i koordinacije, na temelju dosadašnjih iskustava, kako bi ga učinila učinkovitijim i konzistentnijim. S obzirom na ustavne i zakonske ovlasti, uloga tijela i institucija na razini entiteta, BD BiH i županija i postojećih ili budućih strateških dokumenata za borbu protiv korupcije, posebice je bitno kod planiranja protukoruptivnih aktivnosti u pojedinim sektorima društva (npr. školstvo, zdravstvo). Stoga će provedba ove Strategije osigurati da spomenute aktivnosti budu utemeljene na istim načelima i sukladne općem pravnom okviru.

Poboljšanje rada institucija koje obavljaju najbitnije zadaće u borbi protiv korupcije i zakonskih i podzakonskih propisa po kojima postupaju, podrazumijeva osiguranje odgovarajućih kadrovskih kapaciteta, normiranje djelatnosti, povećanje znanja, vještina i odgovarajućih resursa.

Strateški programi:

1. *Određivanje tijela za suzbijanje korupcije na razinama vlasti gdje to nije učinjeno uz razvoj međusobne suradnje i koordinacije svih tijela za suzbijanje korupcije u BiH.*
2. *Osiguranje administrativnih, finansijskih i institucionalnih kapaciteta tijela za suzbijanje korupcije u BiH sukladno njihovim mjerodavnostima.*

9.1.2. Institucije na svim razinama u BiH koje imaju protukoruptivne mjerodavnosti

Na razini zakonodavne i izvršne vlasti nalaze se institucije koje imaju ključnu ulogu u borbi protiv korupcije u BiH. To su Parlamentarna skupština BiH, Vijeće ministara BiH i ostale državne institucije, Parlament Federacije BiH, Narodna skupština Republike Srpske, entitetske vlade i institucije, Skupština Brčko distrikta BiH, Vlada i institucije Brčko distrikta BiH, zakonodavna tijela županija, vlade i institucije županija, te javna poduzeća i ustanove u BiH.

---

⁸ Ibid.

Posebice bitnu i izravnu ulogu u borbi protiv korupcije imaju tijela za represivno djelovanje protiv korupcije, kao što su Sud BiH, Tužiteljstvo BiH, Ministarstvo sigurnosti BiH i upravne organizacije u sastavu ovog ministarstva (Državna agencija za istrage i zaštitu, Direkcija za koordinaciju policijskih tijela BiH i Granična policija BiH); sudovi u F BiH, Federalno tužiteljstvo i Federalna uprava policije, sudovi i tužiteljstva u RS i Ministarstvo unutarnjih poslova RS, policija i Osnovni sud u BD BiH, Tužiteljstvo BD BiH te odgovarajuće institucije na razini županija (sudovi, tužilaštva i MUP-ovi).

Ministarstvo sigurnosti BiH i upravne organizacije u okviru njega, ministarstva unutarnjih poslova entiteta i županija, policija BD BiH, imaju ovlasti za poduzimanje operativnih aktivnosti u otkrivanju počinitelja koruptivnih i drugih kaznenih djela. Osim toga, mjerodavna su za suzbijanje korupcije unutar samih institucija. Suradnja policijskih agencija u BiH, ali i na međunarodnoj razini, preduvjet je učinkovitijeg rada. Jednako je bitno da policijske agencije ostvare dobru suradnju sa drugim institucijama, prije svega sa onima koje u svom radu mogu doći do podataka koji ukazuju na počinjena koruptivna djela.

Ministarstva pravde na svim razinama vlasti imaju bitnu ulogu, prije svega, u kreiranju zakonodavnog okvira koji će pravovremeno odgovoriti izazovima u borbi protiv korupcije, ali i drugih srodnih nezakonitih ponašanja. Da bi takvu ulogu mogli učinkovito obaviti, a da pri tome osiguraju primjenu bitnih međunarodnih standarda i pravnu sigurnost, potrebno je da surađuju, kako međusobno, tako i sa drugim tijelima koja im mogu pružiti potrebite informacije.

Tužiteljstva imaju ključnu ulogu u procesuiranju počinitelja kaznenih djela jer od njihove odlučnosti ovisi da li će progon biti poduzet, da li će svi koji su osumnjičeni biti obuhvaćeni, te da li će sudu biti predstavljeni kvalitetni dokazi u tijeku provedbe kaznenoprocenih radnji. Da bi njihov rad bio učinkovit, neophodna je dobra suradnja, prije svega, sa policijskim tijelima, ali i sa svim drugim tijelima koja posjeduju informacije ili znanje o specifičnim pitanjima.

Revizorske institucije (RVI) u BiH nemaju represivnu, već preventivnu ulogu koja je od velike bitnosti u procesu borbe protiv korupcije. Zadaća revizorskih institucija u BiH je preuzimanje proaktivne uloge u prevenciji korupcije, što podrazumijeva potporu izradi politika i strategija institucija u suzbijanju korupcije; jačanje svijesti i povećanje odgovornosti u korišćenju javnog novca; utjecaj na transparentnost svih postupaka javnih tijela, predočavanje rezultata rada revizorskih institucija u BiH parlamentima, javno objavljivanje izvješća o reviziji te davanje preporuka i poticanje suradnje sa drugim institucijama.

Saznanja, zaključci i izvješća inspeksijskih i revizijskih službi trebali bi biti polazni temelj za kaznenu istragu. Da bi do toga došlo, potrebno je uspostaviti redovnu razmjenu informacija i podataka.

U kontekstu provedbe sveobuhvatne politike borbe protiv korupcije, potrebno je da ova tijela imaju adekvatnu suradnju sa tijelima za suzbijanje korupcije na svim razinama vlasti i sa APIK-om.

Strateški programi:

3. *Osiguranje adekvatnih kapaciteta institucija sa protukoruptivnim mjerodavnostima.*
4. *Unaprjeđenje suradnje i koordinacije između institucija sa protukoruptivnim mjerodavnostima u BiH i tijela za suzbijanje korupcije na odgovarajućoj razini vlasti.*

9.1.3. Upravljanje ljudskim resursima

Da bi tijela i institucije za borbu protiv korupcije mogle ispuniti svoje zadaće, jedan od preduvjeta je i da imaju odgovarajuće resurse, kako ljudske, tako i materijalne. Iako broj uposlenih može biti jedan od pokazatelja osposobljenosti institucije da odgovori svojim zakonskim obvezama, postoje i drugi, jednako bitni čimbenici koji na to utječu. To su, s jedne strane, stručnost uposlenih kadrova, a sa druge, njihova pravilna raspoređenost i organiziranost u radu. Da bi se zadovoljio kriterij stručnosti, neophodno je osigurati da upošljavanje i napredovanje budu u svemu sukladni pokazanim znanjima, zalaganjem i rezultatima. Da bi se postigla adekvatna struktura uposlenih i da bi se u najvećoj mjeri

iskoristile njihove mogućnosti, potrebno je da pravilnici o unutarnjoj organizaciji i opisi radnih mjesta budu kvalitetno osmišljeni, a prije svega, da se ti pravilnici ne prilagođavaju zatečenom stanju, već da se upošljavanje vrši temeljem unaprijed definiranih potreba.

Povodom toga, potrebno je pravilno procijeniti broj izvršitelja temeljem analize zadataka koje institucija treba obaviti i planiranim obujmom posla, koji, opet, treba odražavati optimalnu razinu ispunjenja obveza koje proistječu iz zakona i strateških akata. Ostvarivanju ovih ciljeva mogu doprinijeti svrsishodne analize, ali i provedba planova integriteta. Pitanje materijalnih i ljudskih resursa za rad institucija je višestruko povezano. Kao što uposlenima trebaju sredstva za rad, zbog čega se ona moraju nabaviti, isto tako i određena sredstva za rad mogu umanjiti broj uposlenih koji je potreban (npr. softverske kontrole koje mogu zamijeniti u određenoj mjeri posjete inspektora). Analize potreba za resursima trebaju biti podvrgnute provjeri mjerodavnih nadzornih tijela i javno dostupne.

Strateški programi:

5. *Unaprjeđenje profesionalnosti javne uprave kroz uspostavu i primjenu transparentnih i mjerljivih kriterija za upošljavanje i pomjeranje u javnoj službi.*
6. *Usklađivanje izrade planova i programa za obuku u svim javnim institucijama u BiH iz oblasti prevencije korupcije i koordinacije borbe protiv korupcije.*

9.1.4. Neovisnost postupanja i potpora protukoruptivnim tijelima i institucijama

Učinkovita borba protiv korupcije podrazumijeva neselektivnost u postupanju institucija, odnosno primjenu zakonskih propisa podjednako za sve subjekte, što nije moguće u uvjetima kada su one izložene neprimjerenim internim i eksternim, političkim i koruptivnim pritiscima, prijetnjama i utjecajima.

Izbor rukovoditelja javnih institucija trebao bi se provoditi temeljem jasno propisanih kriterija i uvjeta i nakon provedenih konkursnih procedura, uz detaljno obrazloženje odluka. Pored kadrovske politike, i svakodnevni rad u institucijama je izložen političkom i drugom utjecaju, posebice u oblastima javnih nabava, izdavanja dozvola i u svim drugim oblastima koje mogu biti iskorišćene za ostvarivanje koristi ili utjecaja. Čak i kada je institucija izložena pritisku, ili kada je pritisak usmjeren na rukovoditelja ili konkretnog službenika, njihova je dužnost odbiti nezakoniti nalog i pobrinuti se da svoje zadatke ispune sukladno dodijeljenim mjerodavnostima i važećom zakonskom regulativom.

Aktuelno stanje u BiH je u ovom pogledu nezadovoljavajuće, iako je javni sektor formalno odijeljen od politike. U stvarnosti, politička volja i njezin nedostatak su ključni čimbenici koji utječu na uspjeh reformi, provedbu usvojenih propisa, pa i na rad institucija. S druge strane, i same institucije bi mogle učiniti više da u okviru postojećih mjerodavnosti, mogućnosti i potpore ostvare više zadataka za koje su mjerodavne.

Strateški programi:

7. *Osiguranje stručnosti i profesionalnosti rukovodećih državnih službenika kroz dosljednu primjenu kriterija za izbor.*
8. *Smanjenje mogućnosti političkog i drugih utjecaja na rad uposlenih u javnim institucijama.*

9.1.5. Financijski i drugi resursi protukoruptivnih tijela i institucija

Nedostatak financijskih i drugih resursa neophodnih za kvalitetnu borbu protiv korupcije i ispunjavanje drugih zakonskih obveza institucija, ozbiljno utječe na kapacitet sustava za borbu protiv korupcije i onemogućava provedbu zahtjevnijih mjera koje su bitne za njezino suzbijanje. Financijske potrebe javnog sektora u BiH su veće od mogućnosti financiranja iz tekućih prihoda, što se nužno negativno odražava i na financiranje protukoruptivnih aktivnosti, gdje štednja nije isplativa. Naprotiv, treba razmotriti načine da se financiranje rada, pogotovo onih institucija koje neposredno sudjeluju u otkrivanju korupcije i

drugih povezanih nezakonitosti, postavi u svezu s ostvarenim finansijskim rezultatima ili s obujmom javnih sredstava, koji je podvrgnut njihovoj kontroli. Pored toga, iz političkih razloga, odnosno odsustva potpore u nekim slučajevima dolazi i do neopravdanog uskraćivanja finansijskih sredstava protukoruptivnim institucijama.

Slično kao i kod procjene potrebitih ljudskih resursa, visinu potrebitih finansijskih resursa treba temeljiti na objektivnim procjenama. To podrazumijeva analizu zadaća koje institucija o kojoj je riječ treba obaviti, kao i planirani obujam posla, koji treba odražavati optimalnu razinu ispunjenja obveza koje proistječu iz zakona i strateških akata. Nabavu sredstava za rad treba vršiti onda kada je to potrebno, kada je izvjesno da će biti iskorišćena, a ne u ovisnosti od tekućeg stanja odobrenog proračuna. Osim toga, nabave treba planirati i više godina unaprijed, na temelju dugoročnih planova rada.

Za implementaciju Strategije i pratećeg Akcijskog plana treba predvidjeti resurse potrebite za provedbu svake od aktivnosti institucija koje će biti zadužene za njihovu primjenu. Ti proračunski korisnici trebaju uvrstiti i posebice iskazati sredstva koja su im potrebita radi realiziranja Strategije i Akcijskog plana i da u obrazloženju svojih finansijskih zahtjeva upozore na moguće posljedice neodobravanja takvog proračuna. Odgovarajuća ministarstva za financije, vlade, Vijeće ministara BiH, Predstavnički dom Parlamentarna skupštine BiH i Dom naroda PS BiH trebaju učiniti sve moguće napore da osiguraju sredstva potrebita za tako bitnu reformsku aktivnost kao što je borba protiv korupcije. Uporedo sa financiranjem iz proračuna trebaju se iskoristiti i mogućnosti koje pruža pravovremeno planiranje i interesiranje donatora da pomognu rad državnih tijela u borbi protiv korupcije, bilo neposredno, bilo u svezi s projektima civilnog društva. Čak i ako ne budu odobrena sva finansijska sredstva, javne institucije trebaju se pobrinuti da u okviru raspoloživih sredstava ispune zadaće od najvećeg prioriteta i da na taj način jasno ukažu na koristi koje društvo od njih može očekivati.

Strateški program:

9. *Osiguranje finansijskih sredstava za provedbu strategija i pratećih akcijskih planova za borbu protiv korupcije na svim razinama u BiH.*

Normativni okvir

9.1.6. Zakonodavni okvir za borbu protiv korupcije u BiH

Izgradnja i stalno unaprjeđenje normativnog okvira za borbu protiv korupcije jedna je od najbitnijih mjera koja povezuje i određuje sve druge protukoruptivne aktivnosti. Zakonima se uređuju, i od njihovog kvaliteta ovise, mnoga bitna pitanja prevencije korupcije. Naprimjer, kakva će biti prava građana i obveze tijela u pogledu javnosti podataka, kakve će biti obveze političkih i drugih dužnosnika u pogledu rješavanja sukoba interesa i slično.

Isto tako, u oblasti represije, od kvaliteta zakonskih rješenja ovisit će koji će oblici ponašanja moći biti procesuirani i koja će sredstva istražna tijela moći primijeniti u otkrivanju i dokazivanju korupcije. Normativni okvir je bitan i za pitanja koordinacije borbe protiv korupcije i ostvarivanja suradnje među tijelima. Neke aktivnosti moći će biti obavljene i temeljem dogovora, ali su pravila neophodna onda kada takva spremnost na suradnju ne postoji ili nije dovoljna. Isto tako, jačanje uloge građanskog društva i gospodarstva u borbi protiv korupcije ovisit će, također, i od zakonskih mogućnosti koje im stoje na raspolaganju.

Zato se može reći da borba protiv korupcije, kao sastavni dio uspostave i održavanja vladavine prava, podrazumijeva postojanje jasnih i sveobuhvatnih pravila koja će se koristiti bilo radi suzbijanja, bilo za otkrivanje i procesuiranje počinitelja korupcije. Temeljni zakonski okvir za borbu protiv korupcije u BiH postoji, ali ga je potrebno unaprijediti, uskladbom s međunarodnim standardima i unutar zemlje, otklanjanjem normi koje povećavaju rizik od nastanka korupcije i donošenjem pravila koja će te rizike umanjiti.

Poboljšanje normativnog okvira temeljem Strategije ide u pravcu preispitivanja odredbi postojećih zakonskih propisa, uvažavajući načela Strategije, analizu primjene, kao i potrebu suglasja sa međunarodnim standardima. Drugi pravac poboljšanja ide ka upotpunjavanju pravnog okvira zakonskim propisima koji još nisu doneseni (npr. Zakon o lobiranju).

Strateški programi:

10. *Unaprjeđenje normativnog okvira u BiH za borbu protiv korupcije, s ciljem učinkovitije suradnje i koordinacije između pravosudnih tijela i tijela za provedbu zakona.*
11. *Omogućavanje APIK-u i tijelima za suzbijanje korupcije u BiH da daju mišljenja na predložene protukoruptivne zakone.*

9.1.7. Uskladba protukoruptivnog zakonodavstva sa međunarodnim standardima

S obzirom na ustavnopravnu ustrojenost BiH i ratificirane međunarodne konvencije, radi ostvarivanja načela vladavine prava neophodno je da se u potpunosti osigura ispunjenje međunarodnih obveza BiH. Općenito gledano, primjena međunarodnih standarda je korisna, zato što vodi uskladbu sa drugim zemljama, od čega može ovisiti učinkovitost suradnje u kaznenopravnim stvarima. Međutim, treba voditi računa da se međunarodni standardi ne shvate ili ne predstavljaju krivo za potrebe domaćih rasprava. Standardi su, u najvećem broju slučajeva, minimalni, odnosno takvi da ih se sve strane potpisnice moraju pridržavati i da su prihvatljivi čak i onim najskeptičnijima. Zbog toga ni u kojem slučaju ne treba snižavati dostignutu razinu sveobuhvatnosti protukoruptivnih propisa radi "suglasja" sa međunarodnim standardima, niti koristiti minimalne standarde kao izgovor za neprovedbu dodatnih reformi, za koje je jasno prepoznata potreba u zemlji.

Bosna i Hercegovina je ratificirala više međunarodnih konvencija, koje su od značaja za borbu protiv korupcije, među kojima su Građanskopravna i Kaznenopravna konvencija protiv korupcije Vijeća Europe⁹, kao i Konvencija Ujedinjenih naroda protiv korupcije¹⁰. Pored toga, u kontekstu pridruživanja Europskoj uniji, povećat će se značaj i drugih dokumenata, kao što su Rezolucija 97 (24) o dvadeset vodećih principa u borbi protiv korupcije, Zajednička pravila protiv korupcije u financiranju političkih stranaka i izbornih kampanja i drugo. Norme međunarodnih konvencija nisu uvijek u potpunosti razrađene u domicilnom pravu. Osim toga, sama ispunjenost pojedinih normi je upitna, jer od tumačenja ovisi koliko široko će neka obveza biti shvaćena, posebno, kada je riječ o kvalitativnim kategorijama, poput "uspostavljanja učinkovitih mehanizama" i sličnih odredbi.

Poznato je da u nekim oblastima suglasje zakonodavstva i prakse BiH sa konvencijama nije potpuno, kao što je konstatirano u izvješćima GRECO¹¹-a, izvješćima Europskog povjerenstva kao i drugih organizacija (npr. SIGMA¹²-e) i međunarodnim istraživanjima koja mjere ostvarenje nekih od međunarodnih standarda.

Strateški programi:

12. *Uskladbe zakonodavnog okvira u BiH sa obvezama iz ratificiranih međunarodnih konvencija.*
13. *Provedba preporuka bitnih međunarodnih institucija i organizacija za borbu protiv korupcije.*

---

⁹ Strasbourg, 4. 11. 1999. godine, stupila na snagu 1. 11. 2003. godine, stupila na snagu u odnosu na BiH 1. 11. 2003. godine; ("Službeni glasnik BiH" broj: 36/2001).

¹⁰ Stupila na snagu 14. 12. 2005. godine, stupila na snagu u odnosu na BiH 26. 10. 2006. godine, ("Službeni glasnik BiH", međunarodni ugovori, broj: 05/06).

¹¹ Group of States against Corruption - Skupina zemalja za borbu protiv korupcije.

¹² SIGMA je zajednička inicijativa Europske unije i Organizacije za ekonomsku suradnju i razvoj (OECD) čiji je cilj podržati reformu administracije zemalja koje se nalaze u procesu pristupanja Europskoj uniji.

9.1.8. Uskladba protukoruptivnog zakonodavstva na svim razinama u BiH

Načelo pravne sigurnosti i vladavine prava ostvaruje se, između ostalog, i uskladbom pravnog sustava unutar zemlje. U BiH postoji nekoliko vrsta nesuglasja propisa, koji se u nekim slučajevima odražavaju štetno i na borbu protiv korupcije. Prva vrsta problema je neusklađenost zakonskih propisa koji se odnose na istu razinu vlasti, i njihove uskladbe trebaju inicirati i koordinirati tijela za suzbijanje korupcije koja su utemeljena za te razine vlasti. Druga vrsta neusklađenosti su okolnosti kada postoje razlike u odredbama zakona za borbu protiv korupcije između državnog, sa jedne, i razine entiteta, BD BiH i županija sa druge strane. Ovdje postoje najmanje dvije okolnosti – kada je suglasje ovih propisa obvezno, zbog pravne hijerarhije u pogledu tih pravnih pitanja ili kada za takva suglasja ne postoji zakonska obveza. Bilo da postoji zakonska obveza suglasja ili ne, ona je korisna. U kontekstu provedbe Strategije, uskladba je od posebite koristi radi lakše koordinacije aktivnosti, razmjene iskustava i praćenja ostvarivanja rezultata.

Uočene potrebe za uskladbom pojedinih propisa unutar BiH navedene su u pojedinim dijelovima Strategije.

Strateški program:

14. *Unaprjeđenje prevencije korupcije i borbe protiv korupcije kroz uskladbu protukoruptivnog zakonodavstva na svim razinama u BiH.*

9.2. Razvijati, promovirati i provoditi preventivne protukoruptivne aktivnosti u javnom i privatnom sektoru

Prevenција je uvijek bolja opcija od represivnog djelovanja u svim oblastima, pa tako i na planu borbe protiv korupcije jer se time suzbijaju štetne posljedice prije nego što dođe do njih. Prevenција se može provoditi kroz aktivnosti koje preduprjeđuju ili eliminiraju korupciju kao što je, naprimjer, ukidanje obveza pribavljanja neke dozvole, što je ranije stvaralo prilike za podmićivanje ili kada ovaj način prevencije nije moguć, smanjenjem vjerojatnoće da će korupcija nastati time što se jasno i precizno definira izdavanje takve dozvole.

Kada je postupanje javnih službenika ustrojenije i kada postoje djelotvorni mehanizmi kontrole i sankcioniranja, veće su mogućnosti otkrivanja korupcije i sankcioniranja počinitelja. Isto tako, što je rad javnih službenika transparentniji, to se umanjuje mogućnost da se koruptivne prakse primjenjuju neopaženo. Prevenција korupcije na razini institucija obuhvaća jačanje kontrolnih mehanizama i uopće kulture integriteta, djelimice kroz primjenu kodeksa ponašanja i odgovarajuće obuke. S druge strane, ako postoje činjenice koje negativno utječu na primjenu pravnoga okvira, kao što su nedostatak volje, neodgovornost i nedostatak resursa, zakonski propisi neće imati odgovarajući učinak.

U okviru ovog cilja, Strategija posvećuje posebnu pozornost prevenciji u onim oblastima koje su se u BiH do sada pokazale najproblematičnijim, ali i onima koje su prepoznate kao standardni dio protukoruptivnih aktivnosti u međunarodnim dokumentima i praksama učinkovitih reformskih zahvata širom svijeta. To su: javnost u radu institucija, ustrojeno financiranje političkih stranaka, jačanje etike i integriteta u javnim službama, ustrojeni procesi javnih nabava, učinkovito vršenje nadzora nad radom institucija i pojedinaca, kvalitetan rad zakonodavnih tijela i transparentno upravljanje javnim prihodima i javnim rashodima.

9.2.1. Javnost u radu institucija i pristup informacijama

Transparentnost u radu državnih tijela jedan je od nezamjenjivih uvjeta za uspjeh protukoruptivnih napora. Prema međunarodnim konvencijama, ona se, pored osiguranja pristupa javnosti informacija pod kontrolom javnih tijela, ostvaruje i kroz uspostavu i promoviranje mehanizama za prijavljivanje koruptivnog ponašanja, otvaranje prostora za komentiranje rada javnih institucija, te posebno objavljivanjem temeljnih informacija o njihovom djelokrugu, načinu i rezultatima rada.

U izvješću o napretku BiH za 2013. godinu¹³ (prilog uz priopćenje Povjerenstva Europskom parlamentu i Vijeću) navodi se da javne institucije i dalje neujednačeno provode zakone o slobodnom pristupu informacijama. Istraživanja provedena na ovom planu ocjenjuju da je primjena Zakona o slobodi pristupa informacijama BiH na izrazito niskoj razini. Prema izvješću Institucije ombudsmana za ljudska prava BiH za 2013. godinu, samo manji broj institucija imenovao je službenika za informiranje i dostavio je vodič i indeks registar informacija koje su pod njihovom kontrolom, te je dostavio statistička izvješća iz oblasti pristupa informacijama. Na temelju zaprimljenih žalbi, ombudsmani ukazuju na probleme u primjeni zakonskih propisa, ponajprije u obliku odugovlačenja postupka, nepropisnom sastavljanju odluka povodom zahtjeva za pristup informacijama, te postavljanju uvjeta za pristup informacijama koje zakoni ne propisuju.

Pored postupanja po postojećim zakonskim propisima o slobodi pristupa informacijama, čiju bi primjenu trebalo u potpunosti osigurati, i preispitati zakonske norme koje se odnose na izuzetke od omogućavanja pristupa, tijela vlasti trebala bi samoinicijativno, ali i temeljem dopunjenog normativnog okvira, objavljivati što veći broj informacija proaktivno, to jest, kada im to nitko ne traži, i to u formi pretraživih baza podataka, kad god je moguće. Jednako je značajno osigurati da ove informacije budu ažurne i da tijela odgovaraju za njihovu točnost i potpunost.

Strateški programi:

1. *Smanjenje mogućnosti pojave korupcije kroz unaprjeđenje proaktivne transparentnosti institucija i poboljšanje primjene zakona o slobodi pristupa informacijama (ZOSPI).*
2. *Unaprjeđenje prava na slobodan pristup informacijama kroz preciznije definiranje izuzetaka od općeg pravila iz zakona o slobodi pristupa informacijama (ZOSPI).*

9.2.2. Financiranje političkih stranaka

Političke stranke su ključan element demokratskih društava i sredstvo za izražavanje političke volje građana. U svezi s njihovim financiranjem postoje određeni međunarodni standardi (npr. Preporuke Vijeća Europe (Rec [2003.] 4. o Zajedničkim pravilima protiv korupcije kod financiranja političkih stranaka i izbornih kampanja¹⁴), ali i bitne razlike u sustavima i praksama raznih država.

Korupcija je uvijek povezana sa procesom donošenja odluka. S obzirom na moć koju političke stranke imaju u BiH, očigledan je njihov utjecaj na djelotvornost javnih institucija i proces donošenja odluka.

Oblast financiranja političkih stranaka neophodno je tretirati u kontekstu prevencije korupcije.

Stanje u oblasti financiranja političkih stranaka i izbornih kampanja u BiH nije zadovoljavajuće. Tako, razine transparentnosti o donacijama i izvješćima o troškovima aktivnosti još uvijek nisu sukladne međunarodnim standardima, a kapaciteti kontrolnih tijela su ograničeni. Skupina država protiv korupcije (GRECO) u trećoj rundi evaluacije utvrdila je potrebu uskladbe zakonske regulative u BiH o financiranju političkih stranaka. Također je utvrđeno da i dalje postoji prostor za manipulacije u oblasti gotovinskog doniranja sredstava, te da Središnje izborno povjerenstvo BiH (u daljnjem tekstu SIP BiH) nema mogućnosti da nadzire troškove političkih stranaka izvan izbornih kampanja.¹⁵

Koncem 2012. godine donesen je novi Zakon o financiranju političkih stranaka, kojim su uvedene brojne novine. U izvješćima SIP BiH o provedbi Zakona su kao problem istaknuta pitanja u oblasti oko izvora financiranja (izdavačka djelatnost i kreditna zaduženja), a posebno nepredviđenih sankcija za slučaj da političke stranke ne vode evidencije o prihodima i rashodima, osim članarina i priloga fizičkih

¹³ Izvor: Izvješće o napretku Bosne i Hercegovine za 2013. godinu, <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P7-TA-2014-0102+0+DOC+XML+V0//HR>, pristupljeno 1. prosinca 2014.

¹⁴ Izvor: Preporuke Vijeća Europe (Rec [2003.] 4. o Zajedničkim pravilima protiv korupcije, <http://www.msb.gov.ba/PDF/GRECO25122013.pdf>, pristupljeno 1. prosinca 2014.

¹⁵ Ibid.

i pravnih osoba, ne vode poslovne knjige, ili ne podnose financijska izvješća u roku i na način kako je propisao SIP BiH. Također, veoma se malo pozornosti posvećuje neprijavljenim donacijama političkim strankama nefinancijske prirode, tzv. “*in-kind*” pomoć u obliku usluga tiskanja izbornih materijala, popusta u cijenama reklamnog prostora, korišćenju resursa javnih institucija i druge vrste potpore, najčešće u izborne svrhe.

Strateški programi:

3. *Povećanje transparentnosti prikupljanja i trošenja financijskih sredstava političkih stranaka u BiH kroz preciznije financijsko izvješćivanje i praćenje izvješća.*
4. *Uvođenje obveze za političke stranke da prijavljuju donacije nefinancijske prirode na jednak način kao i financijske donacije.*

9.2.3. Etika i integritet u institucijama

Visoki etički standardi i integritet javnih dužnosnika i državnih službenika su najbolja, najjednostavnija i po pitanju upotrijebljenih resursa za njih, najmanje zahtjevna zapreka korupciji. Međutim, ma kakve mjere se provodile, ne može se sa sigurnošću računati na to da će se svi državni službenici u praksi uvijek ponašati etično, posebno u okolnostima kada su koruptivna iskušenja velika, bilo zbog vrijednosti moguće nezakonite koristi, zbog odsustva kontrolnih mehanizama ili zbog navodno moralnog opravdanja takvih postupaka.

Poštivanje visokih etičkih standarda posebno je bitno u svezi sa suzbijanjem sukoba interesa, u postupanju sa korisnicima usluga javnog sektora i poslovnim partnerima javnih institucija, jer se od javnog sektora očekuje poštivanje i promocija viših moralnih načela. Etička načela, kao što nalažu konvencije koje su donijele Ujedinjeni narodi i Vijeće Europe, trebaju biti ugrađene u zakonima i etičkim kodeksima. Kada su pravila precizna, ona olakšavaju primjenu ali i prepoznavanje ponašanja koje od tih pravila odstupa. Jednako je bitno upoznavanje javnih službenika sa sadržajem kodeksa već prilikom upošljavanja, održavanje obuka sa temama koje su elaborirane u kodeksima, promoviranje u komunikaciji sa uposlenicima, kao i između njih. Prilikom donošenja ili izmjene kodeksa uposleni trebaju biti konsultirani, a poštivanje kodeksa podvrgnuto i unutarnjoj i vanjskoj provjeri, a rezultati primjene objavljeni.

U BiH postoje etički kodeksi i programi obuka u svezi sa integritetom i etikom, ali postoji potreba da se oni uporede i da se usklade na temelju najboljih postojećih iskustava. Agencija za državnu službu BiH ne posjeduje dovoljno sredstava za obuke službenika. Neke obuke agencije provode u suradnji sa stranim donatorima, ali u tome nema dovoljno suradnje ili koordinacije sa državnim agencijama. Nedostaje ispitivanje potreba za obukom, kao i kontinuitet i koordiniranost u njihovoj organizaciji. Poštivanje etičkih kodeksa još uvijek nije primjereno. Etički kodeksi ne koriste se dovoljno, sukladno radnopravnim propisima za ocjenu kvaliteta rada ili za pokretanje disciplinske odgovornosti, a preventivne provjere poštivanja kodeksa su rijedak izuzetak.

Zbog toga bi, prioritetno, trebalo podići značaj koji ovi kodeksi imaju, promovirati ih u institucijama i u javnosti, te pozvati građane da na povjerljiv način ukažu na povrede ovih pravila od strane uposlenih ili rukovoditelja javnih institucija. Pored toga, potrebno je obratiti posebnu pozornost na integritet onih službenika čija su radna mjesta posebice izložena riziku od korupcije i primijeniti mjere iz planova integriteta u svezi sa tim.

Strateški programi:

5. *Smanjenje mogućnosti za zlouporabu diskrecionih ovlasti.*
6. *Razvoj kulture integriteta i etičnosti u javnim institucijama u BiH.*
7. *Ujedačavanje metodologije za izradu i provedbu planova za borbu protiv korupcije za javne institucije u BiH i uspostava zakonske obveze za izradu planova integriteta u svim javnim institucijama u BiH.*

9.2.4. Sukob interesa i izjave o imovinskom stanju

Sukob interesa uvijek prethodi korupciji, ali ne mora nužno do nje dovesti, pa je zbog toga neophodno postojanje i primjenjivanje jasnih i sveobuhvatnih pravila, koja će broj okolnosti u kojima uopće može doći do sukoba interesa svesti na razumni minimum. Zbog toga, potrebno je definirati nespojivost obavljanja pojedinih poslova, pravila o izuzeću iz daljeg odlučivanja u slučaju da se sukob interesa, ipak, pojavi, pravila o prijavljivanju imovine i poklona, provjeru i sankcioniranje kršenja tih pravila, kako među dužnosnicima, tako i među drugim službenicima koji su u prilici osigurati sebi ili drugome financijsku i drugu korist, a u svezi sa odlukama koje donose.

Koncem 2013. godine donesen je novi Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o sukobu interesa u institucijama vlasti BiH. U priopćenju Europskog povjerenstva Europskom parlamentu i Vijeću, o napretku BiH u ispunjavanju uvjeta i ciljeva što ih je postavila Europska unija, stoji da se izmjenama zakonodavstva koje regulira sukob interesa ne garantira nepristranost i učinkovito suzbijanje sukoba interesa i da nije sukladan sa međunarodnim standardima. Problem je i nesuglasje zakonskih propisa u F BiH i BD BiH na ovom planu sa državnim zakonskim propisima. Među primjedbama se navodi da bi trebalo proširiti pojam sukoba interesa na sve ekonomske interese, dugove i imovinu, veze s profitnim i neprofitnim organizacijama, političkim strankama ili profesionalnim organizacijama, prijavljivanje imovine (uključujući i bitne promjene u njoj) od strane nositelja izvršne vlasti, ali i drugih javnih službenika.

U izvješćima SIP-a BiH navodi se i niz problema u oblasti sukoba interesa iz prethodnog zakona, kao što su razna tumačenja pojma poklona i nedostavljanje izjava o imovinskom stanju. Utvrđivanje sukoba interesa povjereno je Povjerenstvu za odlučivanje o sukobu interesa u institucijama BiH koje je 2014. godine počelo sa radom. Među prioritetnim mjerama za rješavanje problema treba osigurati veću javnost podataka iz izjava o imovinskom stanju, uklanjanjem zapreka u svezi sa zaštitom osobnih podataka, putem njihovog objavljivanja bez matičnih brojeva prijavitelja i adrese nekretnina.

Strateški program:

8. *Unaprijeđenje procedure utvrđivanja sukoba interesa kroz sustav prikupljanja i provjere podataka o imovinskom stanju, uz učinkovito sankcioniranje za neistinite podatke u prijavama.*

9.2.5. Javne nabave i privatni sektor

Oblast javnih nabava u BiH odnosi se na veliki broj subjekata jer u zemlji postoji oko 2500 javnih institucija, od kojih je oko 1400 registrirano u informacijski sustav Agencije za javne nabave. Prema izvješću Agencije za javne nabave za 2012. godinu, udio postupaka koji su provedeni putem izravnog sporazuma i konkurentskog zahtjeva za dostavljanje ponuda, iznosi oko 13%, a oko jedne trećine odnosi se na otvorene postupke. Rezultati istraživanja projekata provedenih u BiH govore u prilog tome da ne postoji koordinirana politika javnih nabava, ni okvirno definirani standardi i karakteristike roba i usluga koje se nabavljaju. Osim toga, istraživanja su ukazala i da je kadar koji provodi procedure brojčano neadekvatan i nedovoljno osposobljen, te da ne postoje djelotvorni mehanizmi osiguranja njihovog integriteta. Na sličan način i Europsko povjerenstvo konstatira probleme koji se tiču neusklađenosti zakonodavstva, mogućnost široke primjene pregovaračkih postupaka i nepostojanje sankcija za neobjavljivanje informacija o postupcima javnih nabava.

Međunarodni standardi i dobra protukoruptivna politika se u javnim nabavama mogu provesti ako otvoreni postupak postane dominantan, ako uvjeti i kriteriji budu formulirani nediskriminativno, te budu provjerljivi i u potpunosti bitni za predmet javne nabave i da se slijedi princip "vrijednosti za novac". Transparentnost u javnim nabavama ne samo da omogućava bolju kontrolu javnosti, već izravno doprinosi povećanju konkurencije i uštedama. Veoma je bitno osigurati da u javnim nabavama postupaju stručno osoblje visokog integriteta, zbog čega posebnu pozornost treba posvetiti programima obuke i

ciljanim provjerama integriteta angažiranih državnih službenika, kao i mjerama iz domena suzbijanja sukoba interesa i prijave imovine. Javne nabave, kao i drugi oblici javnih rashoda, trebaju biti podvrgnuti kontroli javnosti i mjerodavnih tijela u svim fazama, od planiranja proračuna i određivanja na šta će se novac trošiti, do realiziranja ugovornih obveza.

Kod suzbijanja korupcije u javnim nabavama, osim državnih tijela u BiH, bitnu ulogu može imati i privatni sektor. Iako neka od poduzeća potiču korupciju u javnim nabavama ili sudjeluju u njoj neposredno ili posredno, najveći dio privatnog sektora nesumnjivo ima interes da korupcije u ovoj oblasti bude što manje. Temeljne mogućnosti da privatni sektor utječe na popravljavanje stanja jesu organizirano djelovanje preko poslovnih udruženja, u cilju zaštite interesa svojih članova, ali i individualno djelovanje poduzeća čiji su interesi neposredno pogođeni, propisivanjem diskriminatornih uvjeta i kriterija, kršenjem pravila o javnosti podataka, procedure ocjene ponuda ili naknadnim izmjenama ugovora. Zbog toga, sve mjerodavne institucije trebaju poticati gospodarske subjekte da u žalbenom postupku štite svoja prava koja su prekršena nezakonitim javnim nabavama. S druge strane, javne institucije trebaju predložiti privatnom sektoru i javnosti, koja su poduzeća ispunila svoje ugovorne obveze, a koja nisu.

Strateški programi:

9. *Kontinuirana uskladba zakonodavnog okvira u oblasti javnih nabava sa međunarodnim obvezama i standardima.*
10. *Unaprjeđenje pravnog okvira za aktivnije sudjelovanje privatnog sektora u protukoruptivnim aktivnostima.*

9.2.6. Jačanje nadzornih funkcija revizija, inspeksijskih i drugih službi

U cilju učinkovitije nadzorne funkcije revizije, inspeksijskih i drugih službi, neophodno je osigurati odgovarajuće kadrovske i druge kapacitete, primjerene obujmu posla koji obavljaju, te uspostaviti adekvatan normativno pravni okvir za njihovu djelotvornost.

Specifičan oblik nadzora, koji je od velikog značaja za borbu protiv korupcije, vrše revizorski uredi. U izvješću SIGMA-e za 2013. godinu, navedeno je da odgovarajući podzakonski akti koji uređuju rad internih revizora još nisu doneseni. Zakoni koji uređuju rad eksternih revizorskih ureda i službi nisu dovoljno precizni u definiranju ovlasti. Kao problem javljaju se i pitanja mjerodavnosti, revizijske procedure, odnosa sa izvršnom vlašću, posebno u završnim fazama izrade izvješća, komuniciranjem nalaza i objavljivanjem i medijskom promocijom revizorskih izvješća. Postoje odstupanja i od pojedinih međunarodnih principa i standarda vrhovnih revizijskih institucija INTOSAI-ja (International Organization of Supreme Audit Institutions). Također, konstatirani su propusti u radu samih revizorskih ureda i službi, poput donošenja godišnjeg plana revizije bez jasnih kriterija, neadekvatne kontrole izvješća, kao i u svezi s procedurama za izvješćivanje mjerodavnih tijela o uočenim nezakonitostima. Zbog toga je potrebno raditi na provedbi aktivnosti s ciljem daljnjeg unaprjeđenja neovisnosti ureda, čime bi se povećao kredibilitet ovih institucija u njihovoj preventivnoj ulozi u borbi protiv korupcije.

Institucije u kojima je izvršena revizija imaju obvezu očitovati se o nalazima i preporukama, te osigurati postupanje po njima. Povodom toga, od posebne bitnosti je da se nalazi i preporuke iz izvješća sa rezervom ili negativnim mišljenjem pravovremeno dostavljaju mjerodavnim institucijama za provedbu zakona na odgovarajućoj razini vlasti. Također, vrlo je bitno da nalazi i preporuke iz izvješća sa rezervom ili negativnim mišljenjem budu dostavljene mjerodavnim institucijama za provedbu zakona na odgovarajućoj razini vlasti.

Nadzor nad radom državnih službenika i uposlenika i uopće procesima u javnim institucijama, jedan je od temelja učinkovite borbe protiv korupcije. Poseban značaj imaju rukovodeći državni službenici, kao i interna kontrolna i revizorska tijela. Pretpostavka za vršenje ovog nadzora su jasne zadaće za državne službenike i uposlenike, a od velikog značaja je i adekvatna popunjenost javnih službi. Rezultati ove vrste nadzora trebaju biti dostupni i kontrolnim institucijama, a u određenoj mjeri i javnosti.

Strateški programi:

11. *Jačanje nadzorne funkcije i odgovornosti za propuštanje nadzora u oblasti sukoba interesa, etike i integriteta, finansijskog poslovanja, poštivanja profesionalnih i drugih standarda.*
12. *Jačanje kadrovskih i drugih kapaciteta i pravnog okvira za unaprjeđenje rada revizorskih službi i inspekcijskih organa.*
13. *Uspostava učinkovitijih kanala komunikacije revizorskih službi i inspekcijskih tijela sa institucijama za provedbu zakona u svezi nalaza koji upućuju na moguće koruptivno ponašanje.*

9.2.7. Jačanje protukoruptivne uloge zakonodavne vlasti i njezinih tijela

Tijela zakonodavne vlasti imaju višestruki značaj i nezamjenjivu ulogu u borbi protiv korupcije jer ona imaju najveću moć u donošenju propisa i politika, te nadzoru nad radom svih tijela izvršne vlasti i ostalih javnih institucija. Zbog toga, članovi tijela zakonodavne vlasti moraju imati potrebnu stručnost iz oblasti borbe protiv korupcije, što se posebice odnosi na članove tijela za nadzor nad određenom oblašću izvršne vlasti.

U donošenju protukoruptivnih propisa, tijela zakonodavne vlasti trebaju uzimati u obzir preuzete međunarodne obveze iz te oblasti. Pored toga, kao i za sve druge propise, potrebno je otvoriti proces donošenja protukoruptivnih zakona za stručnu javnost, akademsku zajednicu i nevladine organizacije, kao garanciju za njihov kvalitet.

Zakonodavna tijela i njihova tijela su najviša instanca za ispitivanje slučajeva korupcije tzv. visokog profila, odnosno kada postoje indicije da su visoki dužnosnici uključeni u takve aktivnosti. S obzirom na to da se može očekivati da bi tijela izvršne vlasti mogla biti ili pod pritiskom ili pristrana kada su u pitanju osobe koje imaju politički utjecaj ili moć, potrebno je primjenjivati institut tzv. javnih rasprava (eng. *public hearings*). Na taj način se može doći do što kvalitetnijih zaključaka, ne samo o eventualnoj individualnoj odgovornosti, već i o reformama koje trebaju provesti kako se slične zlouporabe ne bi dešavale u budućnosti. Bitan nadzorni mehanizam koji skupštine imaju na raspolaganju, a koji se još uvijek nedovoljno koristi, jeste razmatranje izvješća koje im dostavljaju neovisna tijela, a koji često ukazuju na probleme u provedbi zakona ili na probleme u samim propisima.

Vršenje takvih "krovnih" nadzornih ovlasti tijela zakonodavne vlasti, kao i s tim povezana mogućnost da doprinesu unaprjeđenju zakonskog okvira, u bliskoj su svezi sa djelovanjem APIK-a i tijela za suzbijanje korupcije na drugim razinama vlasti da daju mišljenja o zakonima koji sadrže protukoruptivne elemente ili koji u sebi sadrže rizike za nastanak korupcije. Zbog toga bi trebalo unaprijediti skupštinske procedure i uvesti obvezu konsultacija i razmatranja ovakvih mišljenja.

Strateški programi:

14. *Obrazovanje predstavnika zakonodavnih tijela u BiH s ciljem donošenja učinkovitih propisa i politika za borbu protiv korupcije.*
15. *Jačanje uloge nadzornih povjerenstava zakonodavnih tijela s ciljem učinkovitijeg praćenja rada institucija i suzbijanja korupcije.*
16. *Uvođenje obveze vođenja javnih rasprava o zakonima sa protukoruptivnim odredbama.*

9.2.8. Prikupljanje i trošenje javnih sredstava

Predmet iskorišćavanja u korupciji su, gotovo uvijek, neposredno ili posredno sredstva iz proračuna ili javna imovina na različitim razinama vlasti, kao i sredstva fondova, javnih ustanova i javnih poduzeća. Meta korupcije mogu biti i buduća javna sredstva, to jest ona koja će biti tek stvorena u budućnosti, a do kojih osobe sklone činjenju kaznenih djela korupcije uspijevaju doći zaključivanjem štetnih ugovora,

izdavanjem državnih garancija za poslove koji neće biti učinkoviti ili uključivanjem u ugovore klauzula koje će dovesti do prekomjerne naknade štete drugoj strani.

Do korupcije može doći kako kod raspodjele rashoda, tako i u prikupljanju javnih prihoda. U tom pogledu, ključna pretpostavka borbe protiv korupcije jeste osigurati da ne bude povlaštenih gospodarskih subjekata ili građana kod prikupljanja poreza, kod davanja državnih koncesija, kod naplate dažbina, kod davanja subvencija i drugih oblika državne pomoći i u postupcima javnih nabava. Da bi se ovi problemi riješili, ključne mjere su one koje će osigurati transparentnost svih podataka o planiranju i ostvarivanju javnih prihoda i javnih rashoda kao i bilo kojeg drugog angažmana koji stvara obveze za javni sektor ili javnu imovinu. Transparentnost posebice podrazumijeva dostupnost podataka u svezi prikupljanja i trošenja javnih sredstava, te uključuje i organiziranje javnih rasprava prilikom planiranja proračuna.

Prema ocjenama međunarodnih organizacija o transparentnosti donošenja proračuna u BiH, kao i nadzora nad njegovim utroškom, stanje nije povoljno. Kapaciteti i pretpostavke su ocijenjeni veoma slabim, a nadzorna uloga zakonodavnih tijela umjerena, što rezultira neracionalnim trošenjem javnih sredstava. Tome doprinose i neadekvatni propisi, o kojima izvješćuju uredi i službe za reviziju javnih institucija. Usljed odsustva ili nepridržavanja pravila za planiranje proračuna, isti se ne vrši racionalno, a potrošnja prelazi mogućnosti, posebno u oblastima obračuna i isplate bruto plaća i naknada, putnih troškova, izdataka za PTT usluge, uporabe službenih vozila, usluga reprezentacije, ugovora o djelu, kapitalnih izdataka i tekućih grantova.

Strateški programi:

17. *Unaprjeđenje, odgovornost i racionalnost u planiranju, prikupljanju i trošenju javnih sredstava, kroz unaprjeđenje transparentnosti tog procesa.*
18. *Osiguranje jednakog tretmana građana i gospodarskih subjekata u pogledu prikupljanja poreza, carina i drugih dažbina.*
19. *Povećanje nadzora nad planiranjem i izvršenjem proračuna i odgovornosti za nepoštivanje pravila koja reguliraju te procese.*

9.3. Unaprjeđenje djelotvornosti i učinkovitosti pravosudnih institucija i tijela za provedbu zakona u oblasti borbe protiv korupcije

Druga temeljna orijentacija u suzbijanju korupcije, pored prevencije, jeste represija, koja počiva na državnoj prisili i mogućnosti da ona stoji iza provedbe svojih pravila primjenom formalnih sankcija. Nije realno očekivati da će se svi članovi društva pridržavati propisanih pravila, zbog čega je neophodno uspostaviti mehanizme provjere njihovog poštivanja. Represija ne može zamijeniti ostale oblike i instrumente društvene kontrole ali, kada prevencija nedostaje ili ne daje dovoljne rezultate, represija je nezamjenjiv segment ukupnih protukoruptivnih napora kojom se ostvaruju zaštitna i socijalno-etička dimenzija borbe protiv korupcije (promiču se pozitivne društvene vrijednosti i sankcioniranjem ukazuje na pogrešnost postupanja).

Kazneni progon počinitelja korupcije i nadzor nad provedbom ovih radnji također je dio učinkovitog protukoruptivnoga sustava. Svi akteri ovih procesa moraju postupati profesionalno i neovisno od bilo kakvih utjecaja. Borba protiv korupcije zahtijeva specifična znanja i vještine, koje se moraju stalno razvijati i usavršavati. S obzirom na ovakvu istaknutu društvenu ulogu, tijela za provedbu zakona, pravosudna tijela i institucije trebaju pokazati još veće standarde integriteta nego druge javne institucije, sukladno principima i vrijednostima navedenim u poglavlju 23. iz Pravne stečevine Europske unije – pravosuđe i temeljna prava.

U Izvješću o napretku BiH za 2013. godinu (prilog uz priopćenje Povjerenstva Europskom parlamentu i Vijeću) navodi se da je ostvaren ograničen napredak u reformi pravosudnog sustava. Što se tiče

neovisnosti pravosudnih službenika u spomenutom izvješću, kao i Mišljenju o pravnoj sigurnosti i neovisnosti pravosuđa u BiH Venecijanskog povjerenstva iz 2012. godine, izraženi su razlozi za zabrinutost. Domaće, kao i ocjene nekih međunarodnih organizacija (npr. Globalnog integriteta), su u pogledu integriteta pravosudnih i policijskih službenika također vrlo nepovoljne. Ocjenjuje se da nema dovoljno uvjerljivih rezultata u istragama i kaznenim postupcima u predmetima visokog ranga, te da su slabi kapaciteti za istrage kaznenih djela ekonomske i financijske prirode. Postojećim podzakonskim aktima i njihovom provedbom nisu osigurani mehanizmi uvažavanja složenosti i značaja predmeta. Pravosudni službenici obvezni su prisustvovati obukama u određenom broju dana. Gotovo svake godine organiziraju se obuke u centrima za izobrazbu sudaca i tužitelja o temama bitnim za suzbijanje korupcije, a te teme adresiraju se i u posebnim stručnim savjetovanjima i usavršavanjima pravosudnih i policijskih službenika. Nema podataka o evaluaciji naučenoga u praksi, posebice na razini unaprijeđenja ponašanja i rezultata.

Zbog svega toga, u okviru ovog cilja Strategija posebnu pozornost poklanja pitanjima prijavljivanja i otkrivanja korupcije, prikupljanju dokaza o korupciji, suradnji i koordinaciji rada tijela vlasti, sudskim postupcima i kaznenoj politici, te jačanju mehanizama za monitoring provedbe ovih procesa.

9.3.1. Prijavljivanje korupcije

Da bi mjere represije mogle biti primijenjene, nužno je da tijela za provedbu zakona prikupe saznanja o djelu i počinitelju, kao i do validnih dokaza pri čemu se u praksi često pouzdaju u podatke dobivene od građana, gospodarskih subjekata, organizacija ili u informacije koje su već objavljene u medijima ili izvješćima drugih tijela. Broj tako prijavljenih slučajeva korupcije izravno ovisi od uvjerenja prijavitelja da će institucije postupiti po prijavi i da po njega neće biti negativnih posljedica zbog prijavljivanja.

Zbog toga je prioritetno da institucije razrade i uspostave učinkovit sustav za primanje prijava, nepristrano postupanje po njima i pravovremeno izvješćivanje podnositelja prijave o učinjenom, a sve građane o načinu na koji se mogu obratiti instituciji, pitanjima korupcije koja spadaju u mjerodavnost institucije, načinu i rokovima postupanja. Jednako je bitno uspostaviti mjere za zaštitu osoba koje prijavljuju korupciju. To uključuje davanje mogućnosti da identitet prijavitelja ostane skriven, da se dalje ispitivanje slučaja u najvećoj mogućoj mjeri zasniva na dostavljenim informacijama i dokazima, odnosno bez pozivanja prijavitelja da daje iskaz u svojstvu svjedoka, osim kada je to jedini izvor saznanja o korupciji, kao i učinkovitu zaštitu prijavitelja koji ispunjava uvjete. Uspješne primjere prijave korupcije, koji su doveli do pravomoćnih presuda treba promovirati, a iz slučajeva koji nisu doveli do uspješnog okončanja treba učiti i unaprijediti sustav.

Koncem 2013. godine donesen je Zakon o zaštiti osoba koje prijavljuju korupciju u institucijama BiH¹⁶ prema kojem su ključni nositelji implementacije APIK i Upravni inspektorat Ministarstva pravde BiH, a nakon toga su doneseni i podzakonski akti.

Koruptivna kaznena djela teška su za otkrivanje i dokazivanje. Najčešće se izvršavaju u tajnosti, tako da rijetko ima svjedoka, a vidljivih manifestacija djela, također, nema previše. Stoga je prijavljivanje korupcije u tijesnoj vezi i sa normativnim rješenjima – ukoliko sudionik u korupciji ima mogućnost da se oslobodi odgovornosti ili dobije znatno blažu kaznu ako prijavi slučaj za očekivati je da bi broj prijavljenih slučajeva bio veći i da bi se osobe sklone činjenju kaznenih djela korupcije uzdržale od takvog ponašanja zbog povećane mogućnosti otkrivanja. Isto tako, ako zakonska kazna prijete ne samo za dokazani slučaj podmićivanja već i za stjecanje imovine čije se porijeklo ne može objasniti zakonitim prihodima, bilo bi lakše doći do saznanja o takvom slučaju kaznene odgovornosti.

Osim prijavljivanja korupcije kao kaznenog djela, potrebno je izgraditi jednako snažne mehanizme za otkrivanje, progon i zaštitu prijavitelja kada se prijavljuju neki drugi oblici kršenja propisa, onih koji služe prevenciji korupcije i čije kršenje može predstavljati predvorje korupcije. To posebice važi za

¹⁶ Službeni glasnik BiH, broj: 100/13

prijavljivanje kršenja pravila o sukobu interesa, financiranju političkih stranaka, javnih nabava i drugih vidova raspolaganja proračunom, kao i pristupa informacijama.

Strateški programi:

1. *Osiguranje odgovarajućih mehanizama za prijavu korupcije uposlenih u javnim institucijama, kao i praćenje postupanja po prijavama.*
2. *Promoviranje prijavljivanja i poticanja aktivnog sudjelovanja građana u borbi protiv korupcije.*

9.3.2. Otkrivanje korupcije

Pored prijava, temelj za pokretanje postupaka za sankcioniranje koruptivnog ponašanja je otkrivanje korupcije od strane tijela za provedbu zakona, prvenstveno od policije i tužiteljstva, ali i od inspekcijskih i revizorskih službi.

Postupanje policije i tužiteljstva mora biti u velikoj mjeri utemeljeno i na proaktivnosti. Dakle, indicije za postojanje korupcije moraju biti ispitane temeljem uočenih obrazaca koruptivnog ponašanja, kroz preventivne provjere integriteta za osobe koje rade na položajima kod kojih je rizik od nastanka korupcije najveći, u nalazima revizorskih i inspekcijskih organa, u izvješćima medija i organizacija civilnog društva, kao i u nalazima operativnog rada mjerodavnih službi.

Pri tome, posebna pozornost treba biti posvećena principu “praćenja protoka novca”, posebno u slučajevima kada pojedinci raspolažu sredstvima koja nemaju utemeljenja u njihovim zakonitim prijavljenim prihodima i plaćenom porezu, odnosno, kada je očigledno da troše finansijska sredstva, koja nisu mogli imati na temelju legalnih i prijavljenih prihoda. Na ovom polju, aktivnosti iz Strategije će biti usko povezane sa aktivnostima iz Strategije za suzbijanje pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti. Realiziranje ovih mjera podrazumijeva pojačanu suradnju između poreske uprave, policije, tužiteljstva, revizije, institucija za suzbijanje pranja novca, te APIK-a i tijela za suzbijanje korupcije na svim razinama u BiH.

Kako bi se izbjegla svaka mogućnost arbitrarnog tumačenja dužnosti tijela, potrebno je propisane obveze, za inspekcije i urede revizije, unaprijediti tako što će pravovremeno i kvalitetno informirati policiju, tužiteljstvo, Agenciju i tijela za suzbijanje korupcije na razini entiteta, BD BiH i županija, kako o nalazima koji upućuju na postojanje korupcije, tako i o svim drugim slučajevima u kojima je uočeno kršenje pravila. Pogotovo, kada izvješća eksternih revizora sadrže negativno mišljenje ili mišljenje s rezervom, i kada nakon datog roka ne bude postupljeno po nalogu ili preporuci ovih organa.

S druge strane, potrebno je predvidjeti obvezu policije i tužiteljstva da u određenom roku razmotre poslani materijal i obavijeste javnost i tijela za suzbijanje korupcije o svojim nalazima.

Strateški programi:

3. *Jačanje integriteta tijela za provedbu zakona.*
4. *Unaprjeđenje otkrivanja korupcije kroz stvaranje, jačanje i primjenu učinkovitih mehanizama i tehnika za proaktivni pristup tom procesu.*

9.3.3. Koordinacija i suradnja između institucija u otkrivanju i dokazivanju korupcije

Suradnja između institucija koje se neposredno bave otkrivanjem i dokazivanjem korupcije je ključna za dobivanje podataka o tome da je do korupcije došlo, te kvalitetnog dokazivanja i procesuiranja korupcije. To obuhvaća suradnju u razmjeni informacija, odnosno, pravovremeno dostavljanje traženih podataka policiji i tužiteljstvu, omogućavanje pristupa u baze podataka, ali i pomoć u njihovom tumačenju. Naime, nije realno očekivati da bi tužitelji i policija, i pored specijaliziranosti za određene oblasti kriminala, mogli imati u svojim redovima stručnjake za sve oblasti, niti bi upošljavanje takvih

stručnjaka u mnogim slučajevima bilo svrsishodno. Takvi oblici suradnje mogu se urediti normativno, uz propisivanje sankcija za slučaj da se informacije ili pomoć uskrate, na temelju memoranduma o suradnji, ili u okviru posebnih mehanizama koji se stvaraju na temelju ove strategije i strateških dokumenata koji se donose na svim razinama vlasti.

Pored suradnje između institucija različite mjerodavnosti, potrebno je uspostaviti učinkovitu suradnju i koordinaciju između institucija sa sličnim ili istim mjerodavnostima, koje imaju različitu mjesnu mjerodavnost, kao što su policija i tužiteljstva na različitim razinama vlasti u BiH. To je posebice bitno kod kompleksnih slučajeva korupcije i organiziranog kriminala koji prevazilaze entitetske, BD BiH i županijske mjerodavnosti.

Sljedeća razina koordinacije koju trebaju razvijati je ona koja se odvija između policijskih tijela i tužiteljstva, budući da od kvalitete njihove komunikacije i rada u fazama postupka koje oni vode, dobrim dijelom, ovisi da li će osumnjičeni za kaznena djela, za koje postoje dokazi, na koncu biti i osuđeni. Najzad, potrebno je osigurati i koordinaciju između policijskih tijela i tužiteljstava sa jedne strane, sa tijelima za suzbijanje korupcije na razini entiteta, BD BiH i županija, te sa APIK-om, sa druge strane. Suradnja koju će policijska tijela i tužiteljstva imati sa APIK-om obuhvaća i preciznije definiranje načina izdavanja preporuka i instrukcija APIK-a, njihovog prosljeđivanja tijelima za suzbijanje korupcije i institucijama na razini entiteta, BD BiH i županijama, kao i povratnom izvješćivanju o poduzetim mjerama i njihovim učincima.

Strateški programi:

5. *Uspostava učinkovite suradnje i koordinacije između institucija u BiH u otkrivanju, dokazivanju i procesuiranju korupcije.*
6. *Usklađivanje programa za obuku iz oblasti prevencije i koordinacije borbe protiv korupcije u institucijama sa protukoruptivnim mjerodavnostima.*

9.3.4. Prikupljanje dokaza za koruptivna kaznena djela

Kompleksnost korupcije, činjenica da u najvećem broju slučajeva ne postoje izravni svjedoci osim neposrednih sudionika, teška uočljivost štetnih posljedica, mogućnost da se korupcija povezana sa nekim kršenjem zakona ne primijeti zbog odsustva saznanja o motivima počinitelja ili zbog odsustva ujednačenosti između nezakonite radnje i koristi zbog koje je ona preuzeta, izazivaju teškoće u njezinom dokazivanju pred sudovima. Veliku teškoću za dokazivanje korupcije predstavlja i okolnost da o njoj najviše saznanja imaju osobe koje pri tome i same čine neku nelegalnu radnju, i koje se zbog toga uzdržavaju od davanja iskaza pred sudom, ili ga kreiraju tako da na druge prebace što veći dio odgovornosti. Teškoće stvara i pitanje pronalaženja uzročno-posljedične veze, posebno u okolnostima kada se razmjena dobara i usluga ne vrši jednovremeno, već odloženo, kao i kod onih oblika korupcije koji predstavljaju trgovinu utjecajem.

Kada prikupljanje dokaza nije obavljeno dovoljno kvalitetno u prethodnom postupku, to može rezultirati odbacivanjem prijave ili blažim kaznama, koje ne postižu dovoljne učinke u odvratanju od korupcije. Zbog toga je neophodno da se podigne razina stručnosti osoba koje rade na otkrivanju i obradi slučajeva korupcije, što se posebice odnosi na primjenu suvremenih posebnih istražnih radnji, te na praćenje kretanja novca preko bankarskih i drugih transakcija. Posebitu pozornost treba obratiti na obuku za postupanje u slučajevima kada se korupcija otkrije slučajno, to jest, kao nuspojava uz izvršenje nekog drugog kaznenog djela, koje je prvobitno bilo predmet istrage.

Mjere za otkrivanje korupcije i prikupljanje dokaza treba stalno usavršavati, sukladno najboljim svjetskim praksama. Jednaku pozornost treba obratiti na ujednačavanje postupaka u ovim slučajevima na svim razinama u BiH. U procesu podizanja razine učinkovitosti represije korupcije ključnu ulogu ima uska suradnja i koordinacija između policijskih tijela i tužiteljstva, koji trebaju zajednički preispitati

razloge zbog kojih neka optužnica nije mogla biti dovoljno potkrijepljena dokazima, odnosno, zbog čega je sud tako presudio. Temeljem tih nalaza neophodno je kreirati nove procedure i preporuke za podizanje kvaliteta postupanja u budućnosti. Osim preispitivanja koje će vršiti policijski tijela i tužiteljstvo, potrebno je osigurati i spoljni nadzor. Ovo je posebno bitno u slučajevima kada su kaznene prijave odbačene ili kada u tijeku postupka tužitelj odustane od kaznenog progona. Svaki takav slučaj treba preispitati viša tužiteljska instanca, sa njim trebaju biti upoznata i tijela koji koordiniraju protukoruptivne aktivnosti, a u određenoj mjeri (koja ne ugrožava privatnost i vođenje drugih postupaka) o tome treba biti obaviještena i javnost.

Strateški programi:

7. *Specijalizacija i dodatno obrazovanje pravosudnih i tijela za provedbu zakona u BiH, posebice za primjenu naprednijih mjera za procesuiranje počinitelja koruptivnih kaznenih djela.*
8. *Dosljednija provedba proširenih finansijskih istraga u predmetima s obilježjima korupcije.*

9.3.5. Procesuiranje koruptivnih kaznenih djela

Jednako kao i u svezi s dokazivanjem, kompleksnost korupcije i drugi spomenuti problemi mogu se javiti i u svezi sa postupanjem sudova koji imaju ulogu da utvrde da li je optužnica potkrijepljena valjanim dokazima, da li su optuženi krivi i kakvu kaznu im treba izreći. Kazneni postupci za korupciju pred sudom nose i probleme koji su posebni za tu fazu procesa. Tako se kao problem može javiti sporost u vođenju kaznenog postupka kod kojeg je mnogo optuženih ili svjedoka, kada su povezana kaznena djela vršena u dužem razdoblju i kada pored neposrednih sudionika u koruptivnim radnjama postoje i organizatori čija se uloga teže dokazuje, ili kada su optužnice utemeljene na korišćenju posebnih istražnih tehnika, odnosno osporavanje zakonitosti pribavljenih dokaza.

Jedan od najčešćih problema, pored toga kada je riječ o veoma jednostavnim slučajevima davanja i primanja mita u novcu i materijalnim dobrima, je utvrđivanje činjenica, jer je potrebno znanje o finansijskim transakcijama, dobro poznavanje specifičnih pravnih postupaka kao što su javne nabave, poznavanje pravila o rješavanju sukoba interesa kod javnih dužnosnika i državnih službenika, kako bi sud mogao doći do valjanih zaključaka o kaznenom djelu i odgovornosti počinitelja.

Kako bi se ti problemi riješili, potrebno je kontinuirano raditi na usavršavanju sudaca i time smanjiti mogući negativni koruptivni utjecaj na sudske postupke izradom programa za obuku koji trebaju biti usklađeni sa međunarodnim standardima i najboljim svjetskim praksama, usklađeni za sudove na svim razinama vlasti u BiH, u mjeri u kojoj je to opravdano, s obzirom na njihove zakonske mjerodavnosti. Na sličan način, kao i kod obuka za slučajeve korupcije, treba planirati i sprovesti obuke za sudove i druga tijela koja rješavaju u prekršajnom postupku slučajeve koji su u svezi sa kršenjem protukoruptivnih propisa.

Strateški programi:

9. *Unaprjeđenje učinkovitosti rada sudova na predmetima iz oblasti korupcije uz uspostavljanje objektivnih normativa za rad, uvažavajući složenost predmeta.*
10. *Unaprjeđenje učinkovitosti postupanja sudova po predmetima sa obilježjem korupcije kroz uspostavu i korišćenje jedinstvenog sustava za statističku obradu i izvješćivanje.*

9.3.6. Razvoj i unaprjeđenje kaznene politike za koruptivna kaznena djela

Podaci o kaznenim djelima korupcije u BiH nisu potpuni ali ukazuju na zabrinjavajuće trendove. Europsko povjerenstvo izvješćuje da još uvijek ne postoji djelotvorna kaznenopravna politika u borbi protiv korupcije. Ta se konstatacija potvrđuje u znanstvenim i stručnim istraživanjima, koja su ustanovila da je najčešća kaznenopravna sankcija koja se izriče u predmetima korupcije uvjetna presuda,

te da su široko primjenjivane ovlasti sudova za ublažavanje kazne. Većina izrečenih kazni je blizu ili tek nešto veća od zakonskog minimuma. Ukoliko se primjenjuju sporedne sankcije, uglavnom su to mjere sigurnosti zabrane vršenja poziva, aktivnosti ili funkcije i oduzimanja predmeta, bez provedbe postupka za oduzimanje imovinske koristi. Takva kaznena politika, koja ne obraća dovoljno pozornosti na bit uspješne borbe protiv korupcije - oduzimanje, odnosno naknadu onoga što je nelegalno stečeno, ne može polučiti adekvatne rezultate u prevenciji, tako da i naponi čitavoga sustava ostaju prilično neuvjerljivi.

Korupcija je pojava koja nanosi ozbiljne štete društvu i kaznena politika mora odražavati tu činjenicu. Na taj način se pored penološkog i represivnog, ostvaruje i učinak opće prevencije, odnosno odvratanje od takvih postupaka u budućnosti. U promjeni kaznene politike bi prije svega, kriteriji za odmjeravanje kazne trebali biti preciznije određeni, a mogućnost da se od njih odstupi smanjena. Među kriterijima koje bi trebalo uzimati u obzir posebice treba istaći visinu ostvarene koristi, odnosno vrijednost počinjene štete i štetnih posljedica, položaj počinitelja kaznenog djela, područje društvenog rada u kojem se koruptivno djelo desilo, kao i povjerenje koje javnost ima u instituciju u kojoj se funkcija vrši. Pri tomu, potrebno je uskladiti kaznenu politiku za koruptivna kaznena djela na razini cijele BiH, kako u pogledu visine i prirode zapriječenih kaznenih sankcija, tako i u pogledu izricanja presuda. Pored eventualnih zakonskih izmjena, kao smjernice za dalje postupanje mogu poslužiti odluke viših sudskih instanci u ovim predmetima.

Posebnu pozornost treba usmjeriti na otklanjanje glavnog motiva za korupciju, ostvarivanje materijalne koristi. To se može učiniti izmjenama prakse i zakonskih propisa, tako da bude obvezno privremeno i trajno oduzimanje, i to ne samo imovinske koristi stečene korupcijom i povezanih prihoda, već i druge imovine osuđene osobe i s njim povezanim osobama, u čije je vlasništvo ona prenesena. Kako bi aktivnosti na trajnom oduzimanju imovinske koristi bile učinkovite, potrebno je poduzimati djelotvorne aktivnosti na pronalasku i privremenom oduzimanju takve koristi, što uključuje rad stručnih istražitelja i postojanje mehanizama upravljanja oduzetom imovinom. Zbog ostvarivanja ovih kompleksnih ciljeva, potrebno je osigurati suradnju sudske vlasti na svim razinama u BiH, kao i njihovu suradnju sa APIK-om, koji sa svoje strane, trebaju ponuditi primjere dobrih rješenja na ovom polju iz drugih zemalja i prijedloge za reforme.

Strateški programi:

11. *Unaprjeđenje kaznene politike za koruptivna kaznena djela s ciljem proaktivnog odvratanja od koruptivnih aktivnosti.*
12. *Razvoj učinkovitog sustava utvrđivanja, zamrzavanja i oduzimanja imovinske i svake druge koristi, koju su izvršitelji i s njima povezane osobe stekli koruptivnim djelovanjem.*

9.3.7. Jačanje mehanizma monitoringa rada pravosudnih tijela i institucija

Sudovi kao i tijela za provedbu zakona mogu biti izloženi korupciji ili pritiscima, kako bi osumnjičeni prošao bez sankcija, kako bi bio blaže sankcioniran ili kako na njega ne bi bile primijenjene mjere za oduzimanje imovinske koristi. Rizik je utoliko veći što će barem dio odluke suda ovisiti o prikupljenim dokazima, sudskog uvjerenja, odnosno, bitnosti koju je dao određenim dokazima, stupnju odgovornosti počinitelja i procjeni vrijednosti drugih činitelja koji utječu na odmjeravanje kazne.

Postoje mnogi mehanizmi koji se mogu primijeniti u cilju smanjenja ovih rizika. To je, prije svega, mogućnost da se odluka preispituje pred višom sudskom instancom, javno vođenje postupka i javno čitanje odluke, te dužnost da se odluka obrazloži. Pored toga, postoje i mehanizmi koji imaju za cilj pružiti garanciju u pogledu integriteta i profesionalizma samih nositelja sudskih funkcija, kao što su zakonske norme o izuzeću u slučaju povezanosti sa okrivljenima i braniteljima, prijavljivanje i kontrola imovine i poklona, kao i dužnost da se sudcima pruži zaštita u slučaju da su izloženi nekom pritisku. Većina pobrojanih mehanizama postoji u BiH, ali ih je potrebno jačati, posebito u pravcu veće transparentnosti

podataka, kako bi zainteresirana i stručna javnost dobila priliku da se uvjeri u dosljednost i učinkovitost postupanja sudova.

Pored sudaca, bitnu ulogu u vođenju sudskih postupaka mogu imati čelnici pravosudnih institucija kao i sudska administracija. Zbog toga, među mjerama iz ove oblasti, potrebno je podići razinu transparentnosti procedura za dodjelu predmeta, računski opremiti u potpunosti sustav upravljanja predmetima, uvesti nadzor nad preuzimanjem pojedinih radnji u postupku, pravovremeno razmotriti pritužbe na rad sudaca i uvesti precizne rokove tamo gdje oni nedostaju.

Strateški programi:

13. *Stvaranje uvjeta za nadzor nad radom pravosudnih tijela i institucija putem javno dostupnih statističkih podataka o postupanju po koruptivnim kaznenim djelima.*
14. *Jačanje mehanizama disciplinske i drugih oblika odgovornosti tužitelja i sudaca za nepravilno postupanje u predmetima sa obilježjima korupcije.*

9.4. Podizanje javne svijesti i promoviranje potrebe za sudjelovanjem cjelokupnog društva u borbi protiv korupcije

Iako je uloga javnog sektora primarna u osmišljavanju i provedbi protukoruptivnih mjera, one ne mogu biti dovoljno učinkovite ako nisu podržane od drugih ključnih aktera društva. Aktivno sudjelovanje predstavnika drugih sektora i građana ne samo da daje demokratski legitimitet borbi protiv korupcije, već i znatno snižava njezine troškove, a ujedno čini protukoruptivne aktivnosti održivijim i manje ovisnim od političke volje koju za ostvarivanje ovih ciljeva imaju nositelji vlasti.

Civilno društvo, pod kojim se podrazumijevaju sve organizacije i pojedinci koji djeluju izvan državnog aparata, ima značajnu, dvostruku ulogu, u suzbijanju korupcije. S jedne strane, mobilizacijom javne potpore za provedbu protukoruptivnih reformi vrši se pritisak na politička i javna tijela da u većoj mjeri obraćaju pozornost na interese građana, koji prijavljivanjem koruptivnih ponašanja i uskraćivanjem političke potpore mogu jasno poslati poruku da im je u interesu društvo sa više pravde i odgovornosti i da su odlučni poduzeti aktivnosti u tom pravcu. S druge strane, državna tijela često zbog nedostatka resursa, kompetencija ili drugih razloga, nisu u stanju udovoljiti stalno mijenjajućim zahtjevima suvremenoga života, u kom slučaju građansko društvo može pomoći ispunjavanju tih funkcija.

Konvencija Ujedinjenih naroda protiv korupcije posebno jasno promovira ulogu civilnog društva u suzbijanju korupcije. Ta uloga se može sastojati u doprinosu javnosti postupcima odlučivanja, te povećanja transparentnosti tih postupaka, osiguranja djelotvornog pristupa javnosti informacija, poduzimanja aktivnosti javnog informiranja koje doprinose netoleriranju korupcije, kao i programa javne naobrazbe, poštivanja, promicanja, primanja, objavljivanja i širenja informacija koje se tiču korupcije.

U tom pogledu, Strategija predviđa niz programa, koji se odnose na podizanje svijesti kod građana i drugih aktera društva o korupciji, njezinim modalitetima, uzrocima, posljedicama i načinu suzbijanja i jačanju povjerenja između javnih institucija i drugih aktera društva. Osim toga, strateški programi posebice razrađuju ulogu pojedinih aktera, i to, akademske zajednice, medija, gospodarstva, nevladinih organizacija i obrazovnog sustava.

9.4.1. Podizanje javne svijesti o štetnosti korupcije

Iako su građani, općenito gledano, svjesni opasnosti od korupcije i tretiraju je kao štetnu pojavu, još uvijek nisu dovoljno upoznati sa svim njezinim pojavnim oblicima, uzrocima, posljedicama, aktivnostima koje tijela vlasti provode u borbi protiv korupcije, učincima tih aktivnosti na poboljšanje okolnosti, kao ni sa mogućnostima i načinima da se i sami građani aktivnije uključe u borbu protiv

korupcije. Povodom toga, pojedini oblici korupcije su i dalje djelomično prihvaćeni od strane velikog broja ljudi kao normalna stvar ili kao nepromjenljivi dio stvarnosti. Mjere koje planiraju ili poduzimaju tijela vlasti nisu u dovoljnoj mjeri podržane od strane građana, a čak se ni one mogućnosti, koje građanima stoje na raspolaganju za davanje doprinosa borbi protiv korupcije, nedovoljno koriste.

Korupcija donosi korist samo neposrednim sudionicima u ovim nezakonitim radnjama dok svi drugi zbog toga trpe štetu, koja u ukupnoj vrijednosti, nadilazi dobitak koji ostvaruju korumpirane osobe. Zbog toga postoji snažan motiv da se građani i svi drugi koji na taj način trpe neposrednu ili posrednu štetu uključe u aktivnosti koje bi ove štete umanjile. Kako bi do toga došlo, potrebno je jasno predočiti na koji način dolazi do ove štete, kako na općoj razini, tako i na konkretnim primjerima, gdje je to najlakše uočiti. Pri tome, treba primiti k znanju da šteta ne mora biti uvijek lako izražena u novcu (npr. kada se usljed koruptivnog djelovanja skuplje plati nabava nekih roba), već da se može ogledati i na druge načine (npr. šteta po sigurnost ljudi kod koruptivnih djelovanja u svezi s javnim prometom, šteta po zdravlje ljudi kod koruptivnih djelovanja u svezi s prometom hrane i slično).

Aktivnosti podizanja svijesti trebaju poticati civilno društvo, a posebno medije, akademsku zajednicu i nevladine organizacije da se više bave istraživanjem uzroka šteta koje korupcija nanosi i putem odnosa sa javnošću promoviraju nalaze i pozivaju na borbu protiv korupcije. To, naravno, ne znači da se i tijela vlasti ne trebaju baviti takvim istraživanjima, posebno u okolnostima kada i sami raspolažu značajnim podacima. Da bi podizanje svijesti bilo uspješnije institucije trebaju biti otvorene prema javnosti, i time omogućiti pristup podacima koji su potrebni za takva istraživanja, i na taj način omogućiti da dođu do pravih pokazatelja štetnosti korupcije. Pored omogućavanja pristupa već postojećim podacima u lako pretraživom obliku, tijela vlasti bi u nekim slučajevima trebala uvesti praksu prikupljanja, obrade i objavljivanja podataka kojima se trenutno ne pridaje dovoljno pozornosti ili se to ne radi sustavno.

Organiziranje javnih kampanja, jedno je od najdjelotvornijih sredstava za mobiliziranje javne potpore protukoruptivnim naporima. Međutim, treba voditi računa o tome da ova aktivnost može biti učinkovita jedino ako kampanje imaju jasno i dobro identificirane ciljeve i predlažu učinkovite mjere na planu suzbijanja činjenja koruptivnih radnji. Kampanje koje organizira građansko društvo trebaju u najvećoj mogućoj mjeri biti organizirane i provedene u suradnji sa institucijama i javnim tijelima, kako bi bili potaknuti na veću razinu transparentnosti, otvaranja prema javnosti i slanja jasne poruke da su se spremne boriti protiv korupcije.

Strateški programi:

1. *Provedba kontinuirane i sustavne javne kampanje o uzrocima, pojavnim oblicima i posljedicama korupcije, uz promoviranje mehanizama djelovanja protiv korupcije.*
2. *Omogućavanje sudjelovanja organizacija civilnog društva u aktivnostima javnih institucija u oblasti borbe protiv korupcije.*

9.4.2. Jačanje povjerenja građana u institucije koje se bore protiv korupcije

Jedan od glavnih preduvjeta da se građani i njihovi oblici udruživanja civilnog društva uključe u borbu protiv korupcije je vjera da će institucije, uistinu, nešto učiniti protiv korupcije ako je neko prijavi, kao i da neće trpjeti posljedice zbog prijavljivanja korupcije ili od sudjelovanja u borbu protiv korupcije.

Prva pretpostavka jačanja povjerenja građana u institucije je bezuvjetna transparentnost tijela vlasti u okviru objektivnih zakonskih ograničenja. To podrazumijeva dostavljanje svih traženih informacija sukladno Zakonu o slobodi pristupa informacijama u institucijama BiH, ali i objavljivanje najvećeg dijela podataka o aktivnostima, organizaciji i korišćenju resursa proaktivno, to jest, prije nego što ih itko zatraži, i to tako da podaci budu ažurni i pouzdani. U nekim slučajevima, to će također značiti da institucije trebaju napraviti ili objediniti dokumente ili baze podataka koje trenutno ne posjeduju.

Drugi preduvjet je uspostavljanje sustava odgovornosti za učinjeno i objavljivanje informacija o tome. Da bi građani mogli imati povjerenje u djelotvornost institucija, moraju im biti na raspolaganju informacije o tomu koliko su njihove zadaće i planovi rada ostvareni u praksi, kakvi su nalazi kontrolnih, nadzornih i revizijskih tijela o tome, i na koji način je institucija reagirala u otklanjanju uočenih nedostataka i sankcioniranja odgovornih osoba za propuste.

Transparentnost i odgovornost, međutim, nisu dovoljni da bi građani stekli i održali povjerenje. Ono podliježe stalnoj provjeri u svakom novom slučaju kada se građanin obrati instituciji, i kada treba u praksi demonstrirati da uspostavljeni mehanizmi za postupanje po inicijativama, predstavkama i pritužbama građana funkcioniraju onako kako je propisano i objavljeno. Promocija učinkovitih primjera suradnje sa građanima može doprinijeti da se veći broj građana uključi u protukoruptivne aktivnosti. Iz istih razloga, javnost treba obavijestiti i o slučajevima kada tijela nisu ispunila svoje obveze nakon obraćanja građana, ali tako da se ujedno iznesu i podaci o reagiranju nadzornih tijela i mjerama koje su poduzete protiv odgovornih rukovoditelja i državnih službenika i uposlenika koji nisu obavili svoj dio posla.

U svezi s ovim, građanima treba omogućiti sigurne kanale komunikacije s institucijama, kroz koje mogu, bez straha od posljedica (uključujući i mjere za očuvanje anonimnosti i sigurnosti), ukazati na koruptivne radnje i druge nezakonite i štetne pojave.

Strateški programi:

3. *Razvoj, primjenjivanje i promoviranje dostupnih mehanizama prijavljivanja korupcije uz osiguranje povjerljivosti postupanja po prijavama građana.*
4. *Unaprjeđenje sustava objektivnog informiranja javnosti o radu institucija uz promoviranje pozitivnih primjera postupanja za slučajeve korupcije.*

9.4.3. Značaj akademske zajednice u borbi protiv korupcije

Akadska zajednica, zbog velike koncentracije stručnosti u svim oblastima, može biti veoma bitan čimbenik u borbi protiv korupcije i predstavlja potencijal koji je nedovoljno iskorišćen. Znanstvene akademije, sveučilišta, fakulteti i intelektualci uopće, mogu dati dragocjen doprinos u rasvjetljavanju korupcije i borbe protiv nje i mogu predlagati učinkovite mjere za taj cilj.

Preduvjet za ispunjenje ove uloge akademske zajednice je dostupnost i kvalitet podataka koji bi bili podvrgnuti ozbiljnim analizama. Stoga bi institucije u BiH trebale objavljivati i podatke o načinima borbe protiv korupcije i rezultatima na tom polju. Do takvih podataka i akademska zajednica treba težiti, u suradnji sa znanstvenim institucijama iz zemalja regije i cijelog svijeta, kako bi se kroz poređenje učinkovitosti pojedinih modela i oblika borbe protiv korupcije došlo do bitnih zaključaka o provedbi Strategije i Akcijskog plana, i o potencijalnim načinima za njihovu izmjenu.

Tijela vlasti trebaju omogućiti akademskoj zajednici uključenje u borbu protiv korupcije i otvoriti suradnju s njom, koja može biti posebno korisna u oblastima gdje je potrebna viša razina stručnosti za ocjenu prikupljenih podataka, a posebice u oblastima u kojima javne institucije ne raspolažu sa dovoljno stručnjaka. Suradnja podrazumijeva i obvezu da javne institucije razmotre analize i prijedloge koji proistječu iz rada akademija, znanstvenih instituta i sveučilišta, koji su im upućeni, ali i aktivno interesiranje za produkte takvog rada i znanstvena istraživanja koja su u tijeku.

Pored toga, potrebno je iskoristiti znanstveni i intelektualni ugled akademske zajednice, kako bi se potencirala štetnost korupcije i promovirale protukoruptivne mjere uključivanjem njezinih predstavnika u analize koje rade javne institucije, odnosno, suradnjom u predstavljanju rezultata provodivih protukoruptivnih aktivnosti.

Strateški program:

5. *Uključivanje akademske zajednice i udruženja intelektualaca u osmišljavanje i provedbi protukoruptivnih politika i mehanizama.*

9.4.4. Značaj medija u borbi protiv korupcije

Mediji imaju izuzetnu bitnost u borbi protiv korupcije u svim njezinim segmentima, počevši od širenja svijesti građana o štetnosti korupcije, preko istraživačkog novinarstva koje može dovesti do otkrivanja slučajeva korupcije, pa sve do promoviranja učinkovitih i neučinkovitih aktivnosti u suzbijanju korupcije. Kako bi mediji mogli ispuniti ovu svoju ulogu, potrebno je osigurati potpunu primjenu zakonskih propisa o slobodnom pristupu informacijama, ali i objavljivanje većeg broja informacija i pretraživanje baza podataka proaktivno, prije nego što ih mediji ili drugi subjekti zatraže.

Tijela vlasti također moraju osigurati da se prema medijima ne postupa diskriminatorno, to jest da svi imaju jednak pristup informacijama i nositeljima vlasti, a ne kroz privilegirano dostavljanje informacija medijima ili novinarima koji su bliski političkoj opciji koja je na vlasti.

Za ostvarivanje uloge medija od posebitog značaja je osigurati adekvatan pravni okvir za njihov rad, financiranje i neovisnost, što uključuje, između ostalog, punu javnost podataka o vlasničkoj strukturi medija, ustrojeno i na objektivnim kriterijima utemeljeno, transparentno i kontrolirano financiranje medija od strane javnog sektora (kako kroz izravna davanja, tako i kroz oglašavanje), javnost podataka o drugim većim financijerima medija kako bi korisnici medijskih usluga mogli steći predstavu o mogućim utjecanjima na uređivačku politiku koji iz toga proistječu.

Od jednakog je značaja razvoj i jačanje profesionalnih i etičkih standarda (uključujući i pitanja korupcije, sukoba interesa i primanja poklona) u okviru samih medija i mehanizama samoregulacije u okolnostima kada dolazi do povrede tih standarda, ali i povezivanje pitanja poštivanja standarda sa davanjem državne pomoći medijima.

Kako bi mediji ostvarili svoj doprinos u borbi protiv korupcije, potrebno je podizanje razine poznavanja problematike korupcije i njezinih mehanizama, te tehnika njezinog otkrivanja, zbog čega je potrebno stimulirati specijalizaciju i stručno usavršavanje novinara koji "pokrivaju" temu korupcije, ali i druge srodne teme koje mogu ukazati na korupciju. To su, recimo, pitanja utjecanja na proces donošenja zakonodavnih i drugih odluka, javne nabave, financiranje političkih stranaka, planiranje i trošenje javnih resursa. Posebice je bitno ukazati medijima i novinarima na značaj praćenja slučajeva korupcije od početka do konca, to jest, od njihovog otkrivanja do pravomoćne presude, na značaj da se pored konkretnog slučaja korupcije pozornost obrati na grešku u sustavu koja je omogućila da do korupcije dođe ili da ona ne bude ranije otkrivena, i na praćenje mjera koje tijela vlasti preduzimaju da bi otklonila te sustavne probleme.

S druge strane, tijela vlasti trebaju imati aktivan odnos prema onome što mediji objavljuju, i to tako što će pravovremeno reagirati u svim slučajevima kada medijske informacije koje se odnose na korupciju nisu točne ili potpune, objavljivanjem ispravke i drugih podataka koji prikazuju potpunu sliku problema o kojem je riječ. Kada, pak, mediji ukažu na povredu zakona i moguću korupciju, tijela vlasti trebaju reagirati već na temelju samih natpisa, a ne čekati da mediji podnesu kaznenu prijavu ili inicijativu za pokretanje nekog drugog postupka.

Najzad, tijela vlasti, u okviru svojih mjerodavnosti trebaju omogućiti zaštitu medija i novinara koji izvješćuju o korupciji od eventualnih štetnih posljedica kojima su zbog toga izloženi.

Strateški programi:

6. *Omogućavanje razvoja odgovornog i objektivnog istraživačkog novinarstva kroz unaprjeđenje otvorenosti institucija prema medijima u okvirima zakonskih propisa.*
7. *Unaprjeđenje nepristranosti i objektivnosti izvješćivanja medija u svezi sa problematikom korupcije.*

9.4.5. Značaj udruženja gospodarskog sektora u borbi protiv korupcije

Gospodarski subjekti mogu biti žrtve korupcije, kada im je neutemeljeno uskraćena mogućnost poslovanja sa tijelima vlasti zbog njihove korumpiranosti od strane konkurencije ili zbog izravnog iznuđivanja mita koje je posljedica nejasnih i suvišnih zakonskih propisa, prevelike diskrecije ili prekoračenja službenih ovlasti. S druge strane, gospodarski subjekti mogu biti nositelji korupcije, onda kada pokušaju ostvariti nešto što im ne pripada ili ostvariti svoje interese na štetu konkurencije i proračuna institucija. Gospodarski subjekti također mogu igrati značajnu ulogu u protukoruptivnim aktivnostima i na druge načine, kroz pomaganje aktivnosti nevladinih organizacija i građana, aktivnosti u okviru međunarodnih asocijacija i aktivno davanje prijedloga kako da se borba protiv korupcije u zemlji unaprijedi ili da se otklone njezini uzroci. Također, aktivnije korišćenje mogućnosti koje privatni sektor ima na raspolaganju u zaštiti vlastitih interesa, može značajno doprinijeti učinkovitosti borbe protiv korupcije uopće, posebno u oblasti javnih nabava.

Da bi privatni sektor ispunio ovaj potencijal potrebno je, mjerama zakonodavne i druge politike poticati aktivno uključanje u borbu protiv korupcije, a prije svega, kao i kod drugih dijelova društva, osigurati potpun pristup informacijama, adekvatnu zaštitu osobama koje prijavljuju korupciju i pravovremeno postupanje po predstavkama, inicijativama i pritužbama gospodarskih subjekata.

Poseban značaj za jačanje uloge privatnog sektora imaju gospodarske komore i druge forme udruživanja gospodarskih subjekata. Javne institucije trebaju gospodarskim komorama omogućiti priliku da iznesu svoje probleme koji su povezani sa korupcijom, šteti koju trpe zbog toga i konkretnim modalitetima korupcije. Kako bi bile prikupljene neophodne informacije poželjno je organizirati i anonimna istraživanja, kako predstavnici poduzeća ne bi uskratili podatke zbog straha od štetnih posljedica. Pored toga, gospodarske komore treba uključiti i u planiranje protukoruptivnih mjera i aktivnosti, posebice na planu javnih nabava, rada inspeksijskih i pravosudnih tijela i institucija, procedura kod izdavanja dozvola, planiranja i trošenja proračunskih sredstava, dodjele državne pomoći i javno-privatnih partnerstava.

Strateški programi:

8. *Uključivanje udruženja gospodarskog sektora u izradu novih zakonskih rješenja i politika borbe protiv korupcije.*
9. *Promoviranje implementiranja i primjene kodeksa poslovne etike u poslovanju s ciljem suzbijanja pojave korupcije u odnosima između gospodarstva i institucija.*
10. *Kontinuirana provedba obuke gospodarskih komora i drugih gospodarskih udruženja iz oblasti borbe protiv korupcije.*

9.4.6. Bitnost organizacija civilnog društva u borbi protiv korupcije

U BiH postoji preko 10.000 nevladinih udruženja, od čega je polovina aktivnih. Broj i vrsta njihovih aktivnosti varira, ali je najveći broj onih koji nemaju stalno uposlene ili ih imaju vrlo malo. Izvjestan broj njih bavi se temama koje su u svezi s odgovornošću i transparentnošću rada javnih institucija, te postoje primjeri zakonskih i drugih inicijativa koje su potaknute ili su razvijene u suradnji sa institucijama građanskoga društva. Iako postoje primjeri učinkovite suradnje vladinog sektora i organizacija građanskog društva, ipak, manji dio njihovih zajedničkih inicijativa, usmjerenih prema jačanju odgovornosti vlasti, rezultira promjenama zakonskih propisa ili praksi.

Nevladine organizacije, kao udruženja građana, također mogu imati bitnu ulogu u borbi protiv korupcije. Ta uloga je posebice bitna kada je riječ o predlaganju protukoruptivnih mjera, povećanju javne svijesti o štetnosti i pojavnim oblicima korupcije, praćenju rada institucija, obuka, podršci protukoruptivnih napora institucija ili kritiziranju njihovog odsustva ili nekvalitetne provedbe. Razlog više za uključivanje nevladinih organizacija jeste i činjenica da u BiH postoji snažan interes donatora za pomoć civilnom društvu u borbi protiv korupcije, koji rezultira velikim brojem projekata koji se realiziraju u ovoj oblasti.

Zbog toga javne institucije trebaju ukazati interes za projekte nevladinih organizacija i njihove rezultate, i da na maksimalan način iskoriste ove resurse. To je posebice bitno u okolnostima kada javne institucije ne raspolažu dovoljnim resursima u vršenju monitoringa primjene protukoruptivnih mjera i zakona uopće, te njihove šire društvene učinke, ili kada javne institucije, zbog fokusiranosti na ispunjenje aktualnih zadaća, ne uoče pravovremenu potrebu da se neka normativna ili institucionalna rješenja unaprijede.

Preduvjet učinkovitog rada nevladinih organizacija na polju monitoringa je dostupnost informacija, a na polju zagovaračkih aktivnosti otvorenost kanala komunikacije između vlasti i građana, što posebice uključuje uvođenje prakse razmatranja konkretnih inicijativa koje dolaze iz nevladinog sektora i unaprijeđenje prakse javnih rasprava prije donošenja zakona i drugih bitnih odluka. Da bi suradnja bila učinkovita također je neophodno da se tijela vlasti prema organizacijama civilnog društva ne odnose diskriminatorno, temeljem toga da li su izloženi njihovim kritikama ili pohvalama, već da se određuju isključivo prema kvalitetu dostavljenih i objavljenih analiza i prijedloga. Kriteriji za suradnju i potporu aktivnostima nevladinih organizacija trebaju biti unaprijed poznati i objektivni.

Interes za aktivnosti nevladinih organizacija treba ići i u pravcu upoznavanja s njihovim programima, kako bi bilo osigurano što manje nepotrebitog preklapanja ili međusobnog dupliranja aktivnosti nevladinih organizacija ili nevladinih organizacija i tijela vlasti, kao i da bi se uložnim sredstvima postigao bolji učinak. U tom pogledu, treba uspostaviti i modele suradnje sa donatorima, posebice prilikom definiranja prioriteta i planiranja potpore.

Strateški programi:

11. *Jačanje uloge civilnoga društva u borbi protiv korupcije kroz sudjelovanje u zajedničkim projektima sa javnim institucijama.*
12. *Potpora aktivnostima civilnoga društva u praćenju i istraživanju mogućnosti korupcije i davanju preporuka za njezino suzbijanje.*
13. *Osiguranje transparentnosti financiranja nevladinog sektora, posebice iz proračunskih sredstava.*

9.4.7. Bitnost obrazovnog i odgojnog procesa u borbi protiv korupcije

Ostvarivanje dugoročnih i održivih rezultata u prevenciji i borbi protiv korupcije i proces jačanja moralnih vrijednosti društva, kao zapreke borbi protiv korupcije neodvojivo je vezan za naobrazbu i odgoj. U tom procesu, najbitniju ulogu igraju obitelj i obrazovno-odgojni sustav, počevši od predškolskih ustanova do sveučilišta. Stoga je potrebno da mjerodavne institucije za obrazovanje na svim razinama vlasti posvete bitnu pozornost pitanjima etike u pripremi i izvođenju nastavnih programa. Na taj način bi se kod mladeži stvarao potencijal za borbu protiv korupcije, kroz interesovanje za javne poslove, jačanje svijesti o općem dobru i upoznavanjem sa koristima za zajednicu koje donosi građanski aktivizam. Pored institucija, potrebno je u ovaj proces uključiti i druge segmente društva, kao što su organizacije civilnog društva, posebice nevladine organizacije da kroz svoje projekte doprinesu na ovom planu.

U tom procesu posebnu ulogu treba imati i akademska zajednica koja bi u suradnji sa obrazovnim institucijama i nevladinim organizacijama mogla pomoći stvaranju odgovarajućih programa za tu svrhu. Tijela vlasti, sa svoje strane, radi uključenja u izobrazne programe, trebaju pružiti informacije o uspjesima u borbi protiv korupcije, na preventivnom i represivnom planu, koji su ostvareni upravo zahvaljujući etičkom postupanju pojedinaca ili zahvaljujući tome što su građani bili odlučni dati vlastiti doprinos rješavanju društvenih problema.

Strateški programi:

14. *Izrađivanje, uvođenje i usklađivanje programa etike i integriteta u obrazovnom procesu i u tematskim programima javnih emitera u BiH.*
15. *Poticanje etičkog ponašanja kod djece i mladeži ljudi kroz potporu vanškolskih projekata civilnog sektora.*

9.5. Uspostava učinkovitih mehanizama za koordinaciju borbe protiv korupcije, te praćenje i evaluacija provedbe Strategije

Borba protiv korupcije uključuje angažman velikog broja aktera različitog karaktera, što podrazumijeva inkluzivan i sveobuhvatan pristup, koji može uzrokovati nesustavnost i manjak koordinacije među njima. Takvi nedostaci, posebno, mogu doći do izražaja u nepovezanom djelovanju, u pogledu vremena preuzimanja određenih aktivnosti i shvaćanja smisla i načina njihove provedbe. Pošto nemaju svi protukoruptivni akteri jednaku snagu, znanje i širinu uvida u probleme, potrebno je postojanje središnje točke za provedbu protukoruptivnih politika i aktivnosti, što se pokazalo kao neizostavan dio uspješnih programa širom svijeta.

Učinkovita koordinacija, praćenje i evaluacija provedbe Strategije za borbu protiv korupcije, u okolnosti kada je u aktivnosti protiv korupcije uključen veliki broj aktera, koji pri tome djeluju na različitim razinama vlasti i po različitim pravnim temeljima, podrazumijeva nužnost da se na početku odredi ustrojstvo protukoruptivnog okvira u BiH. Takva kompleksnost podrazumijeva potrebu jasne uskladbe mjerodavnosti, komunikaciju i suradnju, te koordinaciju između aktera na polju borbe protiv korupcije u BiH. Bitan dio tog procesa može biti ostvaren kroz mehanizme i oblike suradnje, koji će biti uspostavljeni između tih institucija u svezi s provedbom Strategije.

S obzirom na to da se na polju borbe protiv korupcije stalno unaprjeđuju međunarodni standardi, da način borbe protiv korupcije ovisi i od promjena u širem normativnom, socijalnom i ekonomskom okviru zemlje, te da sama Strategija predviđa učenje na dobrim i lošim iskustvima iz primjene, predviđeni su i mehanizmi periodične evaluacije primjene i postupak za izmjenu i dopunu Strategije i Akcijskog plana.

9.5.1. Oblici suradnje između institucija u protukoruptivnom sustavu u BiH

Temeljem dodijeljenih mjerodavnosti, APIK je središnja točka koordinacije u borbi protiv korupcije u BiH, koja vodi brigu o dosljednoj primjeni strateških programa, ostvarivanju aktivnosti iz Akcijskog plana i odredbi iz Zakona o Agenciji, kroz donošenje protukoruptivnih mjera, preporuka i uputstava, davanje mišljenja u svezi sa planiranim i provedenim protukoruptivnim mjerama i propisima, pokretanje inicijativa za unaprjeđenje i ujednačavanje zakonskih propisa i prakse.

Središnja i koordinirajuća uloga APIK-a, pored toga što proizlazi iz zakonskih ovlasti, utemeljena je i na činjenici da je ovo jedina institucija u BiH koja se isključivo bavi problematikom korupcije. Iako ni sama nije u potpunosti kadrovski popunjena, APIK je institucija sa najvećim stalnim i profesionalnim kapacitetom za borbu protiv korupcije u BiH. Zbog takve pozicije Agencije, ona može i treba poslužiti kao pomoć drugim tijelima i institucijama na svim razinama vlasti, koje raspolazu manjim kapacitetima, što predstavlja dobar temelj i dodatan razlog za jačanje suradnje i koordinacije s njom.

APIK, sukladno zakonskim mjerodavnostima predvodi aktivnosti na strateškoj razini borbe protiv korupcije, što podrazumijeva, ne samo pravo, već i obvezu da svojim preporukama ukaže na potrebu provedbe određenih mjera. Pored toga, instrukcijama treba dodatno objasniti na koji način bi se provodile određene mjere iz Strategije i aktivnosti iz Akcijskog plana, te da u svojim mišljenjima ocijeni da li su mjere koje planiraju druga tijela sukladno Strategijom i načelima iz Zakona o Agenciji. Dalje, kroz vlastite inicijative, APIK, na temelju uočenih dobrih praksi u svijetu, regionu ili unutar BiH, predlaže nove protukoruptivne aktivnosti ili promjene u načinu realiziranja postojećih zakonskih propisa i praksi, kao i izmjene strateških akata.

Suradnja i koordinacija između APIK-a i ostalih tijela i institucija na svim razinama vlasti u BiH treba biti dvosmjerna, odnosno da APIK bude otvoren za prijedloge i inicijative za poboljšanje borbe protiv korupcije koje dolaze sa razine entiteta, BD BiH i županija. U toj suradnji, na temelju Zakona o Agenciji, ista će uvažavati sektorske mjerodavnosti tijela za suzbijanje korupcije na razini entiteta, BD BiH i

županija, kada je to moguće, zadržati je na razini najviših strateških protukoruptivnih politika i mjera, kao što je opisano u općim principima Strategije.

Najveći dio suradnje između APIK-a i tijela na razini entiteta, BD BiH i županija u pogledu Zakona o Agenciji, odvijat će se u komunikaciji i koordinaciji između APIK-a i tijela za suzbijanje korupcije na ovim razinama vlasti. To ne isključuje mogućnost da se APIK, temeljem svojih zakonskih ovlasti, po potrebi, i izravno obrati institucijama na tim razinama vlasti, ali će takva mogućnost biti korišćena izuzetno, kada suradnja i koordinacija sa tijelima za suprotstavljanje korupciji izostane ili kada nije djelotvorna.

S druge strane, tijela za suzbijanje korupcije na odgovarajućoj razini vlasti, pored dodijeljenih mjerodavnosti koje imaju na toj razini, provodit će mjere, preporuke i instrukcije APIK-a, te će od nje tražiti i dobijati stručna mišljenja, surađivati na realiziranju inicijativa APIK-a, ali i sami predlagati APIK-u mjere, temeljem iskustava iz prakse, koje bi mogle imati primjenu i na drugim razinama vlasti.

Strateški programi:

1. *Implementiranje i razvoj strateških dokumenata za borbu protiv korupcije u BiH sukladno općim principima utvrđenim ovom strategijom.*
2. *Razvoj, organiziranje i provedba usklađenih programa obuke za borbu protiv korupcije predstavnika institucija sa protukoruptivnim mjerodavnostima u BiH.*

9.5.2. Provedba i praćenje provedbe Strategije i Akcijskog plana

Kako bi se učinkovito implementirala Strategija i prateći Akcijski plan, potrebno je precizno predvidjeti mjerodavnosti i obveze tijela i institucija koji imaju određene uloge u tom procesu. Zbog toga je potrebno definirati razne vrste uloga, u ovisnosti od toga da li je neko tijelo mjerodavno za iniciranje, implementaciju ili nadzor nad tim procesima.

U tom pogledu, postoje tri vrste uloga koje će pojedine institucije imati u procesu provedbe Strategije i pratećeg Akcijskog plana. Prvu skupinu čine ona tijela i institucije koje će Akcijskim planom biti određene kao inicijatori i koordinatori aktivnosti, drugu, institucije koje će neposredno implementirati planirane aktivnosti pratećeg Akcijskog plana, i treću skupinu čine tijela koje će nadzirati proces provedbe aktivnosti.

Inicijatori i koordinatori aktivnosti su tijela ili institucije koje će se brinuti da se provedba aktivnosti pokrene na vrijeme, osigura učinkovita suradnja između institucija mjerodavnih za izvršavanje aktivnosti, te izvještavati tijela i institucije mjerodavne za nadgledanje provedbe aktivnosti.

Implementatori su institucije koje neposredno provode aktivnosti, brinu se o blagovremenosti i kvalitetu provedenih aktivnosti i imaju obvezu da o tome izvješćivati instituciju koja koordinira provedbu tih aktivnosti.

Treća uloga odnosi se na nadzor i pomoć u provedbi aktivnosti iz Akcijskog plana, te praćenje ispunjavanja obveza iz plana i učinaka njihove implementacije, kako bi se mogla voditi ažurna evidencija o stupnju primjene aktivnosti iz njega.

Središnju ulogu u praćenju provedbe Strategije i Akcijskog plana, temeljem svojih zakonskih ovlasti, ima APIK. Kako bi se ta zadaća ispunila kvalitetno, potrebno je dobiti sve nužne i značajne informacije o provedbi Strategije i Akcijskog plana. Za tu obvezu potrebno je da APIK razradi metodologiju prikupljanja i obrade podataka, za utvrđivanje stupnja ispunjenosti mjera, poradi pravilnog izvođenja kako kvantitativnih, tako i kvalitativnih pokazatelja. Pored toga, APIK treba periodično izvješćivati javnost i Parlamentarno povjerenstvo za izbor i praćenje rada APIK-a o stupnju provedbe Strategije i Akcijskog plana.

Za okolnosti kada se uoči da neka aktivnost nije provedena, APIK, u koordinaciji sa tijelima za suzbijanje korupcije, treba utvrditi razloge za to, pružiti preporuke za rješavanje problema, ali i razmotriti potrebu i moguće načine za odgovarajuće izmjene Akcijskog plana ili Strategije. Na isti način, APIK treba postupiti i kada uoči da neki pristup u borbi protiv korupcije donosi bolje rezultate od očekivanih, i da takvu praksu treba proširiti i na oblasti koje trenutno nisu obuhvaćene strateškim aktima. U tom poslu, APIK treba blisko surađivati sa Vijećem ministara BiH i Parlamentarnom skupštinom BiH, te od njih zatražiti i dobiti potporu za prevazilaženje uočenih problema i širu primjenu dobrih praksi.

Strateški programi:

- 3. Razvoj standardiziranih smjernica za prikupljanje i obradu podataka u svezi s provedbom strateških protukoruptivnih programa.*
- 4. Prikupljanje i analiza podataka o poduzetim aktivnostima u BiH na planu realiziranja strateških protukoruptivnih programa, evaluacija postignutoga, te periodično izvješćivanje mjerodavnih tijela i javnosti o rezultatima tih analiza i evaluacija.*

9.5.3. Evaluacija provedbe Strategije i Akcijskog plana

Strategije i Akcijski planovi donose se kako bi se postigli predviđeni rezultati i učinci u određenom reformskom procesu, što bi bilo otežano ako se periodično ne procjenjuju učinci tog procesa. Zbog toga su praćenje i evaluacija sastavni dijelovi svakog ozbiljnijeg strateškog programa. Ne može se sa sigurnošću zaključivati o učinkovitosti ili lošim rezultatima protukoruptivnih aktivnosti, ako ne postoje precizni i pouzdani podaci o njima.

Dok je praćenje kontinuirana aktivnost sustavnog prikupljanja podataka o određenim pokazateljima kako bi se subjekti provedbe obavijestili o napretku i postizanju ciljeva, evaluacija je sustavna i objektivna procjena tekućega ili okončanoga programa ili politike. Svrha praćenja i evaluacije nije samo prikupljanje podataka o napretku ili neuspjesima i provedbi aktivnosti na planu suzbijanja korupcije, nego i poduzimanje mjera kako bi se uklonili ili smanjili nedostaci, te identificirali novi elementi koji bi se ugradili u postojeće ili nove strateške napore.

Zbog svega toga, APIK bi trebala razraditi metodologiju za procjenu učinaka provedbe Strategije i Akcijskog plana, kao i predvidjeti dinamiku i način primjene te metodologije i izvješćivanja javnosti i Povjerenstva za izbor i praćenje rada APIK-a o provedenim evaluacijama.

Zbog realne mogućnosti da se uvjeti za provedbu Strategije i Akcijskog plana promijene ili da se iz nekog drugog bitnog razloga pojavi potreba za dopune ili izmjene u tekstu Strategije ili Akcijskog plana, potrebno je Strategijom predvidjeti način izmjene ovih akata. Zakon već predviđa da je APIK mjerodavna za izradu Strategije i Akcijskog plana, što podrazumijeva i mjerodavnost za izmjene i dopune ovih akata.

Strateški programi:

- 5. Redovno praćenje provedbe aktivnosti iz Akcijskog plana za provedbu Strategije i osiguranje kontinuirane djelotvornosti sustava za izvješćivanje o provedbi aktivnosti iz Akcijskog plana.*
- 6. Procjena provedbe Strategije i Akcijskog plana i izvješćivanje o tome javnosti i mjerodavnih organa.*
- 7. Procjena potreba za revidiranje Strategije i Akcijskog plana sukladno rezultatima dobivenim nakon evaluacije provedbe ovih dokumenata.*

BOSNA I HERCEGOVINA

AKCIJSKI PLAN ZA
PROVEDBU STRATEGIJE ZA
BORBU PROTIV KORUPCIJE
2015. – 2019.

Sarajevo, prosinac 2014.

Strateški cilj 1

Uspostava i jačanje institucionalnih kapaciteta i unaprjeđenje normativnog okvira za borbu protiv korupcije

Strateški program 1.1.					
Određivanje tijela za suzbijanje korupcije na razinama vlasti gdje to nije učinjeno uz razvoj međusobne suradnje i koordinacije svih tijela za suzbijanje korupcije u BiH.					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije mjerodavne za provedbu	Indikatori učinkovitosti	Potrebni resursi
1.1.1.	Pojedinačno utvrditi razine vlasti gdje nisu određena tijela za suzbijanje korupcije sukladno Zakonu o Agenciji	Šest mjeseci po usvajanju Strategije	Agencija za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije (APIK), Tim za monitoring i koordinaciju provedbe Općeg plana Vlade Federacije Bosne i Hercegovine u borbi protiv korupcije (Tim FBIH), Povjerenstvo za praćenje provedbe strategije i Akcijskog plana za borbu protiv korupcije RS (Povjerenstvo RS), Vlada Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (Vlada BD BiH)	Lista konkretnih razina vlasti gdje tijela za suzbijanje korupcije nisu određena	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
1.1.2.	Inicirati novu ili postojeću upravnu strukturu tijela za suzbijanje korupcije na razinama vlasti gdje to nije učinjeno i dati preporuke za njihovo ustrojstvo	Devet mjeseci po usvajanju Strategije	APIK, zakonodavna i izvršna vlast na svim razinama u BiH	APIK pokrenuo inicijativu za određivanja tijela i davanje preporuka za njihovo ustrojstvo gdje to nije učinjeno	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
1.1.3.	Odrediti tijela za suzbijanje korupcije sukladno zakonskim odredbama na onim razinama vlasti gdje to nije učinjeno	Druga godina po usvajanju Strategije	Zakonodavna i izvršna vlasti na svim razinama u BiH gdje tijela nisu formirana	Donesene odluke odgovarajućih razina vlasti o uspostavi tijela gdje to nije učinjeno	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
1.1.4.	Uspostaviti komunikaciju, suradnju i koordinaciju između APIK-a i svih tijela za suzbijanje korupcije	Druga godina po usvajanju Strategije	APIK i tijela za suzbijanje korupcije na svim razinama u BiH	Zaključeni memorandumi o razumijevanju i suradnji između APIK-a i tijela za suzbijanje korupcije	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
1.1.5.	Redovno održavati i unaprjeđivati komunikaciju, suradnju i koordinaciju između svih tijela za suzbijanje korupcije u BiH	Kontinuirano (poslije uspostave tijela)	APIK i tijela za suzbijanje korupcije na svim razinama u BiH	Memorandumi o razumijevanju i suradnji se provode	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti

Strateški program 1.2.					
Osiguranje administrativnih, finansijskih i institucionalnih kapaciteta tijela za suzbijanje korupcije u BiH sukladno njihovim mjerodavnostima.					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije mjerodavne za provedbu	Indikatori učinkovitosti	Potrebni resursi
1.2.1.	Inicirati izradu pojedinačnih potreba tijela za suzbijanje korupcije u BiH sukladno njihovim mjerodavnostima	Šest mjeseci po usvajanju Strategije	APIK	Upućen dopis APIK-a kojim se traži definiranje potreba tijela za suzbijanje korupcije u BiH	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
1.2.2.	Ustanoviti potrebe tijela za suzbijanje korupcije u BiH sukladno njihovim mjerodavnostima	Druga godina po usvajanju Strategije	APIK, Tim FBiH, Povjerenstvo RS, Vlada BD BiH i vlade županija	Potrebe definirane, zahtjevi za njihovo osiguranje poslani mjerodavnim institucijama	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
1.2.3.	Osigurati administrativne, finansijske i institucionalne kapacitete tijela za suzbijanje korupcije sukladno njihovim mjerodavnostima	Druga godina po usvajanju Strategije	Zakonodavna i izvršna vlast na odgovarajućim razinama u BiH	Osigurani odgovarajući materijalno-tehnički, normativno-pravni uslovi za rad tijela za suzbijanje korupcije	Dopunska sredstva osigurati kroz realizaciju strateškog programa 1.9
1.2.4.	Na temelju pojedinačnih mjerodavnosti tijela za suzbijanje korupcije u BiH izraditi sukladne planove i programe obuke	Treća godina po usvajanju Strategije	APIK i tijela za suzbijanje korupcije na svim razinama u BiH	Definirana lista mjerodavnosti za sva tijela za suzbijanje korupcije u BiH za koja je potrebno organizirati sukladne planove i zajedničke obuke	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
1.2.5.	Izraditi sukladne programe obuka za članove tijela za suzbijanje korupcije u BiH	Treća godina po usvajanju Strategije	APIK i tijela za suzbijanje korupcije na svim razinama u BiH	Planovi i programi obuka izrađeni	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
1.2.6.	Kontinuirano obrazovati članove tijela za suzbijanje korupcije, na temelju sukladnih planova i programa obuke	Treća godina po usvajanju Strategije	APIK i tijela za suzbijanje korupcije na svim razinama u BiH	Obuke se provode sukladno planovima i programima	Dopunska sredstva osigurati kroz realizaciju strateškog programa 1.9

Strateški program 1.3.					
Osiguranje adekvatnih kapaciteta institucija sa protukoruptivnim mjerodavnostima.					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije mjerodavne za provedbu	Indikatori učinkovitosti	Potrebni resursi
1.3.1.	Inicirati procjene potreba institucija sa protukoruptivnim mjerodavnostima na svim razinama u BiH	Šest mjeseci po usvajanju Strategije	APIK i tijela za suzbijanje korupcije u BiH	Inicirana procjena potreba sukladno mjerodavnostima	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti

1.3.2.	Ustanoviti potrebe institucija sa protukoruptivnim mjerodavnostima na svim razinama u BiH	Prva godina po usvajanju Strategije	Institucije sa protukoruptivnim mjerodavnostima na svim razinama vlasti u BiH	Procjene izvršene, potrebe definirane, zahtjevi za osiguranjem potreba poslani mjerodavnim institucijama na odgovarajućoj razini vlasti	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
1.3.3.	Osigurati administrativne, finansijske i institucionalne kapacitete institucija sa protukoruptivnim mjerodavnostima u BiH	Druga godina po usvajanju Strategije	Zakonodavna i izvršna vlast na svim razinama, mjerodavna ministarstva	Na temelju definiranih potreba osigurani adekvatni administrativni, finansijski i institucionalni kapaciteti	Dopunska sredstva osigurati kroz realizaciju strateškog programa 1.9

Strateški program 1.4.					
Unaprjeđenje suradnje i koordinacije između institucija sa protukoruptivnim mjerodavnostima u BiH i tijela za suzbijanje korupcije na odgovarajućoj razini vlasti.					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije mjerodavne za provedbu	Indikatori učinkovitosti	Potrebni resursi
1.4.1.	Uspostaviti formalno institucionalnu suradnju između institucija sa protukoruptivnim mjerodavnostima na odgovarajućoj razini vlasti, kroz potpisivanje memoranduma o suradnji	Druga godina po usvajanju Strategije	APIK i tijela za suzbijanje korupcije, institucije sa protukoruptivnim mjerodavnostima na odgovarajućoj razini vlasti	Potpisani memorandumi o suradnji između institucija sa protukoruptivnim mjerodavnostima na odgovarajućoj razini vlasti	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
1.4.2.	Uspostaviti formalno institucionalnu suradnju između srodnih institucija sa protukoruptivnim mjerodavnostima u BiH, kroz potpisivanje memoranduma o suradnji	Druga godina po usvajanju Strategije	APIK i tijela za suzbijanje korupcije, institucije sa protukoruptivnim mjerodavnostima u BiH	Potpisani memorandumi o suradnji između srodnih institucija sa protukoruptivnim mjerodavnostima u BiH	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
1.4.3.	Uspostaviti formalno institucionalne mehanizme suradnje APIK-a i tijela za suzbijanje korupcije sa protukoruptivnim institucijama na odgovarajućoj razini vlasti, kroz potpisivanja memoranduma o suradnji	Druga godina po usvajanju Strategije	APIK i tijela za suzbijanje korupcije, institucije sa protukoruptivnim mjerodavnostima na odgovarajućoj razini vlasti u BiH	Potpisani memorandumi o suradnji između APIK-a i tijela za suzbijanje korupcije sa protukoruptivnim institucijama na odgovarajućoj razini vlasti u BiH	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti

Strateški program 1.5.					
Unaprjeđenje profesionalnosti javne uprave kroz uspostavu i primjenu transparentnih i mjerljivih kriterija za upošljavanje i pomjeranje u javnoj službi.					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije mjerodavne za provedbu	Indikatori učinkovitosti	Potrebni resursi
1.5.1.	Identificirati mogućnosti za uspostavu, primjenu i unaprjeđivanje transparentnih i mjerljivih kriterija za upošljavanje i pomjeranje u javnoj službi	Druga godina po usvajanju Strategije	APIK, tijela za suzbijanje korupcije, Ured koordinatora za reformu javne uprave (PARCO) i agencije za državnu službu/upravu (ADS/ADU) u BiH	Izvršena analiza zakonskih odredbi, identificirane mogućnosti za unaprjeđivanje propisa za upošljavanje i pomjeranje u javnoj službi	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
1.5.2.	Inicirati izmjene i dopune propisa za uvođenje, primjenu i unaprjeđivanje transparentnih i mjerljivih kriterija za upošljavanje i pomjeranje u javnoj službi	Druga godina po usvajanju Strategije	APIK, tijela za suzbijanje korupcije, ministarstva pravde u BiH, na razini entiteta i Vlada BD BiH	Izmjene i dopune zakona o radu u javnoj službi formulirane i poslone mjerodavnim institucijama na usvajanje	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
1.5.3.	Izvršiti izmjene i dopune propisa za uvođenje, primjenu i unaprjeđivanje transparentnih i mjerljivih kriterija za upošljavanje i pomjeranje u javnoj službi	Treća godina po usvajanju Strategije	Ministarstva pravde u BiH i Pravosudno povjerenstvo BD BiH, Vijeće ministara BiH, zakonodavna i izvršna vlast u BiH	Predložene i implementirane izmjene i dopune zakona i podzakonskih akata sukladno rezultatima analize	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
1.5.4.	U programe javnog i stručnog ispita za javne službenike uvesti oblasti koje se odnose na poznavanje protukoruptivnog zakonodavstva i borbe protiv korupcije	Druga godina po usvajanju Strategije	Ministarstva pravde u BiH, Pravosudno povjerenstvo BD BiH, ADS/ADU na svim razinama u BiH	U programe javnog i stručnog ispita uvedene oblasti koje se odnose na borbu protiv korupcije	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
1.5.5.	Izvršiti izmjene i dopune zakona koji reguliraju javnu službu u BiH sa ciljem da se omogući vođenje disciplinskog postupka bez obzira na tijek kaznenog postupka	Treća godina po usvajanju Strategije	Zakonodavna tijela, PARCO, ministarstva pravde, ADS/ADU na odgovarajućoj razini vlasti	Implementirane izmjene i dopune zakona koje reguliraju javnu službu u BiH, prilagođeni pravilnici o disciplinskoj odgovornosti	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti

Strateški program 1.6.					
Uskladba izrade planova i programa za obuku u svim javnim institucijama u BiH iz oblasti prevencije korupcije i koordinacije borbe protiv korupcije.					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije mjerodavne za provedbu	Indikatori učinkovitosti	Potrebni resursi
1.6.1.	Analizirati osposobljenost i informiranost državnih službenika uposlenih u javnim institucijama u svezi sa prevencijom korupcije i koordinacijom borbe protiv korupcije	Prva godina po usvajanju Strategije	ADS/ADU u BiH, APIK u suradnji sa tijelima za suzbijanje korupcije	Analiza urađena, utvrđena razina osposobljenost i informiranost državnih službenika uposlenih u javnim institucijama	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
1.6.2.	Na temelju analize, izraditi sukladne planove i programe za obuke za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije u svim javnim institucijama u BiH	Druga godina po usvajanju Strategije	Agencije za državnu službu i javnu upravu u BiH, APIK u suradnji sa tijelima za suzbijanje korupcije	Izrađeni standardizirani planovi i programi za obuku	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
1.6.3.	Kontinuirano provoditi obuke sukladno planovima i programima za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije u svim javnim institucijama u BiH	Kontinuirano nakon izrade planova i programa	Agencije za državnu službu i javnu upravu u BiH, APIK u suradnji sa tijelima za suzbijanje korupcije	Obuke se provode	Dopunska sredstva osigurati kroz realizaciju strateškog programa 1.9

Strateški program 1.7.					
Osiguranje stručnosti i profesionalnosti rukovodećih državnih službenika kroz dosljednu primjenu kriterija za izbor.					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije mjerodavne za provedbu	Indikatori učinkovitosti	Potrebni resursi
1.7.1.	Analizirati zakonske propise za izbor i imenovanje rukovodećih dužnosnika u javnim institucijama u BiH, s ciljem osiguranja njihove stručnosti i profesionalnosti	Prva godina po usvajanju Strategije	APIK u suradnji sa tijelima za suzbijanje korupcije, agencijama za državnu službu i upravu u BiH	Izvršena analiza zakonskih propisa, definirane mjere za utvrđivanje stručnosti i profesionalnosti	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
1.7.2.	Na temelju rezultata analize predložiti izmjene i dopune zakonskih propisa koji reguliraju izbor i imenovanje rukovodećih državnih službenika u javnim institucijama na temelju jasnijih i preciznijih kriterija	Druga godina po usvajanju Strategije	APIK, tijela za suzbijanje korupcije, Ministarstvo pravde BiH, ministarstva pravde na razini entiteta i županije, Vlada BD BiH	Predložene izmjene i dopune zakona sukladno analizi, razvijen okvir sa definiranim potrebitim kompetencijama za rukovodeće državne službenike u javnim institucijama	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti

1.7.3.	Implementirati izmjene i dopune zakonskih propisa koji reguliraju izbor i imenovanje rukovodećih državnih službenika u javnim institucijama u BiH, s ciljem osiguranja njihove stručnosti i profesionalnosti	Druga godina po usvajanju Strategije	Zakonodavna i izvršna vlast na odgovarajućim razinama vlasti u BiH	Zakonski propisi za izbor i imenovanje rukovodećih državnih službenika izmijenjeni i dopunjeni	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
--------	--	--------------------------------------	--	--	--

Strateški program 1.8.					
Smanjenje mogućnosti političkog i drugih utjecaja na rad uposlenih u javnim institucijama.					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije mjerodavne za provedbu	Indikatori učinkovitosti	Potrebni resursi
1.8.1.	Analizirati zakonske propise koji reguliraju rad uposlenih u javnim institucijama u BiH, s ciljem suzbijanja političkog i drugog utjecaja na njihov rad	Treća godina po usvajanju Strategije	APIK, tijela za suzbijanje korupcije, PARCO, ADS/ADU u BiH	Analizirani zakonski propisi. Na temelju analize definirana lista odredbi i procijenjen njihov utjecaj na suzbijanje političkog i drugog utjecaja na rad državnih službenika i uposlenika u javnim institucijama u BiH	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
1.8.2.	Kroz istraživanja utvrditi način na koji se, eventualno, vrši politički i drugi utjecaj na rad uposlenih u javnim institucijama u BiH	Treća godina po usvajanju Strategije	APIK, tijela za suzbijanje korupcije, PARCO, ADS/ADU u BiH	Na temelju provedenog istraživanja utvrđeni načini i pojavnici oblici ostvarivanja političkog i drugog utjecaja na rad državnih službenika i uposlenika u javnim institucijama u BiH	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
1.8.3.	Na temelju rezultata analize i istraživanja predložiti mjere s ciljem suzbijanja političkih i drugih neprimjerenih utjecaja na rad uposlenih u javnim institucijama u BiH	Treća godina po usvajanju Strategije	APIK, tijela za suzbijanje korupcije, PARCO, ADS/ADU u BiH	Prijedlog mjera izrađen i dostavljen mjerodavnim tijelima na daljnje postupanje	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
1.8.4.	Uskladiti procedure internih kontrola u javnim institucijama, s ciljem suzbijanja izlaganja uposlenih internim pritiscima	Druga godina po usvajanju Strategije	Sve institucije na svim razinama u BiH	Razvijene i sukladne procedure internih kontrola	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti

Strateški program 1.9.					
Osiguranje finansijskih sredstva za provedbu strategija i pratećih akcijskih planova za borbu protiv korupcije na svim razinama u BiH.					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije mjerodavne za provedbu	Indikatori učinkovitosti	Potrebni resursi
1.9.1.	Izraditi procjenu potrebitih sredstava za provedbu strategija i akcijskih planova za borbu protiv korupcije na svim razinama u BiH	Prva godina po usvajanju Strategije	APIK, tijela za suzbijanje korupcije, institucije koje imaju obveze iz strategija i akcijskih planova	Sve institucije i tijela izradili procjenu potrebitih sredstava za provedbu obveza iz strategija i akcijskih planova	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
1.9.2.	Sukladno procjenom planirati sredstva u proračunima svih tijela za suzbijanje korupcije i institucija koje imaju obveze iz strategija i akcijskih planova	Prva godina po usvajanju Strategije	APIK, tijela za suzbijanje korupcije, institucije koje imaju obveze iz strategija i akcijskih planova	Sve institucije i tijela izvršili planiranje potrebitih sredstava sukladno godišnjem proračunskom planiranju	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
1.9.3.	Osigurati sredstva u proračunima svih tijela za suzbijanje korupcije i institucija koje imaju obveze iz strategija i akcijskih planova	Druga godina po usvajanju Strategije	Izvršna i zakonodavna vlast na odgovarajućim razinama u BiH	Osigurana sredstva potrebna za provedbu obveza iz strategija i akcijskih planova	Dopunska sredstva osigurati kroz realizaciju strateškog programa 1.9

Strateški program 1.10.					
Unaprjeđenje normativnog okvira u BiH za borbu protiv korupcije, s ciljem učinkovitije suradnje i koordinacije između pravosudnih tijela i tijela za provedbu zakona.					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije mjerodavne za provedbu	Indikatori učinkovitosti	Potrebni resursi
1.10.1.	Analizirati normativni okvir za borbu protiv korupcije na svim razinama u BiH, u cilju unaprjeđenja suradnje i koordinacije između pravosudnih tijela i tijela za provedbu zakona, posebice u svezi preporuka relevantnih međunarodnih institucija	Prva godina po usvajanju Strategije	APIK, tijela za suzbijanje korupcije, ministarstva pravde u BiH, Pravosudno povjerenstvo BD BiH i institucije za provedbu zakona na svim razinama u BiH	Izvršena analiza normativnog okvira na svim razinama u BiH, identificirane zapreke za suradnju i mogućnosti unaprjeđenja suradnje i koordinacije	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
1.10.2.	Na temelju rezultata analize predložiti potrebite izmjene i dopune normativnog okvira za borbu protiv korupcije na svim razinama u BiH, u cilju unaprjeđenja suradnje i koordinacije između pravosudnih tijela i tijela za provedbu zakona	Druga godina po usvajanju Strategije	APIK, tijela za suzbijanje korupcije, ministarstva pravde u BiH, Pravosudno povjerenstvo BD BiH i institucije za provedbu zakona na svim razinama u BiH	Prijedlozi za izmjene i dopune normativnog okvira definirani i upućeni u proceduru usvajanja	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti

1.10.3.	Implementirati predložene izmjene i dopune normativnog okvira za borbu protiv korupcije na svim razinama u BiH, u cilju unaprjeđenja suradnje i koordinacije između pravosudnih tijela i tijela za provedbu zakona	Treća godina po usvajanju Strategije	Zakonodavna vlast na odgovarajućim razinama u BiH	Implementirane izmjene i dopune normativnog okvira	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
1.10.4.	Predložiti izmjene i dopune kaznenog zakonodavstva s ciljem inkriminiranja „trgovine utjecajem“	Druga godina po usvajanju Strategije	Zakonodavna i izvršna vlast na odgovarajućim razinama u BiH	Implementirane izmjene i dopune kaznenog zakonodavstva	Dopunska sredstva osigurati kroz realizaciju strateškog programa 1.9
1.10.5.	Donošenje zakonske regulative u oblasti lobiranja na svim razinama u BiH	Četvrta godina po usvajanju Strategije	Zakonodavna i izvršna vlast na odgovarajućim razinama u BiH	Implementirani zakoni o lobiranju	Dopunska sredstva osigurati kroz realizaciju strateškog programa 1.9

Strateški program 1.11.					
Omogućavanje APIK-u i tijelima za suzbijanje korupcije u BiH da daju mišljenja na predložene protukoruptivne zakone.					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije mjerodavne za provedbu	Indikatori učinkovitosti	Potrebni resursi
1.11.1.	Propisati procedure o pribavljanju mišljenja APIK-a ili tijela za suzbijanje korupcije na prijedloge zakona koji sadrže protukoruptivne odredbe, ovisno od razina vlasti	Druga godina po usvajanju Strategije	APIK, tijela za suzbijanje korupcije, izvršna vlast na svim razinama u BiH	Procedure implementirane i provode se, zakoni sa protukoruptivnim odredbama se dostavljaju na mišljenje	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
1.11.2.	Analizirati i predložiti unapređenje postojećeg pravnog okvira kojim se osigurava učinkovita provedba mjerodavnosti APIK-a	Druga godina po usvajanju Strategije	APIK, Parlamentarna skupština BiH	Izrađena samoprocjena i predložene izmjene i dopune Zakona o Agenciji	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti

Strateški program 1.12.					
Uskladba zakonodavnog okvira u BiH sa obvezama iz ratificiranih međunarodnih konvencija.					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije mjerodavne za provedbu	Indikatori učinkovitosti	Potrebiti resursi
1.12.1.	Identificirati obveze BiH iz međunarodnih konvencija i standarda iz oblasti borbe protiv korupcije koje nisu sadržane u zakonskim propisima na svim razinama u BiH	Prva godina po usvajanju Strategije	APIK, tijela za suzbijanje korupcije na svim razinama vlasti u BiH, ministarstva pravde u BiH, Pravosudno povjerenstvo BD BiH	Identificirane obveze BiH iz međunarodnih konvencija i standarda koje nisu sadržane u zakonskim propisima	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
1.12.2.	Inicirati izmjene i dopune zakonskih propisa na temelju obveza iz međunarodnih konvencija i standarda za borbu protiv korupcije, koje nisu sadržane u zakonima na svim razinama u BiH	Druga godina po usvajanju Strategije	APIK, tijela za suzbijanje korupcije na svim razinama vlasti u BiH, ministarstva pravde u BiH, Pravosudno povjerenstvo BD BiH	Prijedlozi za izmjene i dopune zakonskih propisa definirani i dostavljeni mjerodavnim institucijama na usvajanje	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
1.12.3.	Implementirati izmjene i dopune normativnog okvira na temelju obveza iz međunarodnih konvencija i standarda za borbu protiv korupcije, koje nisu sadržane u zakonima na svim razinama u BiH	Treća godina po usvajanju Strategije	Zakonodavna tijela na svim razinama vlasti u BiH	Implementirane izmjene i dopune zakonskih propisa	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti

Strateški program 1.13.					
Provedba preporuka bitnih međunarodnih institucija i organizacija za borbu protiv korupcije.					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije mjerodavne za provedbu	Indikatori učinkovitosti	Potrebiti resursi
1.13.1.	Identificirati relevantne međunarodne organizacije i institucije koje daju preporuke iz oblasti borbe protiv korupcije	Šest mjeseci po usvajanju Strategije	APIK, tijela za suzbijanje korupcije na svim razinama vlasti u BiH, ministarstva pravde u BiH, Pravosudno povjerenstvo BD BiH	Kreiran spisak relevantnih međunarodnih organizacija i institucija i dostavljen mjerodavnim institucijama na svim razinama	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
1.13.2.	Kontinuirano pratiti i provoditi preporuke relevantnih međunarodnih organizacija i institucija za borbu protiv korupcije	Kontinuirano	APIK, tijela za suzbijanje korupcije na svim razinama vlasti u BiH, ministarstva pravde u BiH, Pravosudno povjerenstvo BD BiH	Preporuke identificirane, obavještenja za postupanje po njima dostavljena mjerodavnim institucijama na svim razinama	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti

Strateški program 1.14.					
Unaprjeđenje prevencije korupcije i borbe protiv korupcije kroz uskladbu protukoruptivnog zakonodavstva na svim razinama u BiH.					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije mjerodavne za provedbu	Indikatori učinkovitosti	Potrebni resursi
1.14.1.	Analizirati i identificirati nesuglasja protukoruptivnih zakona na svim razinama u BiH, u cilju unaprjeđenja borbe protiv korupcije	Druga godina po usvajanju Strategije	APIK, tijela za suzbijanje korupcije na svim razinama vlasti u BiH, ministarstva pravde u BiH, Pravosudno povjerenstvo BD BiH	Izrađena lista protukoruptivnih zakona za analizu, analiza provedena, utvrđena nesuglasja unutar protukoruptivnog zakonodavstva u BiH	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
1.14.2.	Inicirati izmjene i dopune protukoruptivnih zakona, u cilju unaprjeđenja borbe protiv korupcije	Treća godina po usvajanju Strategije	APIK, tijela za suzbijanje korupcije na svim razinama vlasti u BiH, ministarstva pravde u BiH, Pravosudno povjerenstvo BD BiH	Prijedlozi za uskladbu protukoruptivnih zakona definirani i dostavljeni mjerodavnim zakonodavnim tijelima na usvajanje	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
1.14.3.	Implementirati izmjene i dopune protukoruptivnih zakona na svim razinama u BiH, s ciljem njihove međusobne harmonizacije i unaprjeđenja borbe protiv korupcije	Do kraja važnosti Strategije	Zakonodavna tijela na svim razinama u BiH	Prijedlozi za uskladbu protukoruptivnih zakona implementirani	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti

Strateški cilj 2

Razvijanje, promoviranje i provedba preventivne protukoruptivne aktivnosti u javnom i privatnom sektoru

Strateški program 2.1. Smanjenje mogućnosti pojave korupcije kroz unaprjeđenje proaktivne transparentnosti institucija i poboljšanje primjene zakona o slobodi pristupa informacijama (ZOSPI).					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije mjerodavne za provedbu	Indikatori učinkovitosti	Potrebni resursi
2.1.1.	Analizirati sadržaj svih zakona o slobodi pristupa informacijama u BiH zbog identifikacije rješenja koja otežavaju slobodan pristup informacijama, kao i potrebe za harmonizacijom među zakonima	Prva godina po usvajanju Strategije	Institucija ombudsmana za ljudska prava BiH, APIK i tijela za suzbijanje korupcije, mjerodavne institucije na svim razinama vlasti u BiH	Analiza zakona izvršena, rješenja koja otežavaju slobodan pristup informacijama identificirana	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
2.1.2.	Na temelju analize pripremiti prijedloge za izmjene i dopune zakona o slobodi pristupa informacijama u pravcu eliminacije odredaba koje otežavaju slobodan pristup informacijama	Druga godina po usvajanju Strategije	Institucija ombudsmana za ljudska prava BiH, mjerodavne institucije, zakonodavna i izvršna razina vlasti u BiH, APIK i tijela za suzbijanje korupcije	Prijedlozi za izmjene i dopune zakona definirani, izrađeni i poslani mjerodavnim zakonodavnim tijelima na usvajanje	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
2.1.3.	Na temelju analize pripremiti prijedloge za izmjene i dopune zakona o slobodi pristupa informacijama za uskladbu ovih zakona	Druga godina po usvajanju Strategije	Institucija ombudsmana za ljudska prava BiH, mjerodavne institucije, zakonodavna i izvršna razina vlasti u BiH, APIK i tijela za suzbijanje korupcije	Prijedlozi za izmjene i dopune zakona definirani, izrađeni i poslani mjerodavnim zakonodavnim tijelima na usvajanje	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
2.1.4.	Implementirati predložene izmjene i dopune za eliminaciju odredaba koje otežavaju slobodu pristupa informacijama, i uskladiti zakone koji reguliraju ovu oblast na svim razinama	Treća godina po usvajanju Strategije	Zakonodavna tijela na svim razinama u BiH	Implementirani prijedlozi za izmjene i dopune zakona o slobodi pristupa informacijama	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
2.1.5.	Pratiti realizaciju zakona o slobodi pristupa informacijama na svim razinama u BiH, izvješćivati javnost i institucije o tome, i unaprijediti njihovu provedbu	Kontinuirano	Institucija ombudsmana za ljudska prava BiH, APIK i tijela za suzbijanje korupcije na svim razinama u BiH	Izrađuju se izvješća o praćenju primjene zakona o slobodi pristupa informacijama i dostupni su javnosti i institucijama	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti

2.1.6.	Podsticati i unaprijediti proaktivnu transparentnost u radu javnih institucija u BiH sukladno standardima Partnerstvo za otvorenu vlast (Open Government Partnership)	Kontinuirano	APIK, tijela za suzbijanje korupcije, zakonodavna i izvršna vlast na svim razinama u BiH, sve javne institucije u BiH	Izrađene strategije javnog komuniciranja i unaprijeđena aktivna transparentnosti institucija u BiH	Dopunska sredstva osigurati kroz realizaciju strateškog programa 1.9
2.1.7.	Imenovati službenika za informiranje i izraditi vodič i indeks registar informacija u onim institucijama u BiH gdje to još nije urađeno	Prva godina po usvajanju Strategije	Sve institucije koje podliježu obvezama iz zakona o slobodnom pristupu informacijama u BiH	Izrađen vodič i indeks registar informacija, određeni službenici za informiranje	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti

Strateški program 2.2.					
Unaprjeđenje prava na slobodan pristup informacijama kroz preciznije definiranje izuzetaka od općeg pravila iz zakona o slobodi pristupa informacijama (ZOSPI).					
	Aktivnost	Vremenski rok	Institucije mjerodavne za provedbu	Indikatori učinkovitosti	Potrebni resursi
2.2.1.	Analizirati primjenu zakona o slobodi pristupa informacijama u BiH, s ciljem identifikacije problema u praksi, uz tumačenje izuzetaka od pravila za slobodan pristup informacijama	Prva godina po usvajanju Strategije	Institucija ombudsmana za ljudska prava BiH, Agencija za zaštitu osobnih podataka u BiH, APIK i tijela za suzbijanje korupcije	Izrađena analiza, identificirani problemi tumačenja izuzetaka primjene od pravila	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
2.2.2.	Sukladno analizi predložiti izmjene i dopune zakona o slobodi pristupa informacijama u BiH za preciznije definiranje izuzetaka od prava na slobodan pristup informacijama	Druga godina po usvajanju Strategije	Institucija ombudsmana za ljudska prava BiH, Agencija za zaštitu osobnih podataka u BiH, ministarstva pravde, Pravosuđe BD BiH, APIK i tijela za suzbijanje korupcije	Prijedlog izmjene i dopune zakona izrađene i poslane zakonodavnim tijelima na odgovarajućoj razini vlasti	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
2.2.3.	Analizirati zakone o slobodi pristupa informacijama u BiH, s ciljem identifikacije mogućnosti za uvođenje parcijalnog objavljivanja informacija	Prva godina po usvajanju Strategije	Institucija ombudsmana za ljudska prava BiH, Agencija za zaštitu osobnih podataka u BiH, APIK i tijela za suzbijanje korupcije	Izrađena analiza, identificirane mogućnosti za parcijalno objavljivanje informacija	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
2.2.4.	Sukladno analizi predložiti izmjene i dopune zakona o slobodi pristupa informacijama u BiH, kojima će se omogućiti parcijalno objavljivanje informacija	Druga godina po usvajanju Strategije	Institucija ombudsmana za ljudska prava BiH, Agencija za zaštitu osobnih podataka u BiH, ministarstva pravde, Pravosuđe BD BiH, APIK i tijela za suzbijanje korupcije	Prijedlog izmjene i dopune zakona izrađene i poslane zakonodavnim tijelima na odgovarajućoj razini vlasti	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti

2.2.5.	Implementirati izmjene i dopune zakona o slobodi pristupa informacijama u BiH za preciznije definiranje izuzetaka i parcijalno objavljivanje informacija	Treća godina po usvajanju Strategije	Zakonodavna tijela na odgovarajućoj razini vlasti	Izmjene i dopune zakona implementirane, izuzeci preciznije definirani	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
--------	--	--------------------------------------	---	---	--

Strateški program 2.3.					
Povećanje transparentnosti prikupljanja i trošenja finansijskih sredstava političkih stranaka u BiH kroz preciznije finansijsko izvješćivanje i praćenje izvješća.					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije mjerodavne za provedbu	Indikatori učinkovitosti	Potrebni resursi
2.3.1.	Analizirati zakone u BiH koji reguliraju financiranje političkih stranaka, s ciljem identifikacije mogućnosti za unaprjeđenje transparentnosti njihovog financiranja	Prva godina po usvajanju Strategije	SIP BiH, APIK i mjerodavne institucije u BiH	Identificirati mogućnost za unaprjeđenje transparentnosti financiranja političkih stranaka	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
2.3.2.	Na temelju analize pripremiti i predložiti izmjene i dopune zakona u BiH koji reguliraju financiranje političkih stranaka u BiH, radi osiguranja transparentnosti izvora prihoda i njihovog trošenja	Prva godina po usvajanju Strategije	SIP BiH, APIK i mjerodavne institucije u BiH	Pripremljene izmjene i dopune zakona u BiH koji reguliraju financiranje političkih stranaka u BiH i poslone na usvajanje	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
2.3.3.	Predložiti izmjene i dopune zakona u BiH za uvođenje sankcija za političke stranke koje ne vode detaljan registar evidencija o приходima i rashodima, poslovne knjige ili ne podnesu finansijska izvješća u roku i na način kako je propisala CIK BiH	Prva godina po usvajanju Strategije	SIP BiH, APIK i mjerodavne institucije u BiH	Pripremljene izmjene i dopune zakona koji reguliraju financiranje političkih stranaka u BiH i poslone na usvajanje	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
2.3.4.	Implementirati predložene izmjene i dopune zakona u BiH koji reguliraju financiranje političkih stranaka, s ciljem unaprjeđenja transparentnosti njihovog financiranja	Druga godina po usvajanju Strategije	Zakonodavna tijela na odgovarajućim razinama vlasti	Implementirane izmjene i dopune zakona u BiH koji reguliraju financiranje političkih stranaka u BiH	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
2.3.5.	Unaprijediti transparentnost sustava financiranja političkih stranaka u BiH kroz izgradnju mehanizama unutarnje kontrole i obuke odgovornih osoba u strankama	Prva godina po usvajanju Strategije	SIP BiH, APIK i mjerodavne institucije u BiH	Unaprijeđen sustav financiranja političkih stranaka, redovno se provode kontrole i obuke odgovornih službenika	Dopunska sredstva osigurati kroz realizaciju strateškog programa 1.9

2.3.6.	Unaprijediti djelotvornu kontrolu prikupljanja i trošenja sredstava za financiranje stranaka kroz sankcioniranje nezakonitog postupanja sukladno preporukama GRECO-a	Prva godina po usvajanju Strategije.	SIP BiH, APIK i mjerodavne institucije u BiH i zakonodavna u BiH	Unaprijeđena kontrola, definirani oblici nezakonitog postupanja	Dopunska sredstva osigurati kroz realizaciju strateškog programa 1.9
2.3.7.	Omogućiti CIK-u BiH kontinuirano nadziranje prikupljanja i trošenja sredstava političkih stranaka	Prva godina po usvajanju Strategije	SIP BiH, APIK i mjerodavne institucije u BiH i zakonodavna u BiH	Osiguran nadzor troškova političkih stranaka	Dopunska sredstva osigurati kroz realizaciju strateškog programa 1.9

Strateški program 2.4.					
Uvođenje obveze za političke stranke da prijavljuju donacije nefinancijske prirode na jednak način kao i financijske donacije.					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije mjerodavne za provedbu	Indikatori učinkovitosti	Potrebiti resursi
2.4.1.	Definiranje nefinancijskih (tzv. <i>in-kind</i>) donacija političkim strankama u vidu besplatnih ili po povlaštenim cijenama usluge štampanja, reklamnog prostora i slične usluge	Prva godina po usvajanju Strategije	SIP BiH, APIK i mjerodavne institucije u BiH	Nefinancijske donacije definirane i sukladne između SIP-a, APIK-a i tijela za suzbijanje korupcije	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
2.4.2.	Predložiti izmjene i dopune zakona u BiH kojima će se definirati obveze prijavljivanja nefinancijskih (tzv. <i>in-kind</i>) donacija političkih stranaka	Prva godina po usvajanju Strategije	SIP BiH, APIK i mjerodavne institucije u BiH	Izmjene i dopune zakona za prijavljivanje nefinancijskih (tzv. <i>in-kind</i>) donacija političkim strankama poslane na usvajanje	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
2.4.3.	Implementirati izmjene i dopune zakona u BiH kojima će se definirati obveze prijavljivanja nefinancijskih (tzv. <i>in-kind</i>) donacija političkih stranaka	Druga godina po usvajanju Strategije	Parlamentarna skupština BiH	Implementirane izmjene i dopune Zakona o financiranju političkih stranaka BiH kada su u pitanju <i>in-kind</i> donacije	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
2.4.4.	Obvezati političke stranke da cjelokupno financiranje vrše preko jedinstvenog bankovnog računa kako bi se olakšala kontrola i nadzor nad financijskim transakcijama	Prva godina po usvajanju Strategije	SIP BiH, APIK, mjerodavne institucije BiH, agencije za bankarstvo u BiH	Predložene izmjene i dopune zakona	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
2.4.5.	Unaprijediti podzakonske akte - pravilnike za podnošenje financijskih izvješća s ciljem definiranja pojedinačnih troškova stranaka, sa fokusom na unaprijeđenju financijskih izvješća	Prva godina po usvajanju Strategije	SIP BiH	Unaprijeđeni podzakonski akti	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti

Strateški program 2.5.					
Smanjenje mogućnosti za zlouporabu diskrecionih ovlasti.					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije mjerodavne za provedbu	Indikatori učinkovitosti	Potrebni resursi
2.5.1.	Izvršiti analizu zakonskih propisa koji reguliraju rad javnih institucija u BiH s ciljem utvrđivanja mogućnosti za zloupotrebu diskrecionog odlučivanja	Druga godina po usvajanju Strategije	APIK, tijela za suzbijanje korupcije, mjerodavne institucije u BiH	Izvršena analiza, identificirane mogućnosti za suzbijanje zloupotrebe diskrecionog odlučivanja	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
2.5.2.	Izvršiti analizu korišćenja diskrecionih ovlasti, s ciljem uvođenja veće transparentnosti kako bi se svaka odluka u kojoj se primjenjuje ova ovlast morala obrazložiti i javno objaviti	Druga godina po usvajanju Strategije	APIK, tijela za suzbijanje korupcije, mjerodavne institucije u BiH	Izvršena analiza, utvrđene mogućnosti za povećanje transparentnosti upotrebe diskrecionih ovlasti	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
2.5.3.	Sukladno rezultatima analiza odrediti kriterije i uvjete pod kojim se primjenjuju diskrecione ovlasti i predložiti izmjene i dopune zakonskih i podzakonskih akata u BiH koji reguliraju tu oblast	Druga godina po usvajanju Strategije	APIK, tijela za suzbijanje korupcije, mjerodavne institucije u BiH	Definirani kriteriji i uvjeti za primjenu diskrecionih ovlasti i predložene izmjene i dopune zakonskih propisa za tu oblast	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
2.5.4.	Implementirati izmjene i dopune zakona koji reguliraju rad javnih institucija u BiH, a koji definiraju diskrecione ovlasti u pravcu smanjenja mogućnosti za njihovu zloupotrebu i povećanje transparentnosti njihove primjene	Treća godina po usvajanju Strategije	Zakonodavna tijela na odgovarajućim razinama vlasti	Implementirani prijedlozi za izmjenu i dopunu zakona koji reguliraju rad javnih institucija u BiH i definiraju primjenu diskrecionih ovlasti	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti

Strateški program 2.6.					
Razvoj kulture integriteta i etičnosti u javnim institucijama u BiH.					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije mjerodavne za provedbu	Indikatori učinkovitosti	Potrebni resursi
2.6.1.	Izraditi i uvesti sukladne programe obuke iz oblasti prevencije korupcije i suzbijanja sukoba interesa u javnim institucijama u BiH	Prva godina po usvajanju Strategije	APIK, tijela za suzbijanje korupcije, ADS/ADU u BiH	Programi za obuku izrađeni i sukladni između APIK-a, ADS-a/ADU-a u BiH	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti

2.6.2.	Provoditi sukladne obuke za stručno usavršavanje uposlenika u javnim institucijama u BiH u cilju razvijanja kulture integriteta i etičnosti	Kontinuirano	APIK, tijela za suzbijanje korupcije, ADS/ADU u BiH	Kontinuirano provoditi obrazovanje iz oblasti etike na svim razinama vlasti	Dopunska sredstva osigurati kroz realizaciju strateškog programa 1.9
2.6.3.	Donijeti etičke kodekse i planove integriteta u javnim institucijama u BiH gdje to nije učinjeno i osigurati njihovu provedbu	Druga godina po usvajanju Strategije	APIK, tijela za suzbijanje korupcije, ADS/ADU u BiH	Implementirani etički kodeksi i planovi integriteta u institucijama u kojim to nije učinjeno i provode se, uposleni su upoznati sa sadržajem etičkih kodeksa, informacije dostupne javnosti	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti

Strateški program 2.7.					
Ujednačavanje metodologije za izradu i provedbu planova za borbu protiv korupcije za javne institucije u BiH i uspostava zakonske obveze za izradu planova integriteta u svim javnim institucijama u BiH.					
	Aktivnost	Vremenski rok	Institucije mjerodavne za provedbu	Indikatori učinkovitosti	Potrebni resursi
2.7.1.	Kreirati sukladne smjernice za izradu planova za borbu protiv korupcije za javne institucije u BiH	Prva godina po usvajanju Strategije	APIK, tijela za suzbijanje korupcije	Kreirane sukladne smjernice za sve institucije u BiH	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
2.7.2.	Uvesti zakonsku obvezu za izradu planova integriteta za javne institucije u BiH	Prva godina po usvajanju Strategije	APIK, tijela za suzbijanje korupcije, vlade i zakonodavna vlast na svim razinama u BiH	Zakonski propisi izmijenjeni, definirane i uspostavljene obveze za izradu planova integriteta	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
2.7.3.	Sukladno zakonskim obvezama izvršiti uskladbu postojećih planova integriteta u javnim institucijama u BiH	Druga godina po usvajanju Strategije	APIK, tijela za suzbijanje korupcije, sve javne institucije u BiH	Izvršena uskladba postojećih planova integriteta u svim institucijama u BiH	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti

Strateški program 2.8.					
Unaprjeđenje procedure utvrđivanja sukoba interesa kroz sustav prikupljanja i provjere podataka o imovinskom stanju, uz učinkovito sankcioniranje za neistinite podatke u prijavama.					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije mjerodavne za provedbu	Indikatori učinkovitosti	Potrebni resursi
2.8.1.	Izvršiti analizu zakona o sukobu interesa u BiH s ciljem utvrđivanja mogućnosti za učinkovitije suzbijanje sukoba interesa i pooštavanja sankcija za njihovo nepoštivanje	Druga godina po usvajanju Strategije	APIK, povjerenstva/tijela za odlučivanje o sukobu interesa u BiH, tijela za suzbijanje korupcije, mjerodavne institucije na svim razinama u BiH	Analiza izvršena, identificirane mogućnosti za unaprjeđenje suzbijanja sukoba interesa i pooštavanja sankcija za njihovo nepoštivanje	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
2.8.2.	Na temelju analize predložiti izmjene i dopune zakona o sukobu interesa u BiH za učinkovitije suzbijanje sukoba interesa i pooštavanja sankcija za njihovo nepoštivanje	Treća godina po usvajanju Strategije	APIK, povjerenstva/tijela za odlučivanje o sukobu interesa u BiH, tijela za suzbijanje korupcije, mjerodavne institucije na svim razinama u BiH	Prijedlozi izmjena i dopuna zakona o sukobu interesa u BiH poslani na usvajanje odgovarajućim zakonodavnim tijelima	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
2.8.3.	Implementirati izmjene i dopune zakona o sukobu interesa u BiH za učinkovitije suzbijanje sukoba interesa i pooštavanja sankcija za njihovo nepoštivanje	Četvrta godina po usvajanju Strategije	Zakonodavna tijela na odgovarajućim razinama u BiH	Implementirani prijedlozi izmjene i dopune zakona o sukobu interesa u BiH	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
2.8.4.	Izvršiti sveobuhvatnu analizu zakonskih propisa za izjave o imovinskom stanju, s ciljem uspostave učinkovitog sustava kontrole, obrade podataka iz izjava o imovinskom stanju i eliminacije zapreka za njihovo javno objavljivanje	Prva godina po usvajanju Strategije	SIP BiH, Agencija za zaštitu osobnih podataka, APIK, tijela za suzbijanje korupcije, porezne uprave, zemljišnoknjižni uredi, agencije za bankarstvo u BiH	Izvršena analiza, na temelju analize kreirano idejno rješenje sustava izjava o imovinskom stanju u BiH i identificirane mogućnosti eliminacije zapreka za njihovo javno objavljivanje	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
2.8.5.	Formirati elektronski registar izjava o imovinskom stanju	Druga godina po usvajanju Strategije	Izvršna vlast, SIP BiH, Agencija za zaštitu osobnih podataka	Uspostavljen elektronski registar izjava o imovinskom stanju	Dopunska sredstva osigurati kroz realizaciju strateškog programa 1.9
2.8.6.	Uvesti učinkovite alate za prikupljanje podataka u svezi sa izjavama o imovinskom stanju sa fokusom na verifikaciju, provjeru podataka i sankcioniranje	Treća godina po usvajanju Strategije	SIP BiH, Agencija za zaštitu osobnih podataka, APIK, tijela za suzbijanje korupcije	Uvedeni učinkoviti alati za prikupljanje podataka u svezi sa izjavama o imovinskom stanju, uspostavljena elektronska baza izjava o imovinskom stanju	Dopunska sredstva osigurati kroz realizaciju strateškog programa 1.9

2.8.7.	Uspostaviti elektronsku bazu podataka za kontinuirano provođenje kontrole prijema poklona i njihovog prijavljivanja od strane izabраних званичника, носилаца извршних функција и саветника	Prva godina po usvajanju Strategije	SIP BiH, Agencija za zaštitu osobnih podataka, APIK, tijela za suzbijanje korupcije	Uspostavljena elektronska baza podataka, redovno se provode kontrole prijema poklona i njihovo prijavljivanje	Dopunska sredstva osigurati kroz realizaciju strateškog programa 1.9
2.8.8.	Razraditi posebite programe obuke sa mjerama iz domena suzbijanja sukoba interesa i prijave imovine	Treća godina po usvajanju Strategije	APIK, SIP BiH, ADS/ADU u BiH, tijela za suzbijanje korupcije	Programi obuke urađeni, redovno se provodi stručno usavršavanje uposlenika	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti

Strateški program 2.9.					
Kontinuirana uskladba zakonodavnog okvira u oblasti javnih nabava sa međunarodnim obvezama i standardima.					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije mjerodavne za provedbu	Indikatori učinkovitosti	Potrebni resursi
2.9.1.	Izvršiti analizu primjene Zakona o javnim nabavama BiH	Druga godina po usvajanju Strategije	Agencija za javne nabave, sve institucije mjerodavne za provedbu Zakona o javnim nabavama BiH	Izvršena analiza zakona i izrađene preporuke s ciljem smanjivanja mogućnosti korupcije u javnim nabavama	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
2.9.2.	Kontinuirano vršiti obuke uposlenih u svim institucijama u BiH u svezi sa pitanjem suzbijanja korupcije u provedbi javnih nabava na svim razinama u BiH	Kontinuirano	ADS/ADU u BiH, Pravosudno povjerenstvo BD, sve institucije u BiH	Obuke se redovno provode u svezi sa pitanjem suzbijanja korupcije u javnim nabavama	Dopunska sredstva osigurati kroz realizaciju strateškog programa 1.9
2.9.3.	Utvrđiti obvezu kojom bi se otvoreni postupak uveo kao pravilo, a ograničeni postupak i ostali kao izuzetak	Treća godina po usvajanju Strategije	Agencija za javne nabave, Vijeće ministara, ADS/ADU u BiH	Smanjen broj ograničenih postupaka	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
2.9.4.	Transparentno objavljivanje i ažuriranje svih registara ugovora o javnim nabavama i sporazuma naručitelja	Kontinuirano	Agencija za javne nabave	Objavljeni registri ugovora i sporazuma o javnoj nabavci i redovno se ažuriraju	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
2.9.5.	Izraditi registar planiranih javnih nabava sa posebno definiranim karakteristikama roba i usluga koje se nabavljaju i učiniti ga javno dostupnim zainteresiranim ponuđačima	Prva godina po usvajanju Strategije	Agencija za javne nabave	Registar izrađen i javno objavljen svim zainteresiranim ponuđačima	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti

2.9.6.	Izraditi mehanizme kontrole kojima će se osigurati suzbijanje zloupotrebe u procedurama javnih nabava	Prva godina po usvajanju Strategije	Agencija za javne nabave, Vijeće ministara, ADS/ADU u BiH, Ured za razmatranje žalbi BiH	Kreirani učinkoviti mehanizmi kontrole za suzbijanje zloupotreba u procedurama javnih nabava	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
2.9.7.	Ojačati kapacitete u javnim institucijama u BiH u oblasti javnih nabava i uvesti učinkovite mehanizme kontrole	Kontinuirano	Agencija za javne nabave, Ured za razmatranje žalbi BiH, sve institucije u BiH	Ustrojene interne revizije, uspostavljeni učinkoviti mehanizmi kontrole, ojačani kapaciteti kroz obuke i opremanje	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti

Strateški program 2.10.					
Unaprjeđenje pravnog okvira za aktivnije sudjelovanje privatnog sektora u protukoruptivnim aktivnostima.					
Aktivnost	Vremenski rok	Institucije mjerodavne za provedbu	Indikatori učinkovitosti	Potrebni resursi	
2.10.1.	Izvršiti analizu uključenosti i mogućnosti aktivnijeg sudjelovanja privatnog sektora u borbi protiv korupcije	Prva godina po usvajanju Strategije	APIK, tijela za suzbijanje korupcije, mjerodavne institucije na svim razinama u BiH, gospodarske komore i drugi oblici gospodarskih udruženja u BiH	Analiza izvršena, identificirane mogućnosti za aktivnije sudjelovanje privatnog sektora u protukoruptivnim aktivnostima	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
2.10.2.	Identificirati forme suradnje i uspostaviti suradnju u BiH između tijela za suzbijanje korupcije i institucija sa protukoruptivnim mjerodavnostima sa jedne, i privatnog sektora, sa druge strane	Prva godina po usvajanju Strategije	APIK, tijela za suzbijanje korupcije, mjerodavne institucije na svim razinama u BiH, gospodarske komore i drugi oblici gospodarskih udruženja u BiH	Definirane forme suradnje privatnog sektora i tijela za suzbijanje korupcije i protukoruptivnih institucija, suradnja uspostavljena	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
2.10.3.	Aktivno uključiti poslovna udruženja u izradu prijedloga zakonskih rješenja u cilju jačanja borbe protiv korupcije	Prva godina po usvajanju Strategije	Gospodarske komore, gospodarska društva, mjerodavne institucije, APIK	U suradnji sa OCD osigurane pretpostavke za aktivno uključivanje poslovnih udruženja u navedene aktivnosti	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
2.10.4.	Izraditi jedinstvenu metodologiju i smjernice za izradu planova integriteta u gospodarstvu i privatnom sektoru	Druga godina po usvajanju Strategije	APIK, tijela za suzbijanje korupcije, gospodarske komore i drugi oblici gospodarskih udruženja sektora u BiH	Izrađena metodologija plana integriteta za privatni sektor i učinjena dostupnim	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti

2.10.5.	Uspostaviti učinkovite mehanizme za prijavu korupcije u gospodarstvu i privatnom sektoru na svim razinama u BiH	Druga godina po usvajanju Strategije	APIK, tijela za suzbijanje korupcije, gospodarske komore i drugi oblici udruživanja privatnog sektora u BiH	Razvijene procedure i uspostavljeni otvoreni komunikacijski kanali za prijavu korupcije	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
---------	---	--------------------------------------	---	---	--

Strateški program 2.11.					
Jačanje nadzorne funkcije i odgovornosti za propuštanje nadzora u oblasti sukoba interesa, etike i integriteta, finansijskog poslovanja, poštivanja profesionalnih i drugih standarda.					
	Aktivnost	Vremenski rok	Institucije mjerodavne za provedbu	Indikatori učinkovitosti	Potrebni resursi
2.11.1.	Jačati kapacitete inspeksijskih tijela na svim razinama vlasti u BiH za vršenje njihovih mjerodavnosti	Kontinuirano	Inspeksijska tijela na svim razinama u BiH, APIK, tijela za suzbijanje korupcije, zakonodavna i izvršna vlast u BiH	Kapaciteti ojačani kroz obuke, upošljavanje novog kadra i osiguranje opreme	Dopunska sredstva osigurati kroz realizaciju strateškog programa 1.9
2.11.2.	Jačanje odgovornosti državnih službenika u oblastima sukoba interesa, etike i integriteta, finansijskog poslovanja, poštivanja profesionalnih i drugih standarda	Druga godina po usvajanju Strategije	ADS/ADU u BiH, APIK, tijela za suzbijanje korupcije	Izvršena analiza, identificirane mogućnosti za unaprjeđivanje odgovornosti za vršenje nadzora	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
2.11.3.	Unaprijediti procedure za odgovornost državnih službenika u nadzoru sukoba interesa, etike i integriteta, finansijskog poslovanja, poštivanja profesionalnih i drugih standarda	Druga godina po usvajanju Strategije	ADS/ADU u BiH, APIK, tijela za suzbijanje korupcije	Procedure za odgovornost državnih službenika unaprijeđene	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti

Strateški program 2.12.					
Jačanje kadrovskih i drugih kapaciteta i pravnog okvira za unaprjeđenje rada revizorskih službi i inspeksijskih tijela.					
	Aktivnost	Vremenski rok	Institucije mjerodavne za provedbu	Indikatori učinkovitosti	Potrebni resursi
2.12.1.	Analizirati potrebe za unaprjeđenje rada revizorskih službi i inspeksijskih tijela za otkrivanje nepravilnosti u radu javnih institucija u BiH	Druga godina po usvajanju Strategije	Uredi za reviziju, inspeksijske službe, ADS/ADU u BiH, APIK, tijela za suzbijanje korupcije	Analiza izrađena, identificirane konkretne potrebe za unaprjeđenje rada i prijedlozi poslani mjerodavnim institucijama	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti

2.12.2.	Sukladno analizi izvršiti adekvatno kapacitiranje revizorskih službi i inspeksijskih tijela za otkrivanje nepravilnosti u radu javnih institucija u BiH, u cilju učinkovitije borbe protiv korupcije	Treća godina po usvajanju Strategije	Zakonodavna i izvršna vlast na odgovarajućoj razini vlasti u BiH, ministarstva financija u BiH	Izvršeno kapacitiranje sukladno prijedlozima za odgovarajuće kapacitiranje revizorskih službi i inspeksijskih tijela	Dopunska sredstva osigurati kroz realizaciju strateškog programa 1.9
2.12.3.	Predložiti izmjene i dopune zakona o reviziji institucija u BiH kojim se obvezuju revizorska tijela za proaktivno dostavljanje dokaza i informacija mjerodavnim tužiteljstvima o indicijama počinjenja kaznenih djela korupcije do kojih dođu za vrijeme vršenja revizije	Druga godina po usvajanju Strategije	Uredi za reviziju institucija u BiH, mjerodavne institucije na svim razinama u BiH, izvršna vlast na svim razinama u BiH	Prijedlozi izmjena i dopuna zakona upućeni u proceduru usvajanja	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
2.12.4.	Omogućiti kontinuirano obrazovanje revizorskih službi u BiH radi usvajanja i primjene novih standarda i tehnika vršenja revizije, te upoznavanja sa dobrim praksama	Četvrta godina po usvajanju Strategije	Vijeće ministara BiH, vlade na svim razinama u BiH, ministarstva financija na svim razinama u BiH	Redovno se vrše obuke i obrazovanje revizora, izvješća sa tih obuka se izrađuju i dostupni su javnosti	Dopunska sredstva osigurati kroz realizaciju strateškog programa 1.9

Strateški program 2.13.					
Uspostava učinkovitijih kanala komunikacije revizorskih službi i inspeksijskih tijela sa institucijama za provedbu zakona u svezi nalaza koji upućuju na moguće koruptivno ponašanje.					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije mjerodavne za provedbu	Indikatori učinkovitosti	Potrebni resursi
2.13.1.	Razviti precizne i obvezujuće procedure za razmjenu informacija između revizorskih službi i inspeksijskih tijela sa institucijama za provedbu zakona za indicije koje upućuju na korupciju	Prva godina po usvajanju Strategije	Službe za reviziju, inspeksijska tijela, institucije za provedbu zakona u BiH, Vijeće ministara i vlade na svim razinama u BiH	Procedure razvijene i poslana na usvajanje Vijeću ministara i vladama na odgovarajućoj razini u BiH	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
2.13.2.	Povećati transparentnost nalaza obavljenih nadzora revizorskih službi i inspeksijskih tijela sa periodičnim objavljivanjem podataka o provedenim aktivnostima i njihovim nalazima	Kontinuirano	Revizijske službe i inspeksijska tijela na svim razinama u BiH	Podaci o obavljenim revizijama i inspeksijskim kontrolama dostupni javnosti preko web stranica i medija	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti

Strateški program 2.14.					
Obrazovanje predstavnika zakonodavnih tijela u BiH s ciljem donošenja učinkovitih propisa i politika za borbu protiv korupcije.					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije mjerodavne za provedbu	Indikatori učinkovitosti	Potrebni resursi
2.14.1.	Provesti anketu upoznatosti članova zakonodavnih tijela u BiH sa međunarodnim obvezama i protukoruptivnim standardima na planu suzbijanja korupcije	Druga godina po usvajanju Strategije	APIK, tijela za suzbijanje korupcije, zakonodavna tijela u BiH	Analiza izvršena, identificirane potrebe za unaprjeđenjem poznavanja međunarodnih obveza i protukoruptivnih standarda	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
2.14.2.	Provoditi obuke članova zakonodavnih tijela u BiH u svezi sa međunarodnim obvezama i protukoruptivnim standardima na planu suzbijanja korupcije	Kontinuirano nakon druge godine od usvajanja Strategije	APIK, tijela za suzbijanje korupcije, zakonodavna tijela u BiH	Obuke zakonodavnih tijela se provode, izvješća o tome dostupni su javnosti putem web stranica i medija	Dopunska sredstva osigurati kroz realizaciju strateškog programa 1.9

Strateški program 2.15.					
Jačanje uloge nadzornih povjerenstava zakonodavnih tijela s ciljem učinkovitijeg praćenja rada institucija i suzbijanja korupcije.					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije mjerodavne za provedbu	Indikatori učinkovitosti	Potrebni resursi
2.15.1.	Analizirati mjerodavnosti nadzornih povjerenstvo zakonodavnih tijela u BiH i mogućnosti za jačanje njihove uloge u prevenciji korupcije i koordinaciji borbe protiv korupcije	Druga godina po usvajanju Strategije	APIK, tijela za suzbijanje korupcije, zakonodavna tijela na odgovarajućoj razini vlasti u BiH	Analiza izvršena, utvrđene mogućnosti za jačanje uloga nadzornih povjerenstava i definirane preporuke	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
2.15.2.	Osigurati adekvatan nadzor nad radom institucija od strane zakonodavnih tijela sukladno njihovim mjerodavnostima	Kontinuirano poslije druge godine od usvajanja Strategije	Zakonodavna tijela na svim razinama u BiH	Redovno se provodi nadzor nad radom institucija i izrađeni izvješća o obavljenom nadzoru sa preporukama za poboljšanje	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti

Strateški program 2.16.					
Uvođenje obveze vođenja javnih rasprava o zakonima sa protukoruptivnim odredbama.					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije mjerodavne za provedbu	Indikatori učinkovitosti	Potrebni resursi
2.16.1.	Uvesti obvezu vođenja javnih rasprava u svezi sa prijedlozima zakonskih i podzakonskih rješenja koja su u svezi sa borbom protiv korupcije	Kontinuirano	Zakonodavna tijela i institucije izvršne vlasti na svim razinama u BiH	Prijedlozi zakonskih i podzakonskih akata su dostupni javnosti, javnost daje prijedloge za poboljšanje predloženih akata	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti

Strateški program 2.17.					
Unaprjeđenje odgovornosti i racionalnosti u planiranju, prikupljanju i trošenju javnih sredstava, kroz unaprjeđenje transparentnosti tog procesa.					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije mjerodavne za provedbu	Indikatori učinkovitosti	Potrebni resursi
2.17.1.	Unaprijediti sustav internih kontrola s ciljem jačanja odgovornosti i racionalnosti u planiranju i trošenju javnih sredstava	Kontinuirano	Mjerodavne institucije na svim razinama u BiH	Kontrole se redovno provode, izrađeni izvješća i date preporuke	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
2.17.2.	Osigurati transparentnost planiranja, prikupljanja i trošenja javnih sredstava putem javnog objavljivanja financijskog poslovanja javnih institucija na svim razinama	Kontinuirano	Ministarstva financija u BiH, izvršna vlast na svim razinama u BiH i javne institucije u BiH	Transparentnost osigurana putem objavljivanja izvješća od strane ministarstava financija	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti

Strateški program 2.18.					
Osiguranje jednakog tretmana građana i gospodarskih subjekata u pogledu prikupljanja poreza, carina i drugih dažbina					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije mjerodavne za provedbu	Indikatori učinkovitosti	Potrebni resursi
2.18.1.	Analizirati zakonske propise i procedure iz oblasti prikupljanja poreza, carina i drugih dažbina u pogledu mogućih zloupotreba i nejednakog tretmana građana i gospodarskih subjekata	Treća godina po usvajanju Strategije	Ministarstva financija, revizijske službe, inspeksijska tijela, porezne uprave u BiH, UNO BiH, APIK, tijela za suzbijanje korupcije	Izvršena analiza, identificirane mogućnosti za zloupotrebu i informacije o tome dostupne javnosti	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti

2.18.2.	Na temelju analize predložiti unaprjeđivanje normativnog okvira i procedura za prikupljanje poreza, carina i drugih dažbina u pogledu nejednakog tretmana građana i gospodarskih subjekata	Četvrta godina po usvajanju Strategije	Ministarstva financija, revizijske službe, inspeksijska tijela u BiH, APIK, tijela za suzbijanje korupcije, porezne uprave, UNO BiH	Prijedlozi za unaprjeđena normativnog okvira i procedura izrađeni i poslani u proceduru za usvajanje	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
---------	--	--	---	--	--

Strateški program 2.19.					
Povećanje nadzora nad planiranjem i izvršenjem proračuna i odgovornosti za nepoštivanje pravila koji reguliraju te procese.					
	Aktivnost	Vremenski rok	Institucije mjerodavne za provedbu	Indikatori učinkovitosti	Potrebni resursi
2.19.1.	Razviti metodologiju praćenja realizacije programa/projekata financiranih iz proračuna, te praćenje njihove realizacije u praksi radi nenamjenskog trošenja sredstava.	Kontinuirano	Ministarstva financija, revizorski i inspeksijska tijela, Vijeće ministara BiH	Razvijena metodologija i redovno se prati realizacija trošenja sredstava iz proračuna	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
2.19.2.	Osigurati transparentnost planiranja i izvršenja godišnjih proračuna javnih institucija u BiH	Druga godina po usvajanju Strategije	Ministarstva financija, javne institucije u BiH	Transparentnost osigurana kroz javno objavljivanje na web stranicama	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti

Strateški cilj 3

Unaprjeđenje djelotvornosti i učinkovitosti pravosudnih institucija i tijela za provedbu zakona u oblasti borbe protiv korupcije

Strateški program 3.1. Osiguranje odgovarajućih mehanizama za prijavu korupcije uposlenih u javnim institucijama, kao i praćenje postupanja po prijavama.					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije mjerodavne za provedbu	Indikatori učinkovitosti	Potrebni resursi
3.1.1.	Jačati svijest državnih službenika putem sukladnih obuka u svezi sa obvezama za postupanje po prijavama za korupciju i zaštitu lica koja prijavljuju korupciju	Kontinuirano	APIK, tijela za suzbijanje korupcije, institucije za provedbu zakona, inspeksijske službe u BiH	Sukladni programi pripremljeni, obuke se provode, izvješća o tome dostupna javnosti putem web stranica i medija	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
3.1.2.	Uspostaviti <i>online</i> sustave i telefonske linije za prijavljivanje korupcije u svim institucijama izvršne vlasti u BiH	Druga godina po usvajanju Strategije	Sve institucije izvršne vlasti u BiH, APIK, tijela za suzbijanje korupcije	Dostupan broj uspostavljenih sustava i linija, informacije o tome dostupni javnosti putem web stranica i medija	Dopunska sredstva osigurati kroz realizaciju strateškog programa 1.9
3.1.3.	Utvrđiti metodologiju za sukladno vođenje evidencija prijave, obradu i analizu statističkih podataka o prijavama sa indicijama korupcije u BiH	Prva godina po usvajanju Strategije	APIK, tijela za suzbijanje korupcije, institucije za provedbu zakona u BiH	Metodologija izrađena, sukladna između APIK-a i tijela za suzbijanje korupcije i dostupna javnosti	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
3.1.4.	Periodično obrađivati statističke podatke o prijavama korupcije u BiH po utvrđenoj metodologiji i učiniti analize tih podataka dostupnim javnosti	Kontinuirano poslije prve godine po usvajanju Strategije	Tijela za suzbijanje korupcije, APIK, sve institucije izvršne vlasti u BiH	Obrada se vrši periodično, informacije o nalazima su dostupni javnosti putem web stranica i medija	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti

Strateški program 3.2. Promoviranje prijavljivanja i poticanja aktivnog sudjelovanja građana u borbi protiv korupcije.					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije mjerodavne za provedbu	Indikatori učinkovitosti	Potrebni resursi
3.2.1.	Osmisliti i provoditi kampanje za informiranje građana o mogućnosti za aktivno uključivanje u borbu protiv korupcije i načinima za prijavljivanje korupcije	Kontinuirano poslije prve godine po usvajanju Strategije	APIK, tijela za suzbijanje korupcije, službe za odnose sa javnošću institucija izvršne vlasti u BiH	Kampanje osmišljene i provode se, informacije o kampanjama dostavljaju se APIK-u i tijelima za suzbijanje korupcije	Dopunska sredstva osigurati kroz realizaciju strateškog programa 1.9
3.2.2.	Kontinuirano promovirati <i>online</i> sustave i telefonske linije za prijavljivanje korupcije i mehanizme zaštite prijavitelja korupcije	Kontinuirano	APIK, tijela za suzbijanje korupcije, službe za odnose sa javnošću i dužnosnici svih institucija izvršne vlasti u BiH	Javnosti dostupne informacije o <i>online</i> sustavima i telefonskim linijama za prijavu korupcije	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
3.2.3.	Dosljedno primjenjivati i dodatno unaprijediti postojeće mehanizme zaštite prijavitelja korupcije	Kontinuirano	APIK, tijela za suzbijanje korupcije	Dostupni podaci o broju zaštićenih prijavitelja korupcije, osmišljene mjere za unaprjeđivanje zaštite prijavitelja i dostupne javnosti	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti

Strateški program 3.3. Jačanje integriteta tijela za provedbu zakona.					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije mjerodavne za provedbu	Indikatori učinkovitosti	Potrebni resursi
3.3.1.	Redovna izrada i nadogradnja, te provedba planova integriteta u tijelima za provedbu zakona u BiH	Kontinuirano	Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće (VSTV), sudovi i tužiteljstva u BiH, APIK, tijela za suzbijanje korupcije	Nadograđeni planovi integriteta se izrađuju, izvješću o njihovoj provedbi se dostavljaju tijelima za suzbijanje korupcije i APIK-u	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
3.3.2.	Provoditi redovne obuke iz oblasti prevencije korupcije i borbe protiv korupcije u tijelima za provedbu zakona u BiH	Kontinuirano	VSTV, centri za obrazovanje sudaca i tužitelja, APIK, tijela za suzbijanje korupcije, sudovi i tužiteljstva u BiH	Izvješća o provedenim obukama se dostavljaju tijelima za suzbijanje korupcije i APIK-u, javnost se informira o njima	Dopunska sredstva osigurati kroz realizaciju strateškog programa 1.9

3.3.3.	Normativno ustrojiti procedure sigurnosnih provjera za službenike pravosudnih institucija i tijela za provedbu zakona sa akcentom podložnost koruptivnim ponašanjem	Treća godina po usvajanju Strategije	VSTV, centri za obrazovanje sudaca i tužitelja, APIK, tijela za suzbijanje korupcije	Kriteriji i procedure za provjere utvrđeni i dostavljeni pravosudnim institucijama i agencijama za provedbu zakona	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
--------	---	--------------------------------------	--	--	--

Strateški program 3.4.					
Unaprjeđenje otkrivanja korupcije kroz stvaranje, jačanje i primjenu učinkovitih mehanizama i tehnika za proaktivni pristup tom procesu.					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije mjerodavne za provedbu	Indikatori učinkovitosti	Potrebni resursi
3.4.1.	Definirati temelju i procedure za proaktivno postupanje u otkrivanju korupcije i razmjenu informacija između tijela za provedbu zakona u svezi sa indicijama koruptivnog ponašanja	Prva godina po usvajanju Strategije	VSTV, tijela za provedbu zakona u BiH	Temelji i procedure za proaktivno otkrivanje definirane i dostavljene svim institucijama za provedbu zakona u BiH	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
3.4.2.	Primjenjivati procedure za proaktivno postupanje u otkrivanju korupcije i razmjenu informacija između tijela za provedbu zakona u svezi sa indicijama koruptivnog ponašanja	Druga godina po usvajanju Strategije	Tijela za provedbu zakona u BiH	Povećan broj slučajeva korupcije koji su otkriveni putem proaktivnog pristupa utemeljenog na procedurama	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
3.4.3.	Izraditi standardne operativne procedure za učinkovito prikupljanje informacija i dokaza u postupku evidentiranja slučajeva korupcije i vršiti obuke u mjerodavnim institucijama	Druga godina po usvajanju Strategije	VSTV, tijela za provedbu zakona u BiH, APIK, tijela za suzbijanje korupcije, centri za obrazovanje sudaca i tužitelja, policijske akademije	Procedure izrađene, sukladne i dostavljene institucijama za provedbu zakona, obuke se vrše, mjerodavne institucije i javnost se obavještavaju o njima	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
3.4.4.	U standardne operativne procedure uvrstiti i obvezu za identifikaciju imovine i financijskih sredstava kojim raspolažu osumnjičeni za korupciju i sa njima povezana lica	Druga godina po usvajanju Strategije	VSTV, tijela za provedbu zakona u BiH, APIK, tijela za suzbijanje korupcije, centri za obrazovanje sudaca i tužitelja, policijske akademije	Identifikacija imovine uključena u standardne operativne procedure i uvrštena u programe obuke	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
3.4.5.	Dosljedna primjena obveze prijavljivanja kaznenog djela korupcije sukladno odredbama kaznenog zakonodavstva na svim razinama u BiH	Kontinuirano	Službene i odgovorne osobe u svim tijelima vlasti u BiH, javnim poduzećima i ustanovama	Povećan broj prijava u svezi sa koruptivnim kaznenim djelima u BiH	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti

Strateški program 3.5.					
Uspostava učinkovite suradnje i koordinacije između institucija u BiH u otkrivanju, dokazivanju i procesuiranju korupcije.					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije mjerodavne za provedbu	Indikatori učinkovitosti	Potrebni resursi
3.5.1.	Izraditi analizu dosadašnjeg postupanja po koruptivnim kaznenim djelima u pogledu razloga za nesrazmjerno mali broj konačnih presuda u poređenju sa podignutim optužnicama	Prva godina po usvajanju Strategije	VSTV, CEST, institucije za provedbu zakona u BiH, APIK, tijela za suzbijanje korupcije	Razlozi utvrđeni i prijedlozi za povećanje učinkovitosti procesuiranja korupcije dostavljeni svim institucijama za provedbu zakona u BiH	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
3.5.2.	Utvrđiti koji oblik suradnje i koordinacije između institucija nisu dovoljno učinkoviti, što rezultira nedovoljno kvalitetnim dokazivanjem korupcije pred sudovima	Druga godina po usvajanju Strategije	VSTV, CEST, institucije za provedbu zakona u BiH, APIK, tijela za suzbijanje korupcije	Razlozi utvrđeni i prijedlozi za povećanje učinkovitosti procesuiranja korupcije dostavljeni svim institucijama za provedbu zakona u BiH	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
3.5.3.	Predložiti i implementirati mjere za unaprjeđivanje komunikacije, suradnje, razmjene informacija o koruptivnim kaznenim djelima i koordinaciju rada institucija sa protukoruptivnim mjerodavnostima u BiH	Druga godina po usvajanju Strategije	VSTV, CEST, institucije za provedbu zakona u BiH, APIK, tijela za suzbijanje korupcije	Mjere definirane, prijedlozi za unaprjeđivanje suradnje i koordinacije poslani svim institucijama za provedbu zakona u BiH	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti

Strateški program 3.6.					
Uskladba programa za obuku iz oblasti prevencije i koordinacije borbe protiv korupcije u institucijama sa protukoruptivnim mjerodavnostima.					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije mjerodavne za provedbu	Indikatori učinkovitosti	Potrebni resursi
3.6.1.	Na temelju uočenih nedostataka u postupanju po prijavama za kaznena djela korupcije sačiniti sukladne programe obuke radi unaprjeđenja rada na ovom polju	Treća godina po usvajanju Strategije	VSTV, CEST, institucije za provedbu zakona u BiH, APIK, tijela za suzbijanje korupcije	Sukladni programi za obuku pripremljeni i suglasni, dostavljeni svim institucijama koje će ih sprovesti	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
3.6.2.	Prema sukladnim programima sprovesti zajedničke obuke za tužitelje, istražitelje i policijska tijela za rad na kaznenim djelima korupcije i poboljšanje koordinacije u tom procesu	Kontinuirano poslije treće godine po usvajanju Strategije	VSTV, CEST, institucije za provedbu zakona u BiH, APIK, tijela za suzbijanje korupcije	Obuke se provode po sukladnim programima, izvješća o njima su dostupna javnosti	Dopunska sredstva osigurati kroz realizaciju strateškog programa 1.9

Strateški program 3.7.					
Specijalizacija i dodatno obrazovanje pravosudnih i tijela za provedbu zakona u BiH, posebice za primjenu naprednijih mjera za procesuiranje počinitelja koruptivnih kaznenih djela.					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije mjerodavne za provedbu	Indikatori učinkovitosti	Potrebni resursi
3.7.1.	Izraditi analizu potreba za obrazovanjem sudaca, tužitelja i ovlaštenih službenih osoba u osmišljavanju primjene naprednijih mjera za otkrivanje i dokazivanje korupcije	Druga godina po usvajanju Strategije	VSTV, institucije za provedbu zakona u BiH, CEST, APIK, tijela za suzbijanje korupcije	Mjere za koje je potrebna obuka identificirane, sastavljena lista institucija u kojima se trebaju vršiti obuke	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
3.7.2.	Na temelju analize izraditi program obuke sudaca, tužitelja i ovlaštenih službenih osoba u primjeni naprednih mjera za otkrivanje i dokazivanje korupcije	Treća godina po usvajanju Strategije	VSTV, institucije za provedbu zakona u BiH, CEST, APIK, tijela za suzbijanje korupcije	Program za obuke izrađen i usuglašen, dostavljeni svim institucijama koje će ih provoditi	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
3.7.3.	Provoditi obuke sudaca, tužitelja i ovlaštenih službenih osoba u svezi primjene naprednijih mjera u otkrivanju, dokazivanju i procesuiranje koruptivnih kaznenih djela	Kontinuirano poslije treće godine po usvajanju Strategije	VSTV, institucije za provedbu zakona u BiH, CEST, APIK, tijela za suzbijanje korupcije	Obuke se provode po sukladnim programima, izvješća o njima su dostupni javnosti	Dopunska sredstva osigurati kroz realizaciju strateškog programa 1.9

Strateški program 3.8.					
Dosljednija provedba proširenih financijskih istraga u predmetima s obilježjima korupcije.					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije mjerodavne za provedbu	Indikatori učinkovitosti	Potrebni resursi
3.8.1.	Izraditi standardne operativne procedure za postupanje u financijskim istragama po predmetima sa obilježjima korupcije, posebice u pogledu protoka novca i stjecanja imovine	Druga godina po usvajanju Strategije	VSTV, CEST, Agencije za bankarstvo, institucije za provedbu zakona u BiH, APIK, tijela za suzbijanje korupcije	Operativne procedure izrađene i implementirane, povećan broj financijskih istraga u predmetima sa obilježjima korupcije	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
3.8.2.	Izraditi standardne operativne procedure za utvrđivanje imovine i financijskih sredstava kojima raspolažu osumnjičeni za korupciju i sa njima povezana lica u fazi istrage koruptivnih kaznenih djela	Druga godina po usvajanju Strategije	VSTV, CEST, Agencije za bankarstvo, institucije za provedbu zakona u BiH, APIK, tijela za suzbijanje korupcije	Operativne procedure izrađene i implementirane, imovina i financijsko stanje se utvrđuju prilikom istrage	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti

Strateški program 3.9.					
Unaprjeđenje učinkovitosti rada sudova na predmetima iz oblasti korupcije uz uspostavu objektivnih normativa za rad, uvažavajući složenost predmeta.					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije mjerodavne za provedbu	Indikatori učinkovitosti	Potrebni resursi
3.9.1.	Analizirati orijentaciona mjerila rada sudova na predmetima sa obilježjima korupcije u pogledu mogućnosti za stimuliranje učinkovitosti postupanja po koruptivnim predmetima	Prva godina po usvajanju Strategije	VSTV, tužiteljstva i sudovi na svim razinama, APIK, tijela za suzbijanje korupcije	Identificirani nedostaci postojećih mjerila i mehanizmi stimulacije učinkovitosti postupanja po koruptivnim predmetima	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
3.9.2.	Unaprijediti učinkovitost u postupanju po predmetima s obilježjem korupcije putem vrjednovanja složenosti rada na kompleksnim koruptivnim predmetima	Druga godina po usvajanju Strategije	VSTV, tužiteljstva i sudovi na svim razinama, APIK, tijela za suzbijanje korupcije	Unaprijeđena učinkovitost postupanja sudova po koruptivnim predmetima uvođenjem mehanizama za vrjednovanje složenosti rada	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti

Strateški program 3.10.					
Unaprjeđenje učinkovitost postupanja sudova po predmetima sa obilježjem korupcije kroz uspostavu i korišćenje jedinstvenog sustava za statističku obradu i izvješćivanje.					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije mjerodavne za provedbu	Indikatori učinkovitosti	Potrebni resursi
3.10.1.	Utvrđiti statističke podatke relevantne za analizu učinkovitosti postupanja po koruptivnim predmetima i uspostaviti procedure i mehanizme za njihovo vođenje i analizu	Druga godina po usvajanju Strategije	VSTV, APIK, tijela za suzbijanje korupcije	Statistički podaci utvrđeni, procedure i mehanizmi za njihovo vođenje ustanovljeni i poznati mjerodavnim sudovima i javnosti	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
3.10.2.	Periodično analizirati učinkovitost postupanja sudova po koruptivnim predmetima, te nalaze tih analiza zajedno sa prijedlozima za unaprjeđenje na tom planu učiniti javnim	Druga godina po usvajanju Strategije	VSTV, APIK, tijela za suzbijanje korupcije	Izrađuju se periodične analize, nalazi se objavljuju na web stranicama VSTV-a, sudova i putem medija	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti

Strateški program 3.11.					
Unaprjeđenje kaznene politike za koruptivna kaznena djela s ciljem proaktivnog odvracanja od koruptivnih aktivnosti.					
	Aktivnost	Vremenski rok	Institucije mjerodavne za provedbu	Indikatori učinkovitosti	Potrebni resursi
3.11.1.	Izraditi analizu kaznenog zakonodavstva u pogledu visine kazni za koruptivna djela, te praksu njihovog izricanja u pogledu učinkovitog odvracanja od koruptivnih radnji	Prva godina po usvajanju Strategije	VSTV, ministarstva pravde i sudovi na svim razinama u BiH, Pravosuđe BD BiH	Razlozi za nedovoljno učinkovito odvracanje od koruptivnih kaznenih djela utvrđeni i poznati javnosti	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
3.11.2.	Na temelju analize definirati prijedloge za učinkovitije odvracanje od koruptivnih djela ujednačavanjem kaznene politike i strožijem sankcioniranju kod koruptivnih kaznenih djela	Druga godina po usvajanju Strategije	VSTV, ministarstva pravde i sudovi na svim razinama u BiH, Pravosuđe BD BiH	Predložene izmjene i dopune kaznenog zakonodavstva s ciljem ujednačavanja kaznene politike i strožijeg sankcioniranja	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti

Strateški program 3.12.					
Razvoj učinkovitog sustava utvrđivanja, zamrzavanja i oduzimanja imovinske i svake druge koristi, koju su izvršitelji i s njima povezane osobe stekli koruptivnim djelovanjem.					
	Aktivnost	Vremenski rok	Institucije mjerodavne za provedbu	Indikatori učinkovitosti	Potrebni resursi
3.12.1.	Analizirati zakonodavni okvir u BiH po pitanju utvrđivanja učinkovitosti zamrzavanja, oduzimanja i upravljanja nelegalno stečenom imovinom u koruptivnim predmetima	Druga godina po usvajanju Strategije	VSTV, ministarstva pravde, ministarstva unutarnjih poslova, tužiteljstva, sudovi u BiH, Pravosuđe BD BiH	Izvršena analiza, identificirane mogućnosti za povećanje učinkovitosti, izrađeni prijedlozi za usvajanje ili izmjene i dopune zakonskog okvira	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
3.12.2.	Na temelju analize, unaprijediti i uspostaviti normativni okvir za utvrđivanje porijekla, zamrzavanja, oduzimanja i upravljanja nelegalno stečenom imovinom	Treća godina po usvajanju Strategije	Zakonodavna tijela na odgovarajućim razinama u BiH	Prijedlozi za unaprjeđenje normativnog okvira definirani i poslani u proceduru usvajanja	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti

Strateški program 3.13.					
Stvaranje uvjeta za nadzor nad radom pravosudnih tijela i institucija putem javno dostupnih statističkih podataka o postupanju po koruptivnim kaznenim djelima.					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije mjerodavne za provedbu	Indikatori učinkovitosti	Potrebiti resursi
3.13.1.	Analizirati postojeći sustav statističkih pokazatelja rada institucija za provedbu zakona i pravosudnih tijela i mogućnosti za njihovu dostupnost javnosti	Prva godina po usvajanju Strategije	VSTV, tijela za provedbu zakona i sudovi u BiH, APIK, tijela za suzbijanje korupcije	Analiza izrađena, definirane kategorije statističkih podataka dostupnih javnosti	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
3.13.2.	Na temelju analize, predložiti obuhvat statističkih podataka koje trebaju postati javne i predložiti ih na način da se one učine dostupne javnosti	Prva godina po usvajanju Strategije	VSTV, tijela za provedbu zakona i sudovi u BiH, APIK, tijela za suzbijanje korupcije	Utvrđen i predložen obuhvat statističkih informacija za objavljivanje	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
3.13.3.	Kontinuirano objavljivati statističke podatke u svezi sa brojem istraga, te podignutih, prihvaćenih i odbijenih optužnica, kao i broja presuda po koruptivnim kaznenim predmetima	Kontinuirano poslije prve godine po usvajanju Strategije	VSTV, tijela za provedbu zakona i sudovi u BiH	Statističke informacije dostupne javnosti	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti

Strateški program 3.14.					
Jačanje mehanizama disciplinske i drugih oblika odgovornosti tužitelja i sudaca za nepravilno postupanje u predmetima sa obilježjima korupcije.					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije mjerodavne za provedbu	Indikatori učinkovitosti	Potrebiti resursi
3.14.1	Analizirati postojeći sustav praćenja rada tužitelja i sudaca u predmetima koruptivnih kaznenih djela s ciljem utvrđivanja mogućnosti za njegovo poboljšanje	Prva godina po usvajanju Strategije	VSTV, tužiteljstva i sudovi u BiH	Analiza izvršena, mogućnosti za njegovo poboljšanje utvrđeni	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
3.14.2.	Predložiti mjere za poboljšanje postojećeg sustava praćenja rada tužitelja i sudaca u predmetima koruptivnih kaznenih djela uz poboljšanje učinkovitosti i eliminiranje mogućnosti za nepravilnosti	Druga godina po usvajanju Strategije	VSTV, tužiteljstva i sudovi u BiH	Mjere za poboljšanje sustava utvrđene i predložene	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
3.14.3.	Inicirati uvođenje međusobno kompatibilnih elektronskih obrazaca u tijelima za provedbu zakona, tužiteljstvima i sudovima, radi lakšeg praćenja predmeta	Druga godina po usvajanju Strategije	VSTV, tijela za provedbu zakona	Sukladan softver (CMS) za praćenje predmeta između policije, sudova i tužiteljstva	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti

Strateški cilj 4

Podizanje javne svijesti i promoviranje potrebe za sudjelovanjem cjelokupnog društva u borbi protiv korupcije

Strateški program 4.1. Provedba kontinuirane i sustavne javne kampanje o uzrocima, pojavnim oblicima i posljedicama korupcije, uz promoviranje mehanizama djelovanja protiv korupcije.					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije mjerodavne za provedbu	Indikatori učinkovitosti	Potrebni resursi
4.1.1.	Analizirati uzroke, pojavne oblike i štetne posljedice korupcije po građane, te u suradnji sa vladinim i nevladinim institucijama i akademskom zajednicom osmisliti javne kampanje na tu temu	Kontinuirano	APIK, tijela za suzbijanje korupcije, javne institucije u BiH	U suradnji javnih institucija sa organizacijama civilnog društva (OCD) i akademskom zajednicom analiza izrađena, utvrđene štetne posljedice korupcije po građane, izrađen temelj za javnu kampanju	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
4.1.2.	Sačiniti plan i program kampanja i provoditi ih prema planu i programu u suradnji sa medijima, organizacijama civilnog društva i akademskim zajednicama	Prva godina po usvajanju Strategije	APIK, tijela za suzbijanje korupcije	U suradnji javnih institucija sa OCD-om, akademskom zajednicom, javnim emiterima i ostalim medijima izrađen plan i program kampanje, periodično se provode kampanje	Dopunska sredstva osigurati kroz realizaciju strateškog programa 1.9

Strateški program 4.2. Omogućavanje sudjelovanja organizacijama civilnog društva u aktivnostima javnih institucija u oblasti borbe protiv korupcije.					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije mjerodavne za provedbu	Indikatori učinkovitosti	Potrebni resursi
4.2.1.	Učiniti dostupnim informacije o donošenju odluka na web stranicama vlada i parlamenata, pripremanju nacrtu zakona i prijedloga istih	Kontinuirano	Vijeće ministara BiH, vlade i zakonodavna tijela, te sve institucije izvršne vlasti u BiH koje pripremaju prijedloge zakona i odluka	Odluke, nacrti i prijedlozi zakona dostupni na web stranicama	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
4.2.2.	Učiniti javnim informacije u svezi sa usvajanjem ili odbacivanjem amandmana na zakone, sa jasnim obrazloženjem za takvo postupanje	Kontinuirano	Vijeće ministara BiH, vlade i zakonodavna tijela, te sve institucije izvršne vlasti u BiH koje pripremaju prijedloge zakona i odluka	Informacije se objavljuju na web stranicama	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti

4.2.3.	Omogućiti organizacijama civilnog društva da aktivnije sudjeluju u procesima donošenja i provedbe protukoruptivnih aktivnosti, na principijelan, transparentan i unaprijed dogovoreni način	Kontinuirano	Vijeće ministara BiH, vlade i zakonodavna tijela, te sve institucije izvršne vlasti u BiH koje pripremaju prijedloge zakona i odluka	Ostvarena izravna suradnja sa organizacijama OCD u provedbi konkretnih protukoruptivnih aktivnosti	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
--------	---	--------------	--	--	--

Strateški program 4.3.					
Razvoj, primjenjivanje i promoviranje dostupnih mehanizama prijavljivanja korupcije uz osiguranje povjerljivosti postupanja po prijavama građana.					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije mjerodavne za provedbu	Indikatori učinkovitosti	Potrebni resursi
4.3.1.	Analizirati postojeće mehanizme za prijavljivanje korupcije u BiH s ciljem utvrđivanja mogućnosti za unaprjeđenje povjerljivosti postupanje po prijavama	Prva godina po usvajanju Strategije	APIK, tijela za suzbijanje korupcije, sve institucije u BiH	Postojeći mehanizmi analizirani, proučene najbolje prakse i utvrđene mogućnosti za njihovo unaprjeđivanje	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
4.3.2.	Poboljšati procedure za postupanje po prijavama korupcije u pogledu povjerljivosti informacija koje su dobivene, s posebitim osvrtom na zaštitu prijavitelja	Prva godina po usvajanju Strategije	APIK, tijela za suzbijanje korupcije, sve institucije u BiH	Prijedlozi za poboljšanje zaštite povjerljivosti utvrđeni i dostavljeni svim institucijama koje postupaju po prijavama korupcije	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti

Strateški program 4.4.					
Unaprjeđenje sustava objektivnog informiranja javnosti o radu institucija uz promoviranje pozitivnih primjera postupanja za slučajeve korupcije.					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije mjerodavne za provedbu	Indikatori učinkovitosti	Potrebni resursi
4.4.1.	Uraditi analizu stanja o dostupnosti informacija u javnim tijelima i institucijama u BiH sukladno standardima Partnerstvo za otvorenu vlast (OGP)	Prva godina po usvajanju Strategije	APIK, Agencija za zaštitu osobnih podataka, Institucija ombudsmana za ljudska prava BiH	Analiza izrađena u suradnji javnih institucija i OCD-a	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
4.4.2.	Sukladno rezultatima analize sačiniti programe obuke o standardima objektivnog informiranja građana o radu javnih institucija	Druga godina po usvajanju Strategije	APIK, Agencija za zaštitu osobnih podataka, Institucija ombudsmana za ljudska prava BiH	Izrađen program obuke u suradnji javnih institucija i OCD-a	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti

4.4.3.	Vršiti kontinuiranu obuku s ciljem promocije tzv. aktivne transparentnosti u javnim institucijama	Kontinuirano	ADS/ADU u BiH, Pravosudno povjerenstvo BD BiH, APIK, tijela za suzbijanje korupcije	Redovno se provode obuke, seminari i radionice	Dopunska sredstva osigurati kroz realizaciju strateškog programa 1.9
4.4.4.	Aktivno informiranje građana o radu institucija, uz promoviranje pozitivnih primjera postupanja po prijavama građana u slučajevima korupcije	Kontinuirano	Sve institucije na svim razinama u BiH, APIK, tijela za suzbijanje korupcije	Podaci dostupni javnosti	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti

Strateški program 4.5.					
Uključivanje akademske zajednice i udruženja intelektualaca u osmišljavanju i provedbi protukoruptivnih politika i mehanizama.					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije mjerodavne za provedbu	Indikatori učinkovitosti	Potrebni resursi
4.5.1.	Definirati oblasti u borbi protiv korupcije u kojima je tijelima za suzbijanje korupcije i institucijama sa protukoruptivnim mjerodavnostima potrebna stručna pomoć i potpora	Prva godina po usvajanju Strategije	APIK, tijela za suzbijanje korupcije, sve institucije sa protukoruptivnim mjerodavnostima u BiH, institucije akademske zajednice	Identificirane oblasti moguće suradnje između akademske zajednice, protukoruptivnih tijela i institucija	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
4.5.2.	Institucionalizirati suradnju akademske zajednice, udruženja intelektualaca i asocijacija neovisnih intelektualaca sa tijelima za suzbijanje korupcije i institucijama sa protukoruptivnim mjerodavnostima	Kontinuirano poslije prve godine po usvajanju Strategije	APIK, tijela za suzbijanje korupcije, sve institucije sa protukoruptivnim mjerodavnostima u BiH, institucije akademske zajednice	Suradnja uspostavljena kroz redovnu komunikaciju i potpisivanje memoranduma o razumijevanju	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
4.5.3.	Osmišljavati i provoditi protukoruptivne projekte koje će tijela za suzbijanje korupcije i institucije sa protukoruptivnim mjerodavnostima zajednički provoditi sa akademskom zajednicom	Kontinuirano poslije prve godine po usvajanju Strategije	APIK, tijela za suzbijanje korupcije, sve institucije sa protukoruptivnim mjerodavnostima u BiH, institucije akademske zajednice	Zajednički projekti se osmišljavaju i provode	Dopunska sredstva osigurati kroz realizaciju strateškog programa 1.9
4.5.4.	Definirati politike za učinkovitu borbu protiv korupcije, s ciljem eliminiranja uzroka pojave korupcije i kontinuirano ukazivanje na štetne posljedice korupcije	Druga godina po usvajanju Strategije	APIK, tijela za suzbijanje korupcije, sve institucije sa protukoruptivnim mjerodavnostima u BiH, institucije akademske zajednice	Politike definirane	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti

Strateški program 4.6.					
Omogućavanje razvoja odgovornog i objektivnog istraživačkog novinarstva kroz unaprjeđenje otvorenosti institucija prema medijima u okvirima zakonskih propisa.					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije mjerodavne za provedbu	Indikatori učinkovitosti	Potrebni resursi
4.6.1.	Uvesti periodične obuke za novinare i urednike medija iz oblasti istraživačkog novinarstva, te standarda objektivnog izvješćivanja iz oblasti korupcije	Druga godina po usvajanju Strategije	Sve institucije u BiH, APIK, tijela za suzbijanje korupcije	Program obuka izrađen u suradnji sa udruženjima novinara i visokoobrazovnim institucijama iz oblasti novinarstva obuke se provode, izvješća o njima su dostupni javnosti	Dopunska sredstva osigurati kroz realizaciju strateškog programa 1.9
4.6.2.	Podsticati i unaprijediti razvoj objektivnog istraživačkog novinarstva kroz povećanu i aktivnu transparentnost institucija i omogućavanje pristupa informacijama	Kontinuirano	Sve institucije u BiH, APIK, tijela za suzbijanje korupcije, Institucija ombudsmana za ljudska prava BiH	Povećan broj informacija iz institucija u BiH koje su dostupne javnosti, informacije se koriste za istraživačke teme	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti

Strateški program 4.7.					
Unaprjeđenje nepristranosti i objektivnosti izvješćivanja medija u svezi sa problematikom korupcije.					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije mjerodavne za provedbu	Indikatori učinkovitosti	Potrebni resursi
4.7.1.	Dosljedna primjena poštivanja zakonskih normi i novinarske etike, s ciljem povećavanja objektivnosti i profesionalnosti informiranja o slučajevima korupcije	Kontinuirano	RAK, javni servisi, sudovi	Unaprijeđeno profesionalno i objektivno izvješćivanje u slučajevima korupcije	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
4.7.2.	Osigurati transparentnost vlasničke strukture medija i izvore njihovog financiranja	Prva godina po usvajanju Strategije	RAK, javni servisi, sudovi	Dostupni podaci o vlasničkoj strukturi medija, transparentni podaci o izvorima financiranja	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
4.7.3.	Jačanje kontrole regulatornih tijela i praćenje primjena standarda i novinarske etike od strane udruženja novinara u BiH	Kontinuirano	RAK	RAK i udruženja novinara prate aktivnosti primjene standarda i novinarske etike	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti

4.7.4.	Osigurati transparentno financiranje medija od strane javnog sektora, kako kroz izravna davanja, tako i kroz oglašavanja i javnost podataka o drugim načinima financiranja	Kontinuirano	RAK, inspeksijska tijela, udruženja novinara	Financiranja medija i oglašavanja javnih institucija u njima javno dostupno	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
4.7.5.	Podignuti razinu prepoznavanja korupcije, njezinih mehanizama, te tehnika otkrivanja kroz stručno usavršavanje novinara koji pokrivaju temu korupcije	Kontinuirano	Udruženja novinara, APIK, tijela za suzbijanje korupcije	Programi za obuke novinara pripremljeni, obuke se provode, informacije o njima su javno dostupne	Dopunska sredstva osigurati kroz realizaciju strateškog programa 1.9
4.7.6.	Osigurati adekvatnu zaštitu medija i novinara koji izvješćivaju o korupciji	Kontinuirano	APIK, tijela za suzbijanje korupcije, tijela za provedbu zakona	Konkretna mjera za zaštitu novinara poduzete u suradnji sa udruženjima novinara i OCD, osigurana adekvatna zaštita novinara koji izvješćivaju o korupciji	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti

Strateški program 4.8.					
Uključivanje udruženja gospodarskog sektora u izradu novih zakonskih rješenja i politika borbe protiv korupcije.					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije mjerodavne za provedbu	Indikatori učinkovitosti	Potrebni resursi
4.8.1.	Održavati redovnu komunikaciju sa gospodarskim društvima u pogledu uključivanja u donošenje i predlaganja zakonskih rješenja koji će osnažiti odlučnost prijavljivanja koruptivnih djela	Kontinuirano	Gospodarske komore, gospodarska društva, APIK, tijela za suzbijanje korupcije, mjerodavne institucije koje provode Strategiju i Akcijski plan	Komunikacija se redovno održava, zapisnici sa sastanaka se izrađuju, informacije o suradnji i komunikaciji dostupne javnosti	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
4.8.2.	Pojednostaviti izradu i provedbu zakonskih rješenja za gospodarski sektor po pitanju registracije firme	Prva godina po usvajanju Strategije	Gospodarske komore, gospodarska društva, APIK, tijela za suzbijanje korupcije, mjerodavne institucije koje provode Strategiju i AP	Predložene izmjene i dopune zakona kojim se pojednostavljuje registracija firme	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
4.8.3.	Uključiti gospodarske komore u planiranje i donošenje protukoruptivnih mjera i aktivnosti u oblastima njihovog djelovanja	Druga godina po usvajanju Strategije	Gospodarske komore, gospodarska društva, APIK, tijela za suzbijanje korupcije, mjerodavne institucije koje provode Strategiju i AP	Gospodarske komore kreiraju planova integriteta i sudjeluju sa svojim prijedlozima u donošenju protukoruptivnih mjera	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti

Strateški program 4.9.					
Promoviranje implementiranja i primjene kodeksa poslovne etike u poslovanju s ciljem suzbijanja pojave korupcije u odnosima između gospodarstva i institucija.					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije mjerodavne za provedbu	Indikatori učinkovitosti	Potrebni resursi
4.9.1.	U suradnji sa mjerodavnim institucijama organizirati obuke i obrazovanje gospodarskih komora i gospodarskih društava na temu borbe protiv korupcije	Kontinuirano	APIK, gospodarske komore, mjerodavne institucije	U suradnji sa OCD i gospodarskim komorama redovno održavanje obuka, seminara i radionica	Dopunska sredstva osigurati kroz realizaciju strateškog programa 1.9
4.9.2.	Aktivno uključiti gospodarski sektor u borbu protiv korupcije kroz izradu pravilnika o zaštiti lica koja prijavljuju korupciju	Treća godina po usvajanju Strategije	APIK, gospodarske komore, mjerodavne institucije	U suradnji sa OCD i gospodarskim komorama izrađeni pravilnici o zaštiti osoba koje prijavljuju korupciju u privatnom sektoru	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti

Strateški program 4.10.					
Kontinuirana provedba obuke gospodarskih komora i drugih gospodarskih udruženja iz oblasti borbe protiv korupcije.					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije mjerodavne za provedbu	Indikatori učinkovitosti	Potrebni resursi
4.10.1.	Izraditi programe obuke za gospodarske subjekte iz oblasti borbe protiv korupcije	Druga godina po usvajanju Strategije	APIK, gospodarske komore	Program obuke izrađen u suradnji sa OCD	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
4.10.2.	Provoditi obuke o prevenciji korupcije u svim gospodarskim udruženjima	Treća godina po usvajanju Strategije	APIK, gospodarske komore	Obuke se redovno provode u suradnji sa OCD	Dopunska sredstva osigurati kroz realizaciju strateškog programa 1.9

Strateški program 4.11.					
Jačanje uloge civilnoga društva u borbi protiv korupcije kroz sudjelovanje u zajedničkim projektima sa javnim institucijama.					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije mjerodavne za provedbu	Indikatori učinkovitosti	Potrebni resursi
4.11.1.	Identificirati oblasti u borbi protiv korupcije u kojim je tijelima za suzbijanje korupcije i institucijama sa protukoruptivnim mjerodavnostima potrebna stručna pomoć i potpora	Kontinuirano poslije prve godine po usvajanju Strategije	APIK, tijela za suzbijanje korupcije, sve institucije sa protukoruptivnim mjerodavnostima u BiH	Oblasti moguće suradnje između OCD i institucija identificirane, informacije o tome dostupne javnosti	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti

4.11.2.	Uspostaviti suradnju tijela za suzbijanje korupcije u institucijama sa protukoruptivnim mjerodavnostima sa OCD-om, u oblastima u kojima im je potrebna pomoć i potpora	Kontinuirano poslije prve godine po usvajanju Strategije	APIK, tijela za suzbijanje korupcije, sve institucije sa protukoruptivnim mjerodavnostima u BiH	Suradnja uspostavljena i unaprijeđena, konkretni projekti za suradnju se pripremaju	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
4.11.3.	Osmišljavati i provoditi protukoruptivne projekte koje će sa OCD-om zajednički provoditi tijela za suzbijanje korupcije i institucije sa protukoruptivnim mjerodavnostima	Kontinuirano poslije prve godine po usvajanju Strategije	APIK, tijela za suzbijanje korupcije, sve institucije sa protukoruptivnim mjerodavnostima u BiH	Zajednički projekti se osmišljavaju i provode, informacije o njima su dostupne javnosti	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
4.11.4.	Razviti metodologiju praćenja realizacije programa/projekata financiranih iz sredstava međunarodnih institucija/organizacija, radi utvrđivanja eventualnog nenamjenskog trošenja sredstava	Kontinuirano poslije prve godine po usvajanju Strategije	Ministarstva financija, revizijska i inspeksijska tijela, Vijeće ministara BiH	U suradnji sa OCD razvijena metodologija i redovito se prati realizacija trošenja sredstava međunarodnih institucija/organizacija.	Dopunska sredstva osigurati kroz realizaciju strateškog programa 1.9

Strateški program 4.12.					
Potpora aktivnostima civilnoga društva u praćenju i istraživanju mogućnosti korupcije i davanju preporuka za njezino suzbijanje.					
	Aktivnost	Vremenski rok	Institucije mjerodavne za provedbu	Indikatori učinkovitosti	Potrebni resursi
4.12.1.	Jačati suradnju javnih institucija sa OCD u cilju istraživanja koja se odnose na mogućnosti pojave korupcije u javnim institucijama	Kontinuirano	APIK, tijela za suzbijanje korupcije, sve javne institucije na svim razinama	Uspostavljena sustavna suradnja sa OCD u domenu planskih i prioritarnih istraživanja	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
4.12.2.	Sustavno ostvarivanje partnerstva i suradnje javnog, privatnog i nevladinog sektora u provedbi protukoruptivnih projekata	Kontinuirano	Sve institucije u BiH, gospodarska društva, APIK	Suradnja uspostavljena kroz redovno održavanje sastanaka između predstavnika javnog, privatnog i nevladinog sektora, potpisivanje memoranduma o razumijevanju.	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
4.12.3.	Uvesti u plan rada institucija dio koji se posebno odnosi na suradnju sa OCD kao i preporuku korišćenja istraživanja i relevantnih podataka do kojih u svojim konkretnim projektima dođu na polju borbe protiv korupcije	Druga godina po usvajanju Strategije	Sve institucije u BiH	Institucije uvele u svoje planove rada istraživanja i podatke od OCD	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti

Strateški program 4.13.					
Osiguranje transparentnosti financiranja nevladinog sektora, posebice iz proračunskih sredstava.					
	Aktivnost	Vremenski rok	Institucije mjerodavne za provedbu	Indikatori učinkovitosti	Potrebni resursi
4.13.1.	Sačiniti analizu transparentnosti organizacija civilnog sektora u pogledu objavljivanja svojih finansijskih izvješća, izvora i iznosa dobivenih grantova i provedenih projekata	Prva godina po usvajanju Strategije	Ministarstva pravde na svim razinama, Pravosudno povjerenstvo BD BiH, revizorska tijela	Analiza izvršena u suradnji sa OCD, dobiveni rezultati dostupni javnosti	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
4.13.2.	Uvesti obvezu za sve institucije u BiH da javno objavljuju podatke o iznosu i nakani sredstava koja dodjeljuju organizacijama civilnog društva	Kontinuirano	Vijeće ministara BiH, vlade na razini entiteta, BD BiH i županija	Donesene odluke za objavljivanje podataka o iznosima i namjenama sredstava koje institucije dodjeljuju OCD	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti

Strateški program 4.14.					
Izrađivanje, uvođenje i uskladba programa etike i integriteta u obrazovnom procesu i u tematskim programima javnih emitera u BiH.					
	Aktivnost	Vremenski rok	Institucije mjerodavne za provedbu	Indikatori učinkovitosti	Potrebni resursi
4.14.1.	Provesti istraživanje o pogledima mladih na korupciju, sa ciljem utvrđivanja temelja za izradu sukladnih programa etike i integriteta	Prva godina po usvajanju Strategije	Ministarstva obrazovanja, APIK	Istraživanja provedena, predložen temelj za izradu sukladnih programa etike i integriteta	Dopunska sredstva osigurati kroz realizaciju strateškog programa 1.9
4.14.2.	Izraditi sukladne programe etike i integriteta u sve obrazovne institucije u BiH, s ciljem jačanja moralnih vrijednosti društva	Prva godina po usvajanju Strategije	Ministarstva obrazovanja, Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje	Sukladni programi kreirani i dostavljani mjerodavnim institucijama na daljnje postupanje	Dopunska sredstva osigurati kroz realizaciju strateškog programa 1.9
4.14.3.	Uvesti sukladne programe iz oblasti etike i integriteta u obrazovne institucije u BiH, s ciljem jačanja moralnih vrijednosti	Druga godina po usvajanju Strategije	APIK, ministarstva obrazovanja, Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje	Programi izrađeni u suradnji sa OCD	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti

4.14.4.	Uspostaviti suradnju sa javnim emiterima u BiH na planu emitiranja programa iz oblasti etike i integriteta sa ciljem jačanja moralnih vrijednosti	Prva godina po usvajanju Strategije	APIK, RAK, tijela za suzbijanje korupcije, ministarstva obrazovanja u BiH, javni emiteri	Suradnja uspostavljena, ugovoreni konkretni programi za emitiranje	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
---------	---	-------------------------------------	--	--	--

Strateški program 4.15.					
Poticanje etičkog ponašanja kod djece i mladeži ljudi kroz potporu vanškolskih projekata civilnog sektora.					
	Aktivnost	Vremenski rok	Institucije mjerodavne za provedbu	Indikatori učinkovitosti	Potrebni resursi
4.15.1.	Uspostaviti suradnju sa organizacijama civilnog društva koje rade sa mladim ljudima i uspostaviti suradnju na promoviranju etike i integriteta, s ciljem jačanja moralnih vrijednosti društva	Prva godina po usvajanju Strategije	APIK, tijela za suzbijanje korupcije, ministarstva obrazovanja, Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje	Identificirani OCD-i koji rade na takvim projektima, uspostavljena suradnja sa njima	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
4.15.2.	Podržavati postojeće projekte na planu etike i integriteta i osmišljavati i provoditi nove projekte u cilju jačanja moralnih vrijednosti društva	Kontinuirano poslije prve godine po usvajanju Strategije	APIK, tijela za suzbijanje korupcije, ministarstva obrazovanja, Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje	U suradnji sa OCD, kroz vanškolske projekte, uvedena etika i integritet za obrazovanje djece i mladih	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti

Strateški cilj 5

Uspostava učinkovitih mehanizama za koordinaciju borbe protiv korupcije, te praćenje i evaluacija provedbe Strategije

Strateški program 5.1. Implementiranje i razvoj strateških dokumenata za borbu protiv korupcije u BiH sukladno općim principima utvrđenim ovom strategijom.					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije mjerodavne za provedbu	Indikatori učinkovitosti	Potrebni resursi
5.1.1.	Svaka razina vlasti će razviti politike borbe protiv korupcije sukladno općim principima Strategije	Prva godina po usvajanju Strategije	Vlade entiteta, BD i županija, Vijeće ministara, mjerodavna tijela za provedbu Strategije i AP, APIK	Razvijene i sukladne politike sa općim principima Strategije	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
5.1.2.	Ojačati suradnju APIK-a sa svim tijelima za suzbijanje korupcije i institucijama sa protukoruptivnim mjerodavnostima u BiH kroz potpisivanje memoranduma o razumijevanju i suradnji	Druga godina po usvajanju Strategije	APIK, povjerenstva i tijela za borbu protiv korupcije	Potpisani memorandumi o razumijevanju i suradnji	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti

Strateški program 5.2. Razvoj, organiziranje i provedba sukladnih programa obuke za borbu protiv korupcije predstavnika institucija sa protukoruptivnim mjerodavnostima u BiH.					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije mjerodavne za provedbu	Indikatori učinkovitosti	Potrebni resursi
5.2.1.	Procijeniti potrebe za obukom službenika u institucijama sa protukoruptivnim mjerodavnostima	Prva godina po usvajanju Strategije	APIK, ADS BiH, FBiH, ADU RS, BD BiH, centri za obrazovanje sudaca i tužitelja	Utvrđene potrebe za obukom	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
5.2.2.	Jačanje stručnosti kroz organiziranje zajedničkih obuka sa predstavnicima institucija za suzbijanje korupcije	Kontinuirano	ADS/ADU u BiH, Pravosudno povjerenstvo BD, APIK, povjerenstva i tijela za borbu protiv korupcije	Obuke se provode	Dopunska sredstva osigurati kroz realizaciju strateškog programa 1.9
5.2.3.	Imenovati kontakt osobe u svim institucijama koje su obuhvaćene Strategijom	Prva godina po usvajanju Strategije	Sve institucije mjerodavne za provedbu Strategije i pratećeg Akcijskog plana	Određene kontakt osobe u svim institucijama mjerodavnim za provedbu Strategije i pratećeg Akcijskog plana	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti

Strateški program 5.3.					
Razvoj standardiziranih smjernica za prikupljanje i obradu podataka u svezi s provedbom strateških protukoruptivnih programa.					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije mjerodavne za provedbu	Indikatori učinkovitosti	Potrebni resursi
5.3.1.	Izraditi standardizirane smjernice za prikupljanje i obradu podataka u svezi sa provedbom strateških protukoruptivnih programa	Prva godina po usvajanju Strategije	APIK, tijela za suzbijanje korupcije	Smjernice izrađene	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
5.3.2.	Izrađene standardizirane smjernice dostavljene institucijama mjerodavnim za provedbu strateških programa	Kontinuirano sukladno smjernicama	APIK, sve institucije mjerodavne za provedbu Strategije i pratećeg Akcijskog plana	Smjernice dostavljene svim institucijama za provedbu strateških programa i povratne informacije dostavljene su APIK-u sukladno standardiziranim smjernicama	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti

Strateški program 5.4.					
Prikupljanje i analiza podataka o poduzetim aktivnostima u BiH na planu realiziranja strateških protukoruptivnih programa, evaluacija postignutoga, te periodično izvješćivanje mjerodavnih tijela i javnosti o rezultatima tih analiza i evaluacija.					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije mjerodavne za provedbu	Indikatori učinkovitosti	Potrebni resursi
5.4.1.	Sačiniti analizu provedenih protukoruptivnih aktivnosti predviđenih Akcijskim planom	Kontinuirano poslije prve godine po usvajanju Strategije	APIK	Analiza izrađena u suradnji sa OCD, podaci prikupljeni	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
5.4.2.	Periodično obavješćivanje javnosti o rezultatima provedenih aktivnosti	Kontinuirano poslije prve godine po usvajanju Strategije	APIK	U suradnji sa OCD i medija javnost se redovno obavješćava	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
5.4.3.	Izvješćivanje mjerodavnih zakonodavnih tijela o realizaciji strateških programa i aktivnosti iz Akcijskog plana	Kontinuirano poslije prve godine po usvajanju Strategije	APIK, sve institucije zadužene za provedbu Strategije i Akcijskog plana	izvješćivanje zakonodavnih tijela nakon godišnje analize realizacije provedenih protukoruptivnih aktivnosti	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti

Strateški program 5.5.					
Redovno praćenje provedbe aktivnosti iz Akcijskog plana za provedbu Strategije i osiguranje kontinuirane djelotvornosti sustava za izvješćivanje o provedbi aktivnosti iz Akcijskog plana.					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije mjerodavne za provedbu	Indikatori učinkovitosti	Potrebni resursi
5.5.1.	Izvješćivanje i dostavljanje podataka APIK-u o godišnjoj provedbi aktivnosti iz Akcijskog plana	Kontinuirano poslije prve godine po usvajanju Strategije	APIK, tijela za suzbijanje korupcije, sve institucije mjerodavne za provedbu Strategije i pratećeg Akcijskog plana	Agencija objedinjava dostavljene podatke uz analizu koju dostavlja Vijeću ministara BiH i Parlamentarnoj skupštini BiH na upoznavanje	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
5.5.2.	Praćenje i evaluacija predviđenih aktivnosti iz Akcijskog plana uz periodičnu procjenu uspjeha	Kontinuirano poslije prve godine po usvajanju Strategije	APIK, tijela za suzbijanje korupcije, sve institucije mjerodavne za provedbu Strategije i pratećeg Akcijskog plana	Na temelju dobijenih izvješća o provedbi Strategije i Akcijskog plana, provodi se evaluacija i praćenje	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti

Strateški program 5.6.					
Procjena provedbe Strategije i Akcijskog plana i izvješćivanje o tome javnosti i mjerodavnih tijela.					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije mjerodavne za provedbu	Indikatori učinkovitosti	Potrebni resursi
5.6.1.	Napraviti analizu i procjenu provedbe rezultata Strategije i Akcijskog plana	Druga godina po usvajanju Strategije	APIK	Analiza i procjena urađene	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
5.6.2.	Na temelju analize obavijestiti javnost i mjerodavna tijela o postignutim rezultatima	Druga godina po usvajanju Strategije	APIK	Rezultati analize dostupni javnosti i mjerodavnim tijelima	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti

Strateški program 5.7.					
Procjena potreba za revidiranje Strategije i Akcijskog plana sukladno rezultatima dobivenim nakon evaluacije provedbe ovih dokumenata.					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije mjerodavne za provedbu	Indikatori učinkovitosti	Potrebni resursi
5.7.1.	Provoditi godišnju evaluaciju provedbe Strategije i Akcijskog plana	Kontinuirano poslije prve godine po usvajanju Strategije	APIK	Izrađeni godišnji izvješća o provedbi Strategije i Akcijskog plana	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
5.7.2.	Na temelju procjene efekata provedbe Strategije i Akcijskog plana predložiti neophodne izmjene, uz konsultacije sa svim zainteresiranim stranama	Treća godina po usvajanju Strategije	APIK, sve institucije mjerodavne za provedbu Strategije i Akcijskog plana	Sukladno prijedlozima izvršene neophodne izmjene Strategije i Akcijskog plana	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih mjerodavnosti
5.7.3.	Prikupiti informacije o provedbi Strategije i realizaciji aktivnosti planiranih Akcijskim planom od svih institucija u BiH.	Zadnja godina provedbe Strategije	APIK, sve institucije mjerodavne za provedbu Strategije i Akcijskog plana	Agencija prikupila sve informacije, neophodne za procjenu provedbe Strategije i pratećeg Akcijskog plana	Dopunska sredstva osigurati kroz realizaciju strateškog programa 1.9
5.7.4.	Uraditi procjenu provedbe Strategije i sačiniti nacrt projekta za izradu nove strategije	Zadnja godina provedbe Strategije	APIK, Interresorna radna skupina za izradu nacrtu nove Strategije i Akcijskog plana	Procjena provedbe Strategije izrađena i urađen nacrt buduće Strategije	Dopunska sredstva osigurati kroz realizaciju strateškog programa 1.9

